

Literatuurlijst Vogelatlas

A

- Abel G., van Vliet M., Stoopendaal W., de Bruijn L., Lichtenbeld H., de Nooijer P. & Korver-Benschop D. 2009. Broedvogels in Nieuwegein. Vogelwacht Utrecht afd. Nieuwegein/IJsselstein en omstreken, Nieuwegein.
- Aebischer N.J. & Ewald J.A. 2012. The grey partridge in the UK: population status, research, policy and prospects. *Animal Biodiversity and Conservation* 35: 353–362.
- Agatho Br. 1961. De Roodborsttapuit *Saxicola torquata*, een onderzoek naar zijn leefwijze en broedbiologie. Natuurhistorisch Genootschap Limburg (publicatie 15), Maastricht.
- van den Akker P. 2015. Het broedseizoen 2015 van IJsvogel en Grote Gele Kwikstaart in Twente. *Ficedula* 45(1): 31–38.
- van den Akker P. (red.) 2015. 50 jaar Twentse Vogelwerkgroep. *Ficedula* 44(2): 1–128.
- van den Akker P. & Schepers G. 2015. Het eerste geslaagde broedgeval van de Kraanvogel in de Engbertsdijksvenen. *Vogels in Overijssel* 14: 36–41.
- Adriaens P., Bosman D. & Elst J. 2010. White Wagtail and Pied Wagtail: a new look. *Dutch Birding* 32: 229–250.
- Alblas P. 2009. Broedbiologie van Maastrichtse Houtduiven (*Columba palumbus*) in 2003 en 2008. Rapport CNME, Maastricht.
- Alleyn W.F., van den Bergh L.M.J., Braaksma S., ter Haar T.J.F.A., Jonkers D.A., Leys H.N. & van der Straaten J. 1971. Avifauna van Midden-Nederland. Van Gorcum, Assen.
- Altenburg J.F. 2016. Culemborgse nieuwbouwwijk (b)lijkt spreeuwenwalhalla. *Limosa* 89: 170–178.
- Altenburg J. F., van Diek H., Foppen R.P.B., Kampichler C., Sierdsema H., Troost G., van Winden E. & van Turnhout C.A.M. 2017. Fieldwork completed for the fourth Dutch bird atlas, a bonanza of counts and estimates to be utilised. *Vogelwelt* 137: 23–28.
- Altenburg W., Beemster N., van Dijk K., Esselink P., Prop D. & Visser H. 1985. De ontwikkeling van de broedvogelbevolking in het Lauwersmeer in 1978–83. *Limosa* 58: 149–161.
- Andersson A. & Holmqvist N. 2010. The Swedish population of Lesser White-fronted Goose *Anser erythropus* – supplemented or re-introduced? *Ornis Svecica* 20: 202–206.
- Anthes N. 2004. Long-distance migration timing of *Tringa* sandpipers adjusted to recent climate change. *Bird Study* 51: 203–211.
- Arens S.M., van den Burg A.B., Esselink P., Grootjans A.P., Jungerius P.D., Kooijman A.M., de Leeuw C., Löffler M., Nijssen M., Oost A.P., van Oosten H.H., Stuyfzand P.J., van Turnhout C.A.M., Vogels J.J. & Wolters M. 2009. Preadvies Duin- en Kustlandschap. Rapport DK 2009/dk113-O, Ede.
- Arisz J. 2007. Pilot study on breeding densities of Yellow Wagtail (*Motacilla flava*) in relation to different habitat parameters in an agricultural landscape. WUR-rapport REG 70439/Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief. Wageningen/Scheemda.
- Arts F. 2015. Trends en verspreiding van zeevogels en zeezoogdieren op het Nederlands Continentaal Plat 1991–2013. RWS-Centrale Informatievoorziening BM 15.05. Delta Project Management, Culemborg.
- Arts F.A., Meininger P.L. 1995. Ecologisch profiel van de Middelste Zaagbek *Mergus serrator*. Bureau Waardenburg rapport 95.24/rapport-RIKZ 95.045. Culemborg/Vlissingen.
- Arts F.A. & Meininger P.L. 1993. De broedvogelbevolking van de Dwergster in Nederland in de 20e eeuw. Een reconstructie. Pp. 7–16 in: den Boer T.E., Arts F., Beijersbergen R. & Meininger P.L. Actieplan Dwergster. Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Arts F., Lilipaly S. & Strucker R.C.W. 2014. Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2012/2013. Rapport BM 14.11 RWS Centrale Informatievoorziening, Lelystad.
- Arts F.A., Lilipaly S. & Wolf P.A. 2015. Midwintertelling van zee-eenden in de Waddenzee en Nederlandse kustwateren in november 2014 en januari 2015. Rapport BM 15.16 RWS Centrale Informatievoorziening. Delta Project Management, Culemborg.

- Arts F.A., Lilipaly S. & Strucker R.C.W. 2016. Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2014/2015. Rapport 16.09 RWS Centrale Informatievoorziening. Delta Project Management, Culemborg.
- Arts F.A., Lilipaly S., Wolf P.A. & Wijnants L. 2016. Midwintertelling van zee-eenden in de Waddenzee en Nederlandse kustwateren in november 2015 en januari 2016. Rapport BM 16.07 RWS Centrale Informatievoorziening. Delta Project Management, Vlissingen.
- Arts F.A., Hoekstein M.H.J., Lilipaly S., van Straalen K.D., Wolf P.A. & Wijnants L. 2017. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2016. Rapport BM 17.19 RWS Centrale Informatievoorziening. Delta Project Management, Vlissingen.
- van Asseldonk E. & Heuts P. 2015. De Blauwe Kiekendief als overwinteraar op de Meinweg. *Natuurhistorisch Maandblad* 104: 193–198.
- Ausden M., White G. & Eaton M. 2013. Breeding Baillon's Crakes in Britain. *British Birds* 106: 7–16.

B

- van der Baan G. 1954. Variatie in de vogelzang aan de binnenduinrand te Schoorl. *Levende Natuur* 57: 91–98.
- Bairlein F., Dierschke J., Dierschke V., Salewski V., Geiter O., Hüppop K., Köppen U. & Fiedler W. 2014. Atlas des Vogelzuges. Ringfunde deutscher Brut- und Gastvögel. AULA-Verlag, Wiebelsheim.
- Bakker E.S. 2010. Effect van zomerbegrazing door grauwe ganzen op de uitbreiding van waterriet. *Levende Natuur* 111: 57–59.
- Bakhuizen J.J. 2006. Voorjaar 2006: grootse doorbraak van de Middelste Bonte Specht in Limburg. *Natuurhistorisch Maandblad* 95: 237–239.
- Bakhuizen J.J. 2008. De Kortsnavelboomkruiper in Limburg: actueel voorkomen als broedvogel 1998–2008. *Limburgse Vogels* 18: 21–28.
- Bakker A. 2011. Derde jaar op rij succesvol broedende Zwarte Wouw in Limburg. *Limburgse Vogels* 21: 102.
- Bakker S. 2005. Opmerkelijke aantallen Velduilen in Fryslân in de winter van 2004/2005. *Twirre* 16: 59–64.
- Bakken V., Runde O. & Tjørve E. 2006. Norsk Ringmerkingsatlas (2). Stavanger Museum, Stavanger.
- van Balen J.H. 1980. Population fluctuations of the Great Tit and feeding conditions in winter. *Ardea* 86: 143–164.
- Balmer D.E., Gillings S., Caffrey B., Swann R.L., Downie I.S. & Fuller R.J. 2013. Bird Atlas 2007–11: the breeding and wintering birds of Britain and Ireland. BTO Books, Thetford.
- Bauer H.G. & Berthold P. 1996. Die Brutvögel Mitteleuropas. Bestand und Gefährdung. AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Bauer H.G., Geiter O., Homma S. & Woog F. 2016. Non-native bird species in Germany – revision of national status categories. *Vogelwarte* 54: 165–179.
- Baumann S. 1999a. Singen Pirole raumlich und sozial differenziert? *Journal für Ornithologie* 140: 240.
- Baumann S. 1999b. Telemetrische Untersuchungen zur Raumnutzung und Habitatpräferenz des Pirols (*Oriolus oriolus*) in Schleswig-Holstein. *Corax* 18: 73–87.
- Baumann S. 2012. Songsharing und stabile Nachbarschaften beim Pirol *Oriolus oriolus*. *Vogelwarte* 50: 262–263.
- Baumer B., Fler K., Kladney M., Krüssmann S., Lindner M., Neuhaus S., Raab A., Speer G., Thomas T. & Wegner P. 2015. Brutergebnisse des Wanderfalken in Nordrhein-Westfalen im Jahre 2015. Pp. 3–8 in: Jahresbericht AG Wanderfalkenschutz/NABU NRW.
- Beekman J.H. & Platteeuw M. 1994. Het Nonnetje *Mergus albellus* in het IJsselmeergebied. Intern rapport 37Lio. Rijkswaterstaat, Lelystad.
- Beemster N. 2016. Broedvogels in de moeraszone van de Oostvaardersplassen in 2015. Rapport 2197. Altenburg & Wymenga, Feanwâlden.
- Beemster N. & Hoekema F. 2015. Broedvogels in de moeraszone van de Oostvaardersplassen in 2014. Rapport 2091. Altenburg & Wymenga, Feanwâlden.
- Beemster N., van Dijk A.J., van Turnhout C. & Hagemeyer W. 1999. Het voorkomen van moerasvogels in relatie tot moeraskarakteristieken. Een verkenning op basis van het Baardmannetje. Onderzoeksrapport 1999/13. Sovon, Beek-Ubbergen.

- Beemster N., Altenburg W., Platteeuw M. & de Roder F. 2002. Het regenmodel in de Oostvaardersplassen: voldoende dynamiek in waterpeil voor een diverse en stabiele broedvogelbevolking? Rapport 341. Altenburg & Wymenga, Feanwâlden.
- Beemster N., Troost E. & Platteeuw M. 2010. Early successional stages of Reed *Phragmites australis* vegetations and its importance for the Bearded Reedling *Panurus biarmicus* in Oostvaardersplassen, The Netherlands. *Ardea* 98: 339–354.
- Beemster N., de Roder F., Hoekema F. & van der Hut R.M.G. 2012. Broedvogels in de moeraszone van de Oostvaardersplassen in 2005–2011 met een overzicht van langjarige ontwikkelingen. Rapport 1702. Altenburg & Wymenga, Feanwâlden.
- Beintema A. 1992. Mayfield moet: oefeningen in het berekenen van uitkomstsucces. *Limosa* 65: 155–162.
- Beintema A.J. 1997. European Black Terns (*Chlidonias niger*) in trouble: examples of dietary problems. *Colonial Waterbirds* 20: 558–565.
- Beintema A., Moedt O. & Ellinger D. 1995. Ecologische atlas van de Nederlandse weidevogels. Schuyt & Co, Haarlem.
- Beijersbergen R.B.A. 2016. Reizen langs de waterkant; de ecologie van de Dwergstern op de Hooge Platen. Eburon, Delft.
- Bekhuis J., Nienhuis J., Wymenga E., Beemster N. & van Beusekom R. 1993. Opmars van de Buidelmees *Remiz pendulinus* in Nederland in de periode 1988–92. *Limosa* 66: 97–106.
- Bekhuis J., Hustings F. & van Winden E. 1997. Zeearenden in Nederland in 1945–97. *Vogeljaar* 47: 145–153.
- Bellebaum J., Grüneberg C. & Karthäuser J. 2016. Status and population trend of Corncrakes *Crex crex* in Germany. *Vogelwelt* 136: 113–119.
- van Bemmelen R. & Stegeman L. 2011. Pontische Meeuwen *Larus cachinnans* op de Nederlandse Noordzee. *Sula* 24: 97–108.
- Bengtsson D., Fransson T. & Røer J.E. 2009. Occurrence of Continental Blackcaps *Silvia atricapilla* in northern Europe. *Ornis Svecica* 19: 41–49.
- Berg A. 1992. Factors effecting nest-site choice and reproductive success of Curlews *Numenius arquata* on farmland. *Ibis* 134: 44–51.
- van den Berg A.B. 2004. Population growth and vagrancy potential of Ross's Goose. *Dutch Birding* 26: 107–111.
- van den Berg A.B. 2009. Calls, identification and taxonomy of Siberian Chiffchaff: an analysis. *Dutch Birding* 31: 79–85.
- van den Berg A.B. & Bosman C.A.W. 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 1). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- van den Berg A.B., Lambeck R.H.D. & Mullarney K. 1984. The occurrence of the Black Brant in Europe. *British Birds* 77: 458–465.
- van den Bergh L.M.J. 1985. Het voorkomen van de Taigarietgans *Anser fabalis fabalis* in Nederland. *Limosa* 58: 17–22.
- van den Bergh L.M.J. 1991. De Grauwe Gans als broedvogel in Nederland. RIN-rapport 91/1. RIN, Arnhem/Leersum/Texel.
- van den Bergh L.M.J. 1991. Status, distribution and research on Corncrakes in the Netherlands. *Vogelwelt* 112: 78–82.
- Bergkamp P.Y. & Boele A. 2005. Tjiftjaffen in de zachte winter 2000/01; reactie op koude-invalen en vergelijking met andere winters. *Limosa* 78: 125–138.
- Berlijn M. 2011. Kwartel probeert te overwinteren in Limbricht in December 2010. *Limburgse Vogels* 21: 98–100.
- Berndt R. & Sternberg H. 1968. Terms, studies and experiments on the problems of bird dispersion. *Ibis* 110: 256–269.
- Berrevoets C. & Erkman A. 1993. Gemengd paartje Rotgans en Zwarte Rotgans met twee ‘hybride’ jongen bij Oude Tonge in winter van 1991/92. *Dutch Birding* 15: 61–63.
- Beukema J.J. & Cadee G.C. 1996. Consequences of the sudden removal of nearly all mussels and cockles from the Dutch Wadden Sea. *Marine Ecology* 17: 279–289.
- van Beusekom R.F.J. 1995. Orpheusspotvogel broedend in Flevoland in 1990. *Dutch Birding* 17: 240–244.
- Bibby C.J. 1982. Polygyny and breeding ecology of the Cetti's Warbler *Cettia cetti*. *Ibis* 124: 288–301.

- Bijlsma R.G. in serie. Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 1997–2015. Takkeling 6(4–53), 7(6–51), 8(6–51), 9(12–52), 10(7–48), 11(6–54), 12(7–55), 13(9–56), 14(6–53), 15(7–38), 16(8–55), 17(7–50), 18(5–33), 19(6–51), 20(10–45), 21(5–48), 22(4–54), 23(4–51), 24(5–60), 25(8–60).
- Bijlsma R.G. 1977. Voorkomen en oecologie van *Anthus spinoletta spinoletta* en *A. s. littoralis* in de uiterwaarden van de Rijn bij Wageningen. Limosa 50: 127–136.
- Bijlsma R.G. 1978. Het voorkomen van de Duinpieper *Anthus campestris* op de Zuidwest-Veluwe, Nederland (1): broedtijd. Limosa 51: 107–121.
- Bijlsma R. 1980. De Boomvalk. Kosmos, Amsterdam/Antwerpen.
- Bijlsma R.G. 1980. De invloed van predatie op de broedresultaten van de Houtduif *Columba palumbus* op de Zuidwest-Veluwe. Limosa 53: 11–19.
- Bijlsma R.G. 1982. Problemen bij het inventariseren van de Goudvink *Pyrrhula pyrrhula* als broedvogel. Limosa 55: 9–16.
- Bijlsma R.G. 1982. Kruisbek *Loxia curvirostra* op de Zuidwest-Veluwe. Limosa 55: 85–92.
- Bijlsma R.G. 1990. Population trends in Black Grouse, Grey Partridge and Quail in The Netherlands. Pp. 16–43 in: Lumeij J.T. & Hooegeven Y.R. (red.). De toekomst van de wilde hoenderachtigen in Nederland. Organisatie Commissie Nederlandse Hoenders, Amersfoort.
- Bijlsma R.G. 1990. Broedvogels van het Kuinderbos in 1990. Rapport 1990/16. Sovon, Beek-Ubbergen.
- Bijlsma R.G. 1993. Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels. Schuyt & Co., Haarlem.
- Bijlsma R.G. 1994. Hoe het nest van een Kruisbek *Loxia curvirostra* te vinden. Drentse Vogels 7: 47–58.
- Bijlsma R.G. 1997. Handleiding veldonderzoek roofvogels. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Bijlsma R.G. 1998. Broedbiologie en aantalsontwikkeling van Appelvinken *Coccothraustes coccothraustes* in Flevoland. Limosa 71: 137–148.
- Bijlsma R.G. 2006. Effecten van menselijke verstoring op grondbroedende vogels van Planken Wambuis. Levende Natuur 107: 191–198.
- Bijlsma R. 2010. Planken Wambuis. Pp. 145–148 in: Udo D. & de Nie H. (red.). Wat vliegt waar? In de omgeving van Wageningen, Rhenen, Overbetuwe, Renkum en Ede. Vogelwerkgroep KNNV afdeling Wageningen e.o., Wageningen.
- Bijlsma R.G. 2012. Voedsel van Nederlandse Torenvalken *Falco tinnunculus* in de afgelopen eeuw. Takkeling 20: 255–271.
- Bijlsma R.G. 2012. Mijn Roofvogels. Atlas, Amsterdam/Antwerpen.
- Bijlsma R.G. 2012. Voedselschaarste. Pp. 301–304 in: Bijlsma R.G. Mijn Roofvogels. Atlas, Amsterdam/Antwerpen.
- Bijlsma R.G. 2012. Ecologie van Fluiters *Phylloscopus sibilatrix* in Nederlandse bossen. Drentse Vogels 26: 56–77.
- Bijlsma R.G. 2013. Lokale trends en broedprestaties van Nederlandse Spreeuwen *Sturnus vulgaris* in de afgelopen eeuw. Drentse Vogels 27: 78–100.
- Bijlsma R.G. 2013. Dode Winter, of hoe de vogels van de Veluwe akkers verdwenen. Limosa 86: 108–122.
- Bijlsma R.G. 2013. Miljoenen Huiszwaluwen in Afrika, maar waar? Vogeljaar 61: 178–183.
- Bijlsma R.G. 2013a. Aankomst van Fluiters *Phylloscopus sibilatrix* op de broedplaats. Drentse Vogels 27: 43–53.
- Bijlsma R.G. 2013b. Voedsel en foerageergedrag van Nederlandse Fluiters *Phylloscopus sibilatrix*. Drentse Vogels 27: 54–72.
- Bijlsma R.G. 2014. Van wieg tot graf: natale dispersie en het te korte leven van een vrouwelijke Wespindief *Pernis apivorus*. Takkeling 22: 200–207.
- Bijlsma R.G. 2014. Foerageergedrag van Fluiters *Phylloscopus sibilatrix* in een rupsenarm jaar. Drentse Vogels 28: 101–113.
- Bijlsma R.G. 2014. Waar zijn onze houtsnippen gebleven? De Jachtopzichter 26(2): 8–9.
- Bijlsma R.G. 2014. Broed- en foerageergedrag van Draaihalzen *Jynx torquilla*. Drentse Vogels 28: 78–100.
- Bijlsma R.G. 2015. Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2014. Takkeling 23: 4–51.
- Bijlsma R.G. 2016a. Zangintensiteit en -type van Fluiters als maat voor paarstatus, broedsucces en trefkans. Limosa 89: 2–11.

- Bijlsma R.G. 2016b. Jaarlijkse variatie in zangintensiteit van Fluiters *Phylloscopus sibilatrix* en de consequenties ervan voor de trefkans (en dus: monitoring). Drentse Vogels 30: 55–65.
- Bijlsma R.G. & Both C. 2014. Bonte Vliegenvangers broedend in natuurlijke holtes: verschillen met nestkastbewoners. Drentse Vogels 28: 114–125.
- Bijlsma R.G. & de Roder F.E. 2002. Nestbouw van Visarenden *Pandion haliaetus* in de Oostvaardersplassen in nazomer 2002: het begin van de kolonisatie van Nederland? Takkeling 10: 238–250.
- Bijlsma R.G. & ten Seldam H. 2013. Impact of focal food bonanzas on breeding Ravens *Corvus corax*. Ardea 101: 55–59.
- Bijlsma R.G., van Dijk A.J., Hustings F., Lensink R. & Post F. 1988. Strenge winters en schommelingen in de stand van de Boomleeuwerik *Lullula arborea*: een verband? Limosa 61: 91–95.
- Bijlsma R.G., Hustings F. & Camphuysen C.J. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Bijlsma R.G., van de Kamp J. & Zwarts L. 2015. Overwinterende Duinpiepers in Afrika. sovon.nl/nl/publicaties/overwinterende-duinpiepers-afrika
- Bijlsma R.J. 2004. Verbraming: oorzaken en ecologische plaats. Levende Natuur 105: 138–144.
- Binsbergen A. 2009. Texelse natuurgebieden: De Muy en de Nederlanden. Skor 28(1): 10–18.
- BirdLife International 2004. Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. BirdLife Conservation Series 12. BirdLife International, Cambridge.
- BirdLife International 2015. The European Red List of birds. Luxembourg.
- BirdLife International. 2016. The IUCN Red List of Threatened Species 2016. iucnredlist.org
- BirdLife International 2017. European birds of conservation concern: populations, trends and national responsibilities. BirdLife International, Cambridge.
- Birkhead T. 1991. The Magpies. T. & A.D. Poyser, London.
- Bivand R.S., Pebesma E. & Gómez-Rubio V. 2013. Applied spatial data analysis with R (2nd edition). Springer, New York.
- Blew J., Günther K., Hälterlein B., Kleefstra R., Laursen K. & Scheiffarth G. 2015. Trends of Migratory and Wintering Waterbirds in the Wadden Sea 1987/1988–2011/2012. Wadden Sea Ecosystem 34. Common Wadden Sea Secretariat, Joint Monitoring Group of Migratory Birds in the Wadden Sea. Wilhelmshaven, Germany.
- Blew J., Günther K., Hälterlein B., Kleefstra R., Laursen K., Ludwig J. & Scheiffarth G. 2017. Migratory birds. In: Klopper S. et al. Wadden Sea Quality Status Report 2017. Common Wadden Sea Secretariat. Wilhelmshaven, Germany.
- Block B. 2009. Long-term trends in population density and reproductive success of Long-eared Owl *Asio otus* in Brandenburg, Germany. Ardea 97: 439–443.
- Blok A. & Dybbro T. 1980. De Blauwe Reiger. Kosmos, Amsterdam.
- Bobbink R., Bal D., van Dobben H.F., Jansen J.A.M., Nijssen M., Sipel H., Schaminée J.H.J., Smits N.A.C. & de Vries W. 2012. De effecten van stikstofdepositie op de structuur en het functioneren van ecosystemen. Pp. 41–48 in: Herstelstrategieën stikstofgevoelige habitats. Ecologische onderbouwing van de Programmatische Aanpak Stikstof. Alterra Wageningen UR en Programmadirectie Natura 2000 van Ministerie van EZ. Wageningen/Den Haag.
- Bobbink R., Bergsma H.L.T., den Ouden J. & Weijters M.J. 2017. Na het zuur geen zoet? Bodemverzuring in droog zandlandschap blijvend probleem. Landschap 34(2): 61–69.
- van Boekel W., Blaauw R., de Bruin J., Oosterhuis R. & Zoer B. 2016. Broedvogels in De Onlanden in 2016. Rapport 2016/02. Stichting Natuurbelang De Onlanden, Roderwolde.
- van Boekel W., Blaauw R., de Bruin J., Oosterhuis R. & Zoer B. 2017. Natuurgebied De Onlanden, vijf jaar na de vloed. Levende Natuur 118: 6–13.
- Boekema E. J. 2016. Vogels in Groningen. Profiel, Bedum.
- Boele A. 2007. Witvleugelstern: nieuwe broedvogel in viervoud! Sovon-Nieuws 20(3): 11–13.
- Boele A. 2011. De Steltkluit als broedvogel in Nederland in 1990–2011. Limosa 85: 68–72.
- Boele A. 2014. Zeldzame broedvogels 2014: Rode Wouwen, Pontische Meeuwen, Velduilen, Witvleugelsterns, Grote Kruisbekken, Roodbuikwaterspreeuw en veel meer. Sovon-Nieuws 27(4): 8–10.
- Boele A. & Nienhuis J. 2004. Beplijsters in Nederland: gejaagd door de wind. Sovon-Nieuws 17(1): 3–5.
- Boele A. & van Winden E. 2002. Aantallen Roodmussen in Nederland lopen in de pas met ontwikkelingen rondom de Oostzee. Sovon-Nieuws 15(2): 11.

- Boele A. & van Winden E. 2007. Steltkluut: zomergast uit het droge zuiden. *Sovon-Nieuws* 20(2): 9–10.
- Boele A. & van Winden E. 2007. Recordaantal Witvleugelsterns in mei 2007. *Sovon-Nieuws* 20(3): 11–13.
- Boele A. & van Winden E. 2010. Koereigers blijven in het zuiden. *Sovon-Nieuws* 23(1): 6–8.
- Boele A. & van Winden E. 2011. Witoogenden: het hele jaar in ons land, maar wel erg zeldzaam. *Sovon-Nieuws* 24(2): 5–7.
- Boele A. & van Winden E. 2012. Zwarte Ibissen in Nederland: merken we iets van de toename in Zuid-Europa? *Limosa* 85: 171–178.
- Boele A. & van Winden E. 2015. Visarenden op doorreis. *Sovon-Nieuws* 28(1): 5–6.
- Boele A. & van Winden E. 2015. Ortolanen op trek. *Sovon-Nieuws* 28(3): 6–7.
- Boele A. & van Winden E. 2017. Rouwkwikstaart: een uitgesproken voorjaarssoort. *Sovon-Nieuws* 30(1): 3–5.
- Boele A., Hustings F. & van Winden E. 2008. Kraanvogel: van trekvogel naar jaarvogel? *Sovon-Nieuws* 21(1): 7–9.
- Boele A., van Bruggen J., van Dijk A.J., Hustings F., Vergeer J.W., Ballering L. & Plate C.L. 2013. Broedvogels in Nederland in 2011. Rapport 2013/01. Sovon, Nijmegen.
- Boele A., van Bruggen J., Hustings F., Koffijberg K., Vergeer J.W. & van der Meij T. 2015. Broedvogels in Nederland in 2013. Rapport 2015/04. Sovon, Nijmegen.
- Boele A., van Bruggen J., Hustings F., Koffijberg K., Vergeer J.W. & van der Meij T. 2016. Broedvogels in Nederland in 2014. Rapport 2016/04. Sovon, Nijmegen.
- Boele A., van Bruggen J., Hustings F., Koffijberg K., Vergeer J.W. & van der Meij T. 2017. Broedvogels in Nederland in 2015. Rapport 2017/04. Sovon, Nijmegen.
- Boelee P. 2014. Poepulen in de zak. *Uilen* 5: 54–63.
- de Boer P., Bijlsma R.G., Feenstra H., de Vries N. & Lantinga J. 2009. Na 20 jaar weer succesvol broedgeval van Rode Wouw *Milvus milvus* in Nederland. *Takkeling* 17: 134–143.
- de Boer P., Deuzeman S., Postma J., van Winden E., van Roomen M., Schekkerman H., Kampichler C. & Waddenunit 2015. Boottellingen van watervogels op de open Waddenzee 2011–2014. Rapport 2015/10. Sovon, Nijmegen.
- de Boer V. & Koffijberg K. 2016. Zomerganzen in de provincie Groningen in 2016. Rapport 2016/49. Sovon, Nijmegen.
- Boerema M., van den Brink D.B., Fopma A. & Kremers J. 2017. Faunabeheerplan jacht en vrijgestelde soorten Zeeland (2017–2019). Faunabeheereenheid Zeeland.
- Boïneck F. 2014. Watervogeltelling Lelystad 2014. KNNV afdeling Lelystad.
- Bom R.A., Abma J.F. & Pieters A.L. 2013. Doortrek van Bokjes in Laag Holland. *Limosa* 86: 209–216.
- Bonham P.F. & Robertson J.C.M. 1975. The spread of Cetti's Warbler in north-west Europe. *British Birds* 68: 393–408.
- Boosten M. 2016. Nederlands bos(beheer): al 250 jaar in ontwikkeling. *Vakblad Natuur Bos Landschap* 13 (themanummer bos): 12–14.
- Bos A. 2015. Broedgeval van Grote Kruisbek op Hoge Veluwe in voorjaar 2014. *Dutch Birding* 37: 24–28.
- Bos D. 2010. Bescherming van weidevogels tijdens trek en overwintering. Kenniscentrum Weidevogels, Heiloo/rapport 1496, Altenburg & Wymenga, Feanwâlden.
- Bos D., Engelmoer M., Feddema J. & Koffijberg K. 2015. Broedvogels van Noord-Friesland Buitendijks en de invloed van verkweldering op hun aantallen. *Limosa* 88: 31–42.
- Bos J. & Koks B. 2013. Omvangrijke roestplaatsen van Veld- en Ransuilen in woonwijken rondom Zuid-Limburgse hamsterreservaten. *Limburgse Vogels* 23: 13–20.
- Bos J. & van Noorden B. 2010. Overwinterende Grauwe Gorzen in Limburg 2000–2010. Aantalontwikkeling en suggesties voor beheer van akkerreservaten. *Limburgse Vogels* 20: 24–33.
- Bos J.F.F.P., Sierdsema H., Schekkerman H., & van Scharenburg C. 2010. Een Veldleeuwerik zingt niet voor niets! Schatting van kosten van maatregelen voor akkervogels in de context van een veranderend Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. WOt-rapport 107, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen.
- Bosma J. & Ebels E.B. 2016. Grijs Junco in Groningen in februari–april 2015. *Dutch Birding* 38: 173–179.

- Both C. 2013. Ongebruikelijke veelwijverij van bonte vliegenvangers: twee vrouwen, één nest. *Limosa* 86: 217–221.
- Both C., Visser M.E. & van Balen H. 2002. De opkomst en ondergang van een populatie Ringmussen *Passer montanus*. *Limosa* 75: 41–50.
- Both C., Bouwhuis S., Lessells C.M. & Visser M.E. 2006. Climate change and population declines in a long distance migratory bird. *Nature* 441: 81–83.
- Both C., van Asch M., Bijlsma R.G., van den Burg A. & Visser M.E. 2009. Climate change and unequal phenological changes across four trophic levels: constraints or adaptations. *Journal of Animal Ecology* 78: 73–83.
- Both C., van Turnhout C.A.M., Bijlsma R.G., Siepel H., van Strien A.J. & Foppen R.P.B. 2010. Avian population consequences of climate change are most severe for long-distance migrants in seasonal habitats. *Proceedings Royal Society of London B* 277: 1259–1266.
- Both C., Burger C., Ouwehand J., Samplonius J.M., Ubels R. & Bijlsma R.G. 2017. Delayed age at first breeding and experimental removals show large non-breeding surplus in Pied Flycatchers. *Ardea* 105: 43–60.
- Boulesteix A.L., Janitza S., Kruppa J. & Konig I.R. 2012. Overview of random forest methodology and practical guidance with emphasis on computational biology and bioinformatics. *WIREs Data Mining and Knowledge Discovery* 2: 493–507, doi: 10.1002/widm.1072
- Braaksma S. 1962. Voorkomen en levensgewoonten van de Kwartelkoning (*Crex crex* L.). *Limosa* 35: 230–259.
- Bradbury R.B., Kyrkos A., Morris A.J., Clark S.C., Perkins A.J. & Wilson J.D. 2000. Habitat associations and breeding success of Yellowhammers on lowland farmland. *Journal of Applied Ecology* 37: 789–805.
- Brandsma O.H. 1993. Weidevogelonderzoek in relatienotagebied Giethoorn-Wanneperveen 1987–1981. Directie Beheer Landbouwgronden, Utrecht/Natuurmonumenten, 's-Graveland/provincie Overijssel, Zwolle.
- Brandsma O.H. 1997. Het reservaatgebied Giethoorn-Wanneperveen, een van de laatste bolwerken van de Watersnip. *Steltlopers* 1: 21–29.
- Brandsma O.H. 2002. Invloed van de vos op de weidevogelstand in het reservaatgebied Giethoorn-Wanneperveen. *Levende Natuur* 103: 126–131.
- Brandsma O. 2006. De Wulp als broedvogel in het reservaatgebied Giethoorn-Wanneperveen. *Vogels in Overijssel* 5: 2–15.
- Brandsma O.H. 2011. De Watersnip als broedvogel van het reservaatgebied Giethoorn-Wanneperveen (De Wieden). *Vogels in Overijssel* 10: 42–51.
- Brandsma O. 2011. De broedvogelstand in de Hoogwaterzone (De Wieden) 1989–2010. *Levende Natuur* 112: 178–184.
- Brandsma O.H. 2012. Onderzoek weidevogelbeheer in het reservaatgebied Giethoorn Wanneperveen (XXIV). Natuurmonumenten, Wanneperveen.
- Brandsma O.H., Bredenbeek J. & Messemaker R. 2016. Vogels van het Nationaal Park Weerribben-Wieden. Veldhuis Media, Raalte.
- Brauze T. 2012. Tree-stand age preferences of breeding Lesser Whitethroats *Sylvia curruca* in a forest in Central Poland. *Bird Study* 59: 376–379.
- van Brederode N.E. 2008. De Hondsbossche Zeewering een bedreigd bolwerk voor Steenlopers. *Limosa* 82: 62–67.
- van Brederode N. & Roersma H. 2015. De Slechtvalk na 80 jaar terug als grondbroeder op Rottum. *Limosa* 88: 105–113.
- Breedveld S.J., van Dam A., Hollaar W.J., Tanis K., van der Velden B. & de Zoete G. 2004. Tussen Haringvliet en Grevelingen. De Vogels van Goeree-Overflakkee. Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee, Middelharnis.
- Breeuwer A., Berendse F., Willems F., Foppen R., Teunissen W., Schekkerman H. & Goedhart P. 2009. Do meadow birds profit from agri-environment schemes in Dutch agricultural landscapes? *Biological Conservation* 142: 2949–2953.
- Bregnballe T., Lynch J., Parz-Gollner R., Marion L., Volponi S., Paquet J.Y., Carss D.N. & van Eerden M.R. (eds) 2014. Breeding numbers of Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* in the Western Palearctic, 2012–2013. IUCN-Wetlands International Cormorant Research Group Report. Scientific Report DCE 99, Kalo.
- van den Bremer L. 2017. Tjiftjaf *Phylloscopus collibyta* en Fitis *P. trochilus*. Pp. 103–106 in: Boele A. et al. Broedvogels in Nederland in 2015. Rapport 2017/04. Sovon, Nijmegen.

- van den Bremer L., van Turnhout C., van Roomen M. & Voslamber B. 2009. Natuurontwikkeling in uiterwaarden: hoe reageren trekkende en overwinterende watervogels? *Levende Natuur* 110: 231-234.
- van den Bremer L., Schekkerman H., Roodbergen M. & van Turnhout C. 2014. Aantalsontwikkeling en nestplaatskeuze van Nederlandse Boerenzwaluwen. *Limosa* 87: 45-51.
- van den Bremer L., Schekkerman H., van der Jeugd H., van Roomen M., van Winden E. & van Turnhout C. 2015. Populatieontwikkeling Wilde Eend, Kraakeend, Kuifeend en Tafeleend in Nederland: wat weten we over de achtergronden? Sovon-rapport 2015/65, CAPS-rapport 2015/01. Nijmegen.
- van den Bremer L., van Turnhout C. & Schekkerman H. 2017. Voorstudie Jaar van de Huiszwaluw 2018. Rapport 2017/19. Sovon, Nijmegen.
- Brenninkmeijer A. & Stienen E.W.M. 1992. Ecologisch profiel van de Grote Stern (*Sterna sandvicensis*). Rapport 92/17. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Arnhem.
- Brenninkmeijer A. & Stienen E.W.M. 1997. Migratie van de Grote Stern *Sterna sandvicensis* in Denemarken en Nederland. Rapport 97/302. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.
- van den Brink B. 2003. Hygiënemaatregelen op moderne boerenbedrijven en het lot van Boerenzwaluwen *Hirundo rustica*. *Limosa* 76: 109-116.
- van den Brink H., van Dijk A., van Os B. & Venema P. 1996. Broedvogels van Drenthe. Van Gorcum, Assen.
- Broekhuizen S., Spoelstra K., Thissen J.B.M., Canters K.J. & Buys J.C. 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Broekmeyer M.E.A., Kros J., Schotman A.G.M., van Kleunen A. & Wamelink G.W.W. 2012. Effecten van stikstof op vogelsoorten in vogelrichtlijnggebieden in Noord-Brabant. Alterra-rapport 2359, Wageningen.
- Broughton R.K. & Hinsley S.A. 2015. The ecology and conservation of the Marsh Tit in Britain. *British Birds* 108: 12-29.
- de Broyer A., Dujardin R., Leirens V., van Rijn S., Voskamp P. & Jacob J.P. 2017. Évolution récente de la répartition et de l'abondance du Milan royal en Belgique. *Bulletin de liaison des acteurs de la sauvegarde du Milan royal en France, LPO*, mars 2017: 33-36.
- Brown D., Wilson J., Douglas D., Thompson P., Foster S., McCulloch N., Phillips J., Stroud D., Whitehead S., Crockford N. & Sheldon R. 2015. The Eurasian Curlew, the most pressing bird conservation priority in the UK? *British Birds* 108: 660-668.
- Browne S.J. & Aebischer N. 2003. Habitat use, foraging ecology and diet of Turtle-doves *Streptopelia turtur* in Britain. *Ibis* 145: 572-582.
- Browne S.J. & Aebischer N. 2004. Temporal changes in the breeding ecology of European Turtle-doves *Streptopelia turtur* in Britain, and implications for conservation. *Ibis* 146: 125-137.
- van Bruggen J. 2017. Roek wederom achteruit. *Sovon-Nieuws* 30(2): 4.
- van Bruggen J. & van Winden E. 2016. Kleine Zilverreiger, het kan vriezen en dooien. *Sovon-Nieuws* 29(1): 3-4.
- de Bruijn O. 1979. Voedseleecologie van de Kerkuil in Nederland. *Limosa* 52: 91-154.
- de Bruijn O. 1994. Population ecology and conservation of the Barn Owl *Tyto alba* in Liemers and Achterhoek (The Netherlands). *Ardea* 82: 1-109.
- de Bruijn O. 2010. Onopvallend maar hoogst interessant: de Kortsnavelboomkruiper in Twente. *Ficedula* 39(4): 7-20.
- de Bruijn O. & S. Wouda 2013. Populatiodynamica van de Middelste Bonte Specht op Twickel ontcijferd door territoriumkartering op basis van individuele herkenning. *Vogels in Overijssel* 12: 36-53.
- Bruinzeel L. (red.) 2010. Overleving, trek en overwintering van Scholekster, Kievit, Tureluur en Grutto. Directie Kennis en Innovatie. Ministerie van LNV, Ede.
- Brune J., Guthmann E., Jöbges M. & Müller A. 2002. Zur Verbreitung und Bestandssituation des Rotmilans (*Milvus milvus*) in Nordrhein-Westfalen. *Charadrius* 38: 122-138.
- Buise M.A. & Tombeur F.L.L. 1988. Vogels tussen Zwin en Saeftinghe. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie. Middelburg.
- Buijs R.J. & Gelderblom G.J.P. 2015. Ringonderzoek gemengde meeuwenkolonie sluiscomplex Amerongen. Memo 006.2015 Buijs Eco Consult, Oud-Vossemeer.
- Bult H. 1999. Glanskop *Parus palustris* perikelen in West-Brabant. *Limosa* 72: 85-88.
- Bult H. 2002. Nachtzwaluwen *Caprimulgus europaeus* onder de rook van Antwerpen. *Limosa* 75: 91-102.

- Bult H. 2016. Broedvogels en dagactieve zoogdieren in de Stoppelbergen tussen 1990 en 2015. Rapport (vwgboz.nl/publicaties/rapporten).
- Bulteel G. 2013. Teloorgang en vernauwde habitatvoorkeur van de Matkop, een voorbeeld uit de Noorderkempen. *Natuur.oriolus* 79: 1–9.
- van den Burg A. 2002. De achteruitgang van de Sperwer *Accipiter nisus* op de ZW-Veluwe; veroorzaakt door predatie of voedseltekort? *Limosa* 75: 159–168.
- van den Burg A.B. & Vogels J.J. 2017. Zuur voor de fauna. Soorten bos en heide missen essentiële voedingsstoffen. *Landschap* 34: 71–79.
- van den Burg A., Nijssen M., Geertsma M., Waasdorp S. & van Nieuwenhuysse D. 2011. De Grauwe Klauwier. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- van den Burg A., Dees A., Huigens T., Bijlsma R.J. & de Waal R. 2014. Voedselkwaliteit en biodiversiteit in bossen van de hogere zandgronden. Directie Agro kennis, Ministerie van EZ. Rapport 2014/OBN186-DZ, Den Haag.
- van den Burg A., Bijlsma R.J. & Bobbink R. 2015. Arme bossen verdienen beter. OBN Deskundigenteam Droog zandlandschap. KNNV Publishing, Zeist.
- Burgers J., Smit J.J. & van der Voet H. 1991. Origins and systematics of two types of the Bean Goose *Anser fabalis* (Latham, 1787) wintering in The Netherlands. *Ardea* 79: 307–315.
- Burkitt J.P. 1924. A study of the Robin by means of marked birds. *British Birds* 17: 294–304.
- Busche G. & Dierschke J. 2004. Das Vorkommen der Spornammer *Calcarius lapponicus* an der Westküste Schleswig-Holsteins und auf Helgoland. *Corax* 19: 303–309.
- de By R.A. & C. Derks 2005. De geruisloze terugkeer van de Middelste Bonte Specht naar Twente. *Vogels in Overijssel* 4: 3–14.
- Byrkjedal I. & Thompson D. 1998. Tundra Plovers. T. & A.D. Poyser, London.

C

- Callion J. 2015. Some observations on breeding European Stonechats in Cumbria. *British Birds* 108: 648–659.
- Caloin F. (coörd.) 2014. Cap Ornis Bague, Station ornithologique du cap Gris-Nez, GON, PNR Caps et Marais d'Opale. La migration des oiseaux sur le littoral du Pas-de-Calais. Biotope, Mèze.
- Camphuysen C.J. 2009. Het gebruik van zeevogeltellingen bij de analyse van populatieschommelingen van duikers *Gaviidae* langs de kust. *Sula* 22(1): 1–24.
- Camphuysen C.J. 2009. Het gebruik van zeevogeltellingen bij de analyse van populatieschommelingen (2) Dwergmeeuwen *Larus minutus* langs de Nederlandse kust. *Sula* 22(2): 49–66.
- Camphuysen C.J. 2010. Declines in oil-rates of stranded birds in the North Sea highlight spatial patterns in reduction of chronic oil pollution. *Marine Pollution Bulletin* 60: 1299–1306.
- Camphuysen C.J. 2013. A historical ecology of two closely related gull species (*Laridae*): multiple adaptations to a man-made environment. Proefschrift, Rijksuniversiteit Groningen.
- Camphuysen C.J. & Gronert A. 2010. De broedbiologie van Zilver- en Kleine Mantelmeeuw in 2006–2010. *Limosa* 83: 145–159.
- Camphuysen C.J. & M.F. Leopold 1994. Atlas of seabirds in the southern North Sea. IBN Research Report 94/6, NIOZ-report 1994-8, Institute for Forestry and Nature Research, Dutch Seabird Group and Netherlands Institute for Sea Research, Texel.
- Camphuysen C.J. & Leopold M.F. 2007. Drieteenmeeuw vestigt zich op meerdere platforms in Nederlandse wateren. *Limosa* 80: 153–156.
- Camphuysen C.J. & de Vreeze F. 2005. De Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla* als broedvogel in Nederland. *Limosa* 78: 65–74.
- Camphuysen C.J., Berrevoets C.M., Cremers H.J.W.M., Dekinga A., Dekker R., Ens B.J., van der Have T.M., Kats R.K.H., Kuijken T., Leopold M.F., van der Meer J. & Piersma T. 2002. Mass mortality of common eiders (*Somateria mollissima*) in the Dutch Wadden Sea, winter 1999/2000: starvation in a commercially exploited wetland of international importance. *Biological Conservation* 106: 303–317.
- Cardiel I. E. 2006. El milano real en España. II Censo Nacional 2004. SEO/BirdLife. Madrid.
- Castelijns H. 2001. Dramatische achteruitgang van de Patrijs *Perdix perdix* in Midden Zeeuws-Vlaanderen. *Limosa* 74: 31–35.
- Castelijns H. 2015. Jaarverslag Werkgroep Roofvogels Zeeland 2014. Eigen uitgave (roofvogels-zeeland.nl)

- Castelijns H. & Castelijns W. 2008. Het overwinteren van de Bruine Kiekendief in Zeeland. *Limosa* 81: 41–49.
- Castelijns H., van Kerkhoven W. & Poortvliet J. 2010. Trends bij de Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* als broedvogel in Zeeuws-Vlaanderen. *Takkeling* 18: 61–82.
- Castelijns W., Wieland A., Buise M., Speksnijder E. & Calle P. 2014. Broedvogelonderzoek in het Verdrongen Land van Saeftinghe 2012. Stichting Het Zeeuwse Landschap, Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Wilhelminadorp.
- CBS, PBL & Wageningen UR. 2016. Waterkwaliteit Kaderrichtlijn Water, 2015 (indicator 1438, compendiumvoordeleefomgeving.nl). CBS/Planbureau voor de Leefomgeving/Wageningen UR, Den Haag/Bilthoven/Wageningen.
- CBS, PBL & Wageningen UR. 2017. Gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater, 2015 (indicator 0547, compendiumvoordeleefomgeving.nl). CBS/Planbureau voor de Leefomgeving/Wageningen UR, Den Haag/Bilthoven/Wageningen.
- Cervencel A., Esser W., Maier M., Oberdiek N., Thyen S., Wellbrock A. & Exo, K.M. 2011. Can differences in incubation patterns of Common Redshanks *Tringa totanus* be explained by variations in predation risk? *Journal of Ornithology* 152: 1033–1043.
- Chamberlain D.E., Gosler A.G. & Glue D.E. 2007. Effects of the winter beechmast crop on bird occurrence in British gardens. *Bird Study* 54: 120–126.
- Charman E.C., Smith K.W., Gruar D.J., Dodd S. & Grice P.V. 2010. Characteristics of woods used recently and historically by Lesser Spotted Woodpeckers *Dendrocopos minor* in England. *Ibis* 152: 543–555.
- Cillessen M. 2016. Stadsgeheimen; de Gierzwaluw in Tilburg. *Levende Natuur* 117: 158–159.
- Cimiotti D.V., Avé M., Hoffmann H., Leyrer J., Klinner-Hötter B., Schulz R. & Hötter H. 2016. Möglichkeiten zum Erhalt der Brutpopulationen des Seeregenpfeifers in Schleswig-Holstein. Untersuchungen 2016. Michael-Otto-Institut im NABU, Bergenhusen.
- Clausen P. & Craggs A. 2015. East Atlantic Light-bellied Brent Goose population update. *Goose News* 14: 26.
- Clausen K.K., Madsen J., Cottaar F., Kuijken E. & Verscheure C. 2018. Highly dynamic wintering strategies in migratory geese: coping with environmental change. *Global Change Biology* doi: 10.1111/gcb.14061.
- Clements R., Ward M. & Wynn R. 2017. Firecrests in Britain. *British Birds* 110: 375–387.
- Clergeau P. & P. Yésou 2006. Behavioural flexibility and numerous potential sources of introduction for the sacred ibis: causes of concern in Western Europe. *Biological Invasions* 8: 1391–1388.
- Compton T., Bodnar W., Koolhaas A., Dekinga A., Holthuijsen S., ten Horn J., McSweeney N., van Gils J.A. & Piersma T. 2016 Burrowing behavior of a deposit feeding bivalve predicts change in intertidal ecosystem state. *Frontiers in Ecology and Evolution* 19: 1–9.
- Conings A.M.E. 1978. Eerste geslaagde broedgeval van Rode Wouw in Nederland. *Vogeljaar* 26: 7–9.
- Conklin J.R., Reneerkens J., Verkuil Y.I., Tomkovich P.S., Palsbøll P.J. & Piersma T. 2016. Low genetic differentiation between Greenlandic and Siberian Sanderling populations implies a different phylogeographic history than found in Red Knots. *Journal of Ornithology* 157: 325–332.
- Constantine M. & The Sound Approach. 2006. The Sound Approach to birding. A guide to understanding bird sound. The Sound Approach, Poole.
- Cornulier T., Yoccoz N.G., Bretagnolle V., Brommer J.E., Butet A., Ecke F., Elston D.A., Framstad E., Henttonen H., Hörnfeldt B., Huitu O., Imholt C., Ims R.A., Jacob J., Jędrzejewska B., Millon A., Petty S.J., Pietiäinen H., Tkadlec E., Zub K. & Lambin X. 2013. Europe-wide dampening of population cycles in keystone herbivores. *Science* 340: 63–66.
- Costers R. 2016. Hondsbossche Zeewering en Paarse Strandloper: zand erover. *Vogeljaar* 64: 84–91.
- Cottaar F. 2009. Kleine Rietganzen benutten tijdens het najaar in Friesland geogoste maïsakkers als nieuwe voedselbron. *Limosa* 82: 23–25.
- Cottaar F., Koffijberg K., Berrevoets C. & Clausen P. 1999. Witbuikrotganzen *Branta bernicla hrota* in Nederland in de winters van 1995/96 en 1996/97. *Limosa* 72: 89–98.
- Cottaar F., Verbeek K. & Verbeek J. 2013. Broedvogelonderzoek aan Kleine Mantelmeeuwen, Zilvermeeuwen en Scholeksters op het Forteiland, IJmuiden, 2013. Verslag, Haarlem.
- Cowley E. & Siriwardena G.M. 2005. Long-term variation in survival rates of Sand Martins *Riparia riparia*: dependence on breeding and wintering ground weather, age and sex, and their population consequences. *Bird Study* 52: 237–251.
- Cramp S. & Perrins C.M. 1993. The birds of the Western Palearctic (VII). Oxford University Press, Oxford.

- Cranswick P.A., Raducescu L., Hilton G.M. & Petkov N. 2012. International Single Species Action Plan for the conservation of the Red-breasted Goose (*Branta ruficollis*). Technical Series 46. AEWA, Bonn.
- Cresswell W. 1996. Surprise as a winter hunting strategy in Sparrowhawks *Accipiter nisus*, Peregrines *Falco peregrinus* and Merlins *F. columbarius*. *Ibis* 138: 684–692.
- Cresswell B. & Edwards. D. 2013. Geolocators reveal wintering areas of European Nightjar (*Caprimulgus europaeus*). *Bird Study* 60: 77–86

D

- Daalder R. 2017. De meerkoet. Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen.
- Dachverband Deutscher Avifaunisten. 2017. Bestandsentwicklung, Verbreitung und jahreszeitliches Auftreten von Brut- und Rastvögeln in Deutschland. Dachverband Deutscher Avifaunisten (dda-web.de)
- Davies N. 2015. De koekoek. Vals spel van de natuur. Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen.
- Deelder C.L. 1952. Enkele korte mededelingen over de vangst van Houtsnippen (*Scolopax rusticola*) in de 18e en 19e eeuw. *Limosa* 25: 23–29.
- Delany S., Scott D., Dodman T. & Stroud D. (eds). 2009. An atlas of wader populations in Africa and Western Eurasia. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.
- Delforferie W. & Thomassen E. 2016. Weg van kaalkap? Vakblad Natuur Bos Landschap 13 (themanummer bos): 34–35.
- ten Den P.G.A. 1989. Achtergronden en oorzaken van de recente aantalsontwikkeling van de Fazant in Nederland. Rapport 89/19. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem.
- Dereliev S.G. 2006. The Red-breasted Goose *Branta ruficollis* in the new millennium: a thriving species or a species on the brink of extinction? Pp. 619–623 in: Boere G.C., C.A. Galbraith & D.A. Stroud (eds). Waterbirds around the world. The Stationery Office, Edinburgh.
- Desholm M., Christensen T.K., Scheiffarth G., Hario M., Anderson Å., Ens B., Camphysen C.J., Nilsson L., Waltho C.M., Lorentsen S.H., Kuresoo A., Kats R.K.H., Fleet D.M. & Fox A.D. 2002. Status of the Baltic/Wadden Sea population of the Common Eider *Somateria mollissima*. *Wildfowl* 53: 167–203.
- Deuzeman S. 2001. Blauwborst, Rietzanger, Snor en Baardman profiteren indirect van MKZ. *Sovon-Nieuws* 14(4): 11.
- Deuzeman S. & van Manen W. 2013. Broedvogels in enkele terreinen van Het Flevo-landschap in 2013. Rapport 2013/68. Sovon, Nijmegen.
- Deuzeman S., van den Berg A., van den Akker P. & van Turnhout C. 2015. Dieet, conditie en plaatstrouw van overwinterende Klapeksters: is er een relatie met begrazing? *Limosa* 88: 2–10.
- Devillers P., Roggeman W., Tricot J., del Marmol P., Kerwijn C., Jacob J.P. & Anselin A. 1988. Atlas van de Belgische broedvogels. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel.
- Dhondt A.A. 1983. Variations in the number of overwintering Stonechats possibly caused by natural selection. *Ringling & Migration* 4: 155–158.
- Dieneman P. 1998. Schwimmkampen als Brutflösse für Flusseeeschwalben *Sterna hirundo*. *Vogelwelt* 119: 251–252.
- van Diermen J. 1996. Sperwers in dorp, cultuurland en bos. *Levende Natuur* 97: 43-51.
- Dierschke J. 1997. The status of Shorelark *Eremophila alpestris*, Twite *Carduelis flavirostris* and Snow Bunting *Plectrophenax nivalis* in the Wadden Sea. Wadden Sea Ecosystem (4). Common Wadden Sea Secretariat, Wilhelmshaven.
- Dierschke J. 2001. Herkunft, Zugwege und Populationsgrößen in Europa überwinternder Ohrenlerchen (*Eremophila alpestris*), Schneeammer (*Plectrophenax nivalis*) und Berghänflinge (*Carduelis flavirostris*). *Vogelwarte* 41: 31–43.
- Dierschke J. 2002. Food preferences of Shorelarks *Eremophila alpestris*, Snow Buntings *Plectrophenax nivalis* and Twites *Carduelis flavirostris* wintering in the Wadden Sea. *Bird Study* 49: 263–269.
- Dierschke J. & Bairlein F. 2002. Why did granivorous passerines wintering in Wadden Sea salt marshes decline? *Ardea* 90 (Special issue): 471–477.
- Dietrich S. & Hötcker H. 1991. Wo mausern nordfriesische Säbelschnäbler? *Vogelwelt* 12: 140–147.
- van Dijk A.J. 1998. Breeding Black-headed Gulls *Larus ridibundus* along the coast of The Netherlands during the 20th century. *Sula* 12: 147–158.

- van Dijk A.J. 2000. Broedende Goudhaantjes *Regulus regulus* bereiken topaantallen in ZW-Drenthe in 1999–2000. Drentse Vogels 13: 93–101.
- van Dijk A.J. 2006. De Wilde Zwaan een nieuwe Nederlandse broedvogel. Limosa 79: 81–94.
- van Dijk A.J. 2013. Tweede paar Wilde Zwanen *Cygnus cygnus* in ZW-Drenthe in 2013. Drentse Vogels 27: 18–21.
- van Dijk A.J. 2014. Influx van Porseleinhoenen *Porzana porzana* in het Drents-Friese Wold in mei–juni 2014. Drentse Vogels 28: 47–53.
- van Dijk A.J. 2015. Dakbroedende Kleine Plevieren *Charadrius dubius* in Nederland. Drentse Vogels 29: 59–64.
- van Dijk A.J. 2016. Vijftig jaar aantalsontwikkeling en terreinkeuze van de Grauwe Klauwier *Lanius collurio* in Drenthe. Drentse Vogels 30: 85–99.
- van Dijk A.J. & Bijlsma R.G. 2006. Lange-termijn veranderingen bij broedvogels in Wapserveld-Berkenheuvel. Drentse Vogels 20: 1–25.
- van Dijk A.J. & Kleine J. 2008. In vijftig jaar tijd steeds meer overwinterende ganzen in ZW-Drenthe. Drentse Vogels 22: 28–41.
- van Dijk A.J. & Snoeken W. 2013. Torenavalken en konijnshokken in de bomen. Pp. 64–67 in: van Dijk A.J., Drogat G., Hilbrands G., van Luit J. & Veerkamp G. (red.). Niet te veel praten, maar doen: 40 jaar Vogelwacht Uffelte en omstreken. Vogelwacht Uffelte en omstreken, Uffelte.
- van Dijk A.J., Boele A., Hustings F., Koffijberg K. & Plate C.L. 2010. Broedvogels in Nederland in 2008. Monitoringrapport 2010/01. Sovon, Beek-Ubbergen.
- van Dijk A.J., Dijkstra B. & Ottens H.J. 2017. Vogels in Drenthe in 2013–2015. Drentse Vogels 31: 1–144.
- van Dijk J. 1975. De Engelse Kwikstaart *Motacilla flava flavissima* als broedvogel in Nederland. Limosa 48: 86–99.
- van Dijk J., Spierenburg P.J. & van Stijn H.J. 2011. Tussen tulpen en de zee. Vogels van de Duin- en Bollenstreek. Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk.
- van Dijk J.G.B., Stienen E.W.M., Gerritsen S. & Majoor F.A. 2009. Reproductie van de Kokmeeuw in kust- en binnenlandkolonies. Limosa 82: 13–22.
- van Dijk K. 2015. Voorkomen van Stadsduiven in de stad Groningen. Grauwe Gors 42: 58–65.
- van Dijk K. & van 't Hoff J. 1999. Voorkomen en aantalsontwikkeling van wadvogels langs de Groninger Noordkust tussen 1972 en 1997. Grauwe Gors 27: 65–115.
- van Dijk K. & Majoor F. 2011. Geboortedispersie van Nijlganzen van Nederland naar Duitsland en vice versa. Limosa 84: 82–84.
- van Dijk T.C., van Staalduinen M.A., van der Sluijs J.P. 2013. Macro-invertebrate decline in surface water polluted with Imidacloprid. PLoS One 8: e62374.
- Dijkens A. 1996. Vogels op het Gouwe Boltje. Langeveld & de Rooy, Den Burg Texel.
- Dijkstra A. 2006. De consumptie van zaden van de wilde kardinaalsmuts *Euonymus europaeus* door overwinterende Zwartkoppen *Sylvia atricapilla*. Drentse Vogels 20: 55–58.
- Dijkstra B., van Manen W. & Speelman R. 1999. Houden Drentse Eksters *Pica pica* het hoofd boven water? Drentse Vogels 12: 67–72.
- Dijkstra B., Drewes R., Olk H., Steendam H. & van Dijk A.J. 2007. Resultaten van het Jaar van de Watersnip *Gallinago gallinago* in 2006. Drentse Vogels 21: 38–48.
- Dijkstra C. & Zijlstra M. 1997. Reproduction of the Marsh Harrier *Circus aeruginosus* in recent reclamations in the Netherlands. Ardea 85: 37–50.
- Dirksen S. 1980. Canadese Ganzen (*Branta canadensis*): een invasie in Nederland in 1978/79. Watervogels 5: 99–107.
- Dirksen S. & Esselink H. 1991. Scandinavian/Baltic Mute Swans *Cygnus olor* in The Netherlands: movements under the influence of cold weather and their consequences. Pp. 227 in: Sears J. & Bacon P.J. Proceedings 3rd IWRB International Swan Symposium, Oxford 1989. Wildfowl (Supplement 1).
- Dirksen S. & van der Winden J. 1996. Aantallen Krooneenden *Netta rufina* in nazomer en herfst op de Gouwzee fluctueren met broedsucces Nederlandse populatie. Limosa 69: 131–133.
- Dirksen S., Beekman J.H. & Slagboom T.H. 1991. Bewick's Swans *Cygnus colombianus bewickii* in the Netherlands: numbers, distribution and food choice during the winter season. Pp. 228–237 in: Sears J. & Bacon P.J. (eds). Proceedings 3rd IWRB International Swan Symposium, Oxford 1989. Wildfowl (Supplement 1).

- Dirksen S., van Horssen P.W., Bruinzeel L., de Jong R. & van der Zee E. 2016. PMR NCV monitoring zwarte zee-eenden Voordelta. Jaarrapport 2015–2016. Rapport 2240. Altenburg & Wymenga, Feanwâlden.
- Dokter A. 2004. Vangsten van Fitis als broedvogel en doortrekker in de AW-duinen. *Fitis* 40: 171–186.
- Donald P.F. 2004. *The Skylark*. T. & A.D. Poyser, London.
- Donald P.F. 2007. Adult sex ratios in wild bird populations. *Ibis* 149: 671–692.
- Donald P.F., Sanderson F.J., Burfield I. & van Bommel F.P.J. 2006. Further evidence of continent-wide impact of agricultural intensification on European farmland birds, 1990–2000. *Agriculture, Ecosystems and Environment* 116: 189–196.
- Drobyshev I., Niklassona M., Mazerolle M.J. & Bergeron Y. 2014. Reconstruction of a 253-year long mast record of European beech reveals its association with large scale temperature variability and no long-term trend in mast frequencies. *Agricultural and Forest Meteorology* 192–193: 9–17.
- Dubois Ph., Le Maréchal P., Oliosio G. & Yésou P. 2008. *Nouvel inventaire des oiseaux de France*. Delachaux et Niestlé, Paris.
- Duijns S. 2014. Sex-specific foraging. The distributional ecology of a polychaete eating shorebird. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.
- Duijns S., Jukema J., Spaans B., van Horssen P. & Piersma T. 2012. Revisiting the proposed leap-frog migration of Bar-tailed Godwits along the East-Atlantic flyway. *Ardea* 100: 37–43.
- Duijns S., van Gils J.A., Spaans B., ten Horn J., Brugge M. & Piersma T. 2014. Sex-specific winter distribution in a sexually dimorphic shorebird is explained by resource partitioning. *Ecology and Evolution* 4: 4009–4018.
- Dunn J.C. & Morris A.J. 2012. Which features of UK farmland are important in retaining territories of the rapidly declining Turtle Dove *Streptopelia turtur*? *Bird Study* 59: 394–402.
- van Dyck H., van Strien A.J., Maes D. & van Swaay C.A. 2009. Declines in common, widespread butterflies in a landscape under intense human use. *Biological Conservation* 23: 957–65.

E

- Ebbinge B.S. & Spaans B. 1995. The importance of body-reserves accumulated in spring staging areas in the temperate zone for breeding of Dark-bellied Brent Geese *Branta b. bernicla* in the high arctic. *Journal of Avian Biology* 26: 105–113.
- Ebbinge B.S., Blew J., Clausen P., Günther K., Hall C., Holt, C., Koffijberg K., Le Dréan-Quénechdu S., Mahéo R. & Pihl S. 2013. Population development and breeding success of Dark-bellied Brent Goose *Branta b. bernicla* from 1991–2011. *Wildfowl (Special Issue 3)*: 74–89.
- EBCC. 2015. Pan-European Common Bird Monitoring Scheme. European Bird Census Council. ebcc.info
- Ebels E.B. 2003. Broedgeval van Grauwe Fitis op Schiermonnikoog in mei–juli 2003. *Dutch Birding* 25: 304–311.
- Ebels E.B. 2009. Siberische Tjiftjaffen in Nederland: voorkomen en determinatie. *Dutch Birding* 31: 86–100.
- Ebels E.B. 2015. Zwarte Ooievaar overwinterend bij Schiphol in november 2014–april 2015. *Dutch Birding* 37: 327–329.
- van Eerden M.R. & Munsterman M.J. 1995. Sex and age dependent distribution in wintering Cormorants *Phalacrocorax carbo sinensis* in Western-Europe. *Ardea* 83: 285–297.
- van Eerden M.R. & bij de Vaate A. 1984. Natuurwaarden van het IJsselmeergebied. *Flevobericht* 242. Rijksdienst IJsselmeerpolders, Lelystad.
- van Eerden M.R., Koffijberg K. & Platteeuw M. 1995. Riding on the crest of the wave: Possibilities and limitations for a thriving population of migratory Cormorants *Phalacrocorax carbo* in man-dominated wetlands. *Ardea* 83: 1–9.
- van Eerden M.R., Dubbeldam W. & Muller J. 1999. Sterfte van watervogels door visserij met staande netten in het IJsselmeer en Markermeer. Rapport 99.060. RIZA, Lelystad.
- van Eerden M.R., van Rijn S.H.M. & Roos M. 2005. Ecologie en Ruimte: gebruik door vogels en mensen in de SBZ's IJmeer, Markermeer en IJsselmeer. Rapport 2005.014. RIZA, Lelystad.
- van Eerden M.R., Lenselink G. & Zijlstra M. 2010. Long-term changes in wetland area and composition in The Netherlands affecting the carrying capacity for wintering waterbirds. *Ardea* 98: 265–282.

- van Eerden M., Deerenberg C., van Rijn S. & Noordhuis R. 2015. Long-term changes in composition of the freshwater fish community in Lake IJsselmeer, a large shallow lake in The Netherlands, affect fish availability for Cormorants *Phalacrocorax carbo* and other fish-eating birds. Cormorant Research Group Bulletin 8: 20.
- Egevang C., Stenhouse I.J., Phillips R.A., Petersen A., Fox J.W. & Silk J.R. 2010. Tracking of Arctic terns *Sterna paradisaea* reveals longest animal migration. Proceedings National Academy of Sciences 107: 2078–2081.
- Eichhorn G., Bil W. & Fox J.W. 2017. Individuality in northern lapwing migration and its link to timing of breeding. Journal of Ornithology 48: 1132–1138.
- Ekroos J., Fox A.D., Christensen T.K., Petersen I.K., Kilpi M., Jónsson J.E., Green M. Laursen K., Cervencel A., de Boer P., Nilsson L., Meissner W., Garthe S. & Öst M. 2016. Declines amongst breeding Eider *Somateria mollissima* numbers in the Baltic/Wadden Sea flyway. Ornis Fennica 89: 81–90.
- Elle O. 2002. Mikrohabitatwahl und Dispersion als Hinweise auf interspezifische Konkurrenz von Mönchsgräsmücke *Sylvia atricapilla* und Gartengräsmücke *S. borin* in einem Wals-Wiesen-Ökoton. Vogelwelt 123: 9–16.
- van den Ende D., Brummelhuis E., van Zweeden C., van Asch M. & Troost K. 2016. Mosselbanken en oesterbanken op droogvallende platen in de Nederlandse kustwateren in 2015: bestand en arealen. Rapport C168/15, IMARES Wageningen UR.
- Ens B.J., van Winden E.A.J., van Turnhout C.A.M., van Roomen M.W.J., Smit C.J. & Jansen J.M. 2009. Aantalontwikkeling van wadvogels in de Nederlandse Waddenzee in 1990–2008. Verschillen tussen Oost en West. Limosa 82: 100–112.
- Ens B.J., Aarts B., Oosterbeek K., Roodbergen M., Sierdsema H., Slaterus R. & Teunissen W. 2009. Onderzoek naar de oorzaken van de dramatische achteruitgang van de Scholekster in Nederland. Limosa 82: 83–92.
- Ens B.J., Aarts B., Hallmann C., Oosterbeek K., Sierdsema H., Slaterus R., Troost G., van Turnhout C., Wiersma P. & van Winden E. 2011. Scholeksters in de knel: onderzoek naar de oorzaken van de dramatische achteruitgang van de Scholekster in Nederland. Onderzoeksrapport 2011/13. Sovon, Nijmegen.
- Engelmoer M., Taal J., Wymenga E. & Kuipers R. 2001. Aantalsafname bij de Rotgans *Branta bernicla* langs de Friese Waddenkust. Limosa 74: 41–56.
- Eraud C., Cadet E., Powolny T., Gaba S., Bretagnolle F. & Bretagnolle V. 2015. Weed seeds, not grain, contribute to the diet of wintering Skylarks in arable farmlands of Western France. European Journal of Wildlife Research 61: 151–161.
- Erens R. 2015. Broedgeval Grauwe Gors te Maastricht in 2015. Limburgse Vogels 25: 82–83.
- van Erve F.J.H., Moller Pillot H.K.M., Wittgen A.B.L.M., Braaksma S., Knippenberg W.H.Th. & Langenhoff V.F.M. 1967. Avifauna van Noord-Brabant. Van Gorcum, Assen.
- von Essen L. 1991. A note on the Lesser White-fronted Goose (*Anser erythropus*) in Sweden and the results of a re-introduction scheme. Ardea 79: 305–306.
- Euverman G. & Ekkel S. 2016. Een broedgeval van de Draaihals in de Engbertsdijksvennen in 2015. Vogels in Overijssel 15: 27–33.
- Ewing S.R., Rebecca G.W., Heavisides A., Court I.R., Lindley P., Ruddock M., Cohen S. & Eaton M.A. 2011. Breeding status of Merlins *Falco columbarius* in the UK in 2008. Bird Study 58: 379–389.

F

- Faivre B. & Ferry C. 1989. La régression du Grand Contrefaisant (*Hippolais icterina*) en Bourgogne. Aves 26: 153–166.
- Fauchald P., Anker-Nilssen T., Barrett R.T., Bustnes J.O., Bårdsen B.J., Christensen-Dalsgaard S., Descamps S., Engen S., Erikstad K.E., Hanssen S.A., Lorentsen S.H., Moe B., Reiertsen T.K., Strøm H. & Systad G.H. 2015. The status and trends of seabirds breeding in Norway and Svalbard. NINA Report 1151. Norwegian Institute for Nature Research, Tromsø.
- Faveyts W. 2007. Over teuters en trompetters: twee invasies in Vlaanderen van Noordse Teutergoudvinken *Pyrrhula p. pyrrhula*. Natuur.oriolus 73: 125–133.
- Feenstra H. & Kuipers H. 2012. Wat je met rust laat, kan groeien. Het Fochteloërveen. Het Waait, Steenkamer.
- Feenstra M. 2016. ‘Kippenbosjes’ in de Alblasser- en Krimpenerwaard. (publicatie op) sovon.nl/nl/soort/3865

- Feige N., van der Jeugd H.P., van der Graaf A.J., Larsson K., Leito A. & Stahl J. 2008. Newly established breeding sites of the Barnacle Goose *Branta leucopsis* in North-western Europe – an overview of breeding habitats and colony development. *Vogelwelt* 129: 244–252.
- Ferguson-Lees J. & Christie D.A. 2001. *Raptors of the World*. Christopher Helm, Londen.
- Fijn R.C., Hiemstra D., Phillips R.A. & van der Winden J. 2013. Arctic Terns *Sterna paradisaea* from The Netherlands migrate record distances across three oceans to Wilkes Land, East Antarctica. *Ardea* 101: 3–12.
- Fijn R.C., Arts F.A., de Jong J.W., Collier M.P., Engels B.W.R., Hoekstein M., Jonkvorst R.-J., Lilipaly S., Wolf P.A., Gyimesi A. & Poot M.J.M. 2015. Trends en verspreiding van zeevogels en zeezoogdieren op het Nederlands Continentaal Plat in 2014–2015. Rapport 15-179. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Fijn R.C., Arts F.A., Engels B.W.R., de Jong J.W., Collier M.P., Gyimesi A., Hoekstein M., Jonkvorst R.J., Lilipaly S. & Wolf P.A. 2016. Trends en verspreiding van zeevogels en zeezoogdieren op het Nederlands Continentaal Plat in 2015–2016. Rapport 16-199. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Fijn R., Leopold M., Dirksen S., Arts F., van Asch M., Baptist M., Craeymeersch J., Engels B., van der Ham N., van Horssen P., de Jong J., Perdon J. & van der Zee E. 2017. Zwarte Zee-eenden op een (on?)gewone plek; lokaal rijke schelpenbanken maar ook rust sturen verspreiding in de Noordzeekustzone. *Limosa* 90: 97-117.
- Fisher A., Ashpole J., Proud T. & Marsh M. 2016. Status report for the European Turtle Dove *Streptopelia turtur*. Report of Actions A6, 8, 9 and 10 under the framework of Project LIFE EuroSAP (LIFE14 PRE UK 002). RSPB, Bedfordshire.
- Fiuczynski D. & Sommer P. 2011. *Der Baumfalke*. Neue Brehm-Bücherei 575. Westarp Wissenschaften, Magdeburg.
- Flade M. & Schwarz J. 2004. Ergebnisse des DDA-Monitoringprogramms (2): Bestandsentwicklung von Waldvögeln in Deutschland 1989–2003. *Vogelwelt* 125: 177–213.
- Flinks H. 2012. Zunehmende Überwinterungen von Schwarzkehlchen *Saxicola torquata* in nordwestlichen Nordrhein-Westfalen. *Vogelwarte* 50: 180–281.
- Foppen R. & Reijnen R. 1996. De Fitis *Phylloscopus trochilus* in de problemen, Afrika in het spel? *Limosa* 69: 51–56.
- Foppen R., ter Braak C.J.F., Verboom J. & Reijnen R. 1999. Dutch Sedge Warblers *Acrocephalus schoenobaenus* and West-African rainfall; empirical data and simulation modelling show low population resilience in fragmented marshlands. *Ardea* 87: 113–127.
- Foppen R.P.B., van Turnhout C.A.M., van Dijk A.J., Boele A., Sierdsema H. & Hustings F. 2017. Reconstructing trends in bird population numbers by integrating data and information sources. *Vogelwelt* 137: 80–88.
- Foppen R.P.B., Sierdsema H., Kamplicher C., van Winden E. & van Turnhout C. 2018. Kaarten en aantalsschattingen in de Vogelatlas: methodieken en procedures. Intern rapport Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Forman D.W. & Brain P.F. 2004. Reproductive strategies used by moorhens (*Gallinula chloropus*) colonizing an artificial wetland habitat in south Wales. *Journal of Natural History* 38: 389–401.
- Fox A.D. 2006. Invasion of Bullfinches *Pyrrhula pyrrhula* in western Europe in 2004: a mix of local, ‘trumpeting’ birds and others of unknown origin. *Bird Study* 53: 294–302.
- Fox A.D. & Abraham K.F. 2017. Why geese benefit from the transition from natural vegetation to agriculture. *Ambio* 46 (Supplement): 188–197.
- Fox A.D., Kobro S., Lehikoinen A., Lyngs P. & Väisänen R.A. 2009. Northern Bullfinch *Pyrrhula p. pyrrhula* irruptive behaviour linked to rowanberry *Sorbus aucuparia* abundance. *Ornis Fennica* 86: 51–60.
- Fox A.D., Ebbinge B.S., Mitchell C., Heinicke T., Aarvak T., Colhoun K., Clausen P., Dereliev S., Farago S., Koffijberg K., Kruckenberg H., Loonen M., Madsen J., Mooij J., Musil P., Nilsson L., Pihl S. & van der Jeugd H. 2010. Current estimates of goose population sizes in western Europe; a gap analysis and an assessment of trends. *Ornis Svecica* 20: 115–127.
- Fox A.D., Hobson K.A., de Jong A., Kardynal K.J., Koehler G. & Heinicke T. 2016. Flyway population delineation in Taiga Bean Geese *Anser fabalis fabalis* revealed by multi-element feather stable isotope analysis. *Ibis* 159: 66–75.
- Fox A.D., Dalby L., Christensen T.K., Nagy S., Balsby T.J.S., Crowe O., Clausen P., Deceuninck B., Devos K., Holt C. A., Hornman M., Keller V., Langendoen T., Lehikoinen A., Lorentsen S.H., Molina B., Nilsson L., Stipnice A., Svenning J.C. & Wahl J. 2015. Seeking explanations for recent changes in

abundance of wintering Eurasian Wigeon (*Anas penelope*) in northwest Europe. *Ornis Fennica* 93: 12–25.

- Fraixedas S., Lindén A. & Lehikoinen A. 2015. Population trends of common breeding forest birds in southern Finland are consistent with trends in forest management and climate change. *Ornis Fennica* 92: 187–203.
- Fransson T. & Pettersson J. 2001. Svensk ringmärkningsatlas (1). Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm.
- Frederiksen M., Wanless S., Harris M.P., Rothery P. & Wilson L.J. 2004. The role of industrial fisheries and oceanographic change in the decline of North Sea black-legged kittiwakes. *Journal of Applied Ecology* 41: 1129–1139.
- Frieswijk J.J. & Bresser H. 1960. Bevolkingsdichtheid en territoriumgrootte bij de Fitis. *Levende Natuur* 63: 178–184.
- Frieswijk J.J., Reijnders J. & Bresser H. 1966. De broedvogelbevolking van de jonge aanplant in het Amsterdamse Bos. *Levende Natuur* 69: 115–120.
- Furness R.W. 2016. Qualifying impact assessments for selected seabird populations: a review of recent literature and understanding. MacArthur Green, Glasgow.

G

- van Gasteren H. 1986. De trek van de Kievit in ruimte en tijd over Nederland aan de hand van visuele waarnemingen. Rapport, Van den Broek Instituut, Amsterdam.
- van Gasteren H., Both I., Shamoun-Baranes J., Laloë J.O. & Bouten W. 2014. Gps-logger onderzoek aan Buizerds helpt vogelaanvaringen op militaire vliegvelden te voorkomen. *Limosa* 87: 107–116.
- Gatter W. 2016. Waldzunahme in Südeuropa ermöglichte die Besiedlung Mitteleuropas durch das Sommergoldhähnchen *Regulus ignicapilus*. *Vogelwelt* 136: 241–252.
- Gedeon K., Grüneberg C., Mitschke A., Sudfeldt C., Eikhorst W., Fischer S., Flade M., Frick S., Geiersberger I., Koop B., Kramer M., Krüger T., Roth N., Ryslavy T., Stübing S., Sudmann S.R., Steffens R., Völker F. & Witt K. 2014. Atlas Deutscher Brutvogelarten. Stiftung Vogelmonitoring Deutschland und Dachverband Deutscher Avifaunisten, Münster.
- Geelhoed S.C.V., van Bemmelen R., Keijl G., Leopold M. & Verdaat H. 2011. Nieuwe kolonie Drieteenmeeuwen *Rissa tridactyla* in de zuidelijke Noordzee. *Sula* 24(1): 27–30.
- Geelhoed S.C.V., Bos O.G., Burggraaf D., Couperus A.S. & Lagerveld S. 2014. Verklarende factoren voor de verspreiding van alken en zeekoeten op de Bruine Bank – Project Aanvullende Beschermde Gebieden Noordzee. Rapport C133.14. IMARES, Wageningen.
- Geertsma M. & Waasdorp S. 2012. Gekleurringde grauwe klauwier beantwoordt vraag bronpopulatie niet. *Vogelnieuws* 25(6): 12–14.
- Gehrold A., Bauer H.G., Fiedler W. & Wikelski M. 2014. Great flexibility in autumn movement patterns of European Gadwalls *Anas strepera*. *Journal of Avian Biology* 45: 131–139.
- Geiger F., Bengtsson J., Berendse F., Weisser W.W., Emmerson M., Morales M.B., Ceryngier P., Liira J., Tschardt T., Winqvist C., Eggers S., Bommarco R., Part T., Bretagnolle V., Plantegenest M., Clement L.W., Dennis C., Palmer C., Onate J.J., Guerrero I., Hawro V., Aavik T., Thies C., Flohre A., Hanke S., Fischer C., Goedhart P.W. & Inchausti P. 2010. Persistent negative effects of pesticides on biodiversity and biological control potential on European farmland. *Basic and Applied Ecology* 11: 97–105.
- Geiger F., Hegemann A., Gleichman M., Flinks H., de Snoo G.R., Prinz S., Tieleman B.I. & Berendse F. 2014. Habitat use and diet of skylarks (*Alauda arvensis*) wintering in an intensive agricultural landscape of the Netherlands. *Journal of Ornithology* 155: 507–518.
- Geiter O., Homma S. & Kinzelbach R. 2002. Bestandsaufnahme und Bewertung von Neozoen in Deutschland. Forschungsbericht 296 89 901/01. Umwelt Bundesamt, Berlin.
- van Geneijgen P. 2014. Herkomst en populatiedynamiek van broedende Slechtvalken *Falco peregrinus* in Nederland: de eerste 24 jaar van een populatie in opbouw. *Takkeling* 22: 148–162.
- George K. 1996. Habitatnutzung und Bestandssituation der Wachtel *Coturnix coturnix* in Sachsen-Anhalt. *Vogelwelt* 117: 205–211.
- Gerritsen G. 2011. De Wulp als broedvogel in Overijssel. *Vogels in Overijssel* 10: 52–61.
- Gerritsen G. 2016. Muizenetende Grote Zilverreigers in de polder Mastenbroek in 2007–2015. *Limosa* 89: 75–78.
- Gerritsen W., Ernens E.A.W. & Schwartz R. 2015. Bruine Klauwier in Azewijnsche Broek in januari–mei 2014. *Dutch Birding* 37: 229–233.

- Gienapp P., Lof M., Reed T.E., McNamara J., Verhulst S. & Visser M.E. 2013. Predicting demographically sustainable rates of adaptation: Can great tit breeding time keep pace with climate change? *Philosophical Transactions Royal Society of London B: Biological Sciences* 368(1610) 20120289. doi: 10.1098/rstb.2012.0289
- Gill J.A., Langston R.H.W., Alves J.A., Atkinson P.W., Bocher P., Cidraes Vieira N., Crockford N.J., Gélinaud G., Groen N., Gunnarsson T.G., Hayhow B., Hooijmeijer J., Kentie R., Kleijn D., Lourenço P.M., Masero J.A., Meunier F., Potts P.M., Roodbergen M., Schekkerman H., Schröder J., Wymenga E. & Piersma T. 2007. Contrasting trends in two Black-tailed Godwit populations: a review of causes and recommendations. *Wader Study Group Bulletin* 114: 43–50.
- Gilroy J.J., Anderson G.Q.A., Grice P.V., Vickery J.A., Bray I., Watts P.N. & Sutherland W.J. 2008. Could soil degradation contribute to farmland bird declines? Links between soil penetrability and the abundance of Yellow Wagtails in arable fields. *Biological Conservation* 14: 3116–3126.
- Gilroy J.J., Anderson G.Q.A., Grice P.V., Vickery J.A. & Sutherland W.J. 2010. Mid-season shifts in the habitat associations of Yellow Wagtails *Motacilla flava* breeding in arable farmland. *Ibis* 152: 90–104.
- van Gils J.A., Lisovski S., Lok T., Meissner W., Ozarowska A., de Fouw J., Rakhimberdiev E., Soloviev M.Y., Piersma T. & Klaassen M. 2016 Body shrinkage due to Arctic warming reduces red knot fitness in tropical wintering range. *Science* 352: 819–821.
- Gleichman M., de Nijs L. & Berendse F. 2009. Veranderingen in de avifauna en flora van de noordelijke Gelderse Vallei. *Levende Natuur* 110: 346–351.
- Glutz von Blotzheim U. & Bauer K.M. 1985. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas (10/I, 10/II)*. AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Glutz von Blotzheim U.N. & Bauer K.M. 1991. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas (12/II)*. AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Glutz von Blotzheim U.M. & Bauer K.M. 1997. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas (14/II)*. AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Goss-Custard J.D., le V. dit Durell S.E.A., Clarke R.T., Beintema A.J., Caldow R.W.G., Meininger P.L. & Smit C.J. 1996. Population dynamics: predicting the consequences of habitat change at a continental scale. Pp. 352–383 *in*: Goss-Custard J.C. (ed.). *The Oystercatcher. From individuals to populations*. Oxford University Press, Oxford.
- Grajczyk B. 2000. *Das Rotkehlchen: Zeit- und Energiekonflikt – ein Kleinvogel findet Lösungen*. AULA-Verlag, Wiebelsheim.
- Graveland J. 1995. The quest for calcium: Calcium limitation in the reproduction of forest passerines in relation to snail abundance and soil acidification. *Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen*.
- Graveland J. & Coops H. 1997. Verdwijnen van rietgordels in Nederland. *Landschap* 14: 67–86.
- Green M., Haas F. & Lindström A. 2016. Monitoring population changes of birds in Sweden. Annual report for 2015. Department of Biology. Lund University (in Zweeds, met Summary).
- Green R.E. 1976. Estimating the abundance of breeding Snipe. *Bird Study* 32: 141–149.
- Green R.E., Rocamora G. & Schäffer N. 1997. Populations, ecology and threats to the Corncrake *Crex crex* in Europe. *Vogelwelt* 118: 117–134.
- Greenwood J. 2007. Citizens, science and bird conservation. *Journal of Ornithology* 148: 77–124.
- Gregory R.D., Willis S.G., Jiguet F., Vorisek P., Klvanova A., van Strien A.J., Huntley B., Collingham Y.C., Couvet D. & Green R.E. 2009. An indicator of the impact of climatic change on European bird populations. *PLoS One* 4: e4678
- Grell M.B. 1998. *Fuglenes Danmark*. Gads Forlag/Dansk Ornithologisk Forening, Copenhagen.
- Grendelmeier A., Arlettaz R., Gerber M. & Pasinelli G. 2015. Reproductive performance of a declining forest passerine in relation to environmental and social factors: implications for species conservation. *PLoS One* 10(7): e0130954.
- Grishchenko M. & Prins H.T. 2016. Abandoned field succession in Russia and its potential effect on Corncrake *Crex crex* habitats. *Vogelwelt* 136: 175–184.
- van Groen F. 2017. Vestiging en toename van de Grote Alexanderparkiet in Noord-Holland. *Tussen Duin & Dijk* 16(1): 4–7.
- Groenendijk D., Ovaas A., Winters R. & CDNA. 2013. Zeldzame vogels in Nederland in 2011. *Limosa* 86: 229–235.
- Grond K., Ntiama-Baidu Y., Piersma T. & Reneerkens J. 2015. Prey type and foraging ecology of Sanderlings *Calidris alba* in different climate zones: are tropical areas more favourable than temperate sites? *PeerJ* 3: e1125

- de Groot G.A., Jansman H.A.H., Bovenschen J., Laros I., Meyer-Lucht Y. & Höglund J. 2014. Inteelt onder Sallandse korhoenders. De genetische gevolgen van een kleine populatieomvang. Rapport 2599. Alterra, Wageningen.
- Guar D., Barritt D. & Peach W.J. 2006. Summer utilization of oilseed rape by Reed Buntings *Emberiza schoeniclus* and other farmland birds. *Bird Study* 53: 47–54.
- Grüneberg C. & Sudmann S.R. sowie Weiss J., Jöbges M., König H., Laske V., Schmitz M. & Skibbe A. 2013. Die Brutvögel Nordrhein-Westfalens. NWO & LANUV, LWL-Museum für Naturkunde, Münster.
- Grutters M.A.J. 2016. Inventarisatie Gierzwaluw Amersfoort 2016. Rapport 306. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.
- Gunnarsson G., Waldenström J. & Fransson T. 2012. Direct and indirect effects of winter harshness on the survival of Mallards *Anas platyrhynchos* in northwest Europe. *Ibis* 154: 307–317.
- Gunnarson T.G., Johannesdottir L., Alves J.A., Porisson B. & Gill J.A. 2017. Effects of spring temperature and volcanic eruptions on wader productivity. *Ibis* 159: 467–471.
- Guyomarc'h J.C., Combreau C., Puigcerver M., Fontoura P. & Aebischer N. 1998. Quail *Coturnix coturnix*. BWP Update 2: 27–46. Oxford University Press, Oxford.
- Gyimesi A. & Lensink R. 2012. Egyptian Goose: an introduced species spreading in and from The Netherlands. *Wildfowl* 62: 128–145.

H

- Haas M., Slaterus R. & CDNA 2014. Rare birds in the Netherlands in 2013. *Dutch Birding* 36: 365–393.
- Haas M., Slaterus R. & CDNA 2015. Rare birds in the Netherlands in 2014. *Dutch Birding* 37: 361–391.
- Haas M., Slaterus R. & CDNA 2016. Rare birds in the Netherlands in 2015. *Dutch Birding* 38: 419–440.
- Haas M., Slaterus R. & van der Spek V. & CDNA 2017. Rare birds in the Netherlands in 2016. *Dutch Birding* 39: 363–386.
- Hahn S., Bauer S. & Liechti F. 2009. The natural link between Europe and Africa – 2.1 billion birds on migration. *Oikos* 118: 624–626.
- Hagemeyer W.J.M. & Blair M.J.(eds). 1997. The EBCC atlas of European breeding birds: their distribution and abundance. T. & A.D. Poyser, London.
- Halff R. 2015. Amerikaanse Oeverloper bij Medemblik. *Dutch Birding* 37: 66–68.
- Hallmann C.A., Foppen R.P.B., van Turnhout C.A.M., de Kroon H. & Jongejans E. 2014. Declines in insectivorous birds are associated with high neonicotinoid concentrations. *Nature* 511: 341–343.
- Hallmann C.A., de Kroon H., Foppen R.P.B., van der Jeugd H. & Jongejans E. 2016. Weersinvloeden op vogels doorgerekend met populatiemodellen. *Landschap* 33(1): 49–51.
- Hallmann C.A., Sorg M., Jongejans E., Siepel H., Hofland N., Schwan H., Stenmans W., Müller A., Sumser H., Hörner T., Goulson D. & de Kroon H. 2017. More than 75 percent decline over 27 years in total flying insect biomass in protected areas. *PLoS One* 12(10): e0185809
- Hamer K.C., Phillips R.A., Wanless S., Harris M.P. & Wood A.G. 2000. Foraging ranges, diets and feeding locations of gannets *Morus bassanus* in the North Sea: evidence from satellite telemetry. *Marine Ecology Progress Series* 200: 257–264.
- Harder J. 2015. IJsvogels uit het dal, 2014 topjaar! *De Korhaan* 49(1): 11.
- van Harxen R. & Stroeken P. 2011. De Steenuil. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- van Harxen R., Stroeken P. & Kwakkel B. 2014. Reproductieonderzoek aan de steenuil in de Achterhoek en Liemers in de periode 1979–2014. *Uilen* 5: 12–29.
- Hayhow D.B., Bond A.L., Douse A., Eaton M.A., Frost T., Grice P.V., Hall C., Harris S.J., Havery S., Hearn R.D., Noble D.G., Opper S., Williams J., Win I. & Wotton S. 2017. The state of the UK's birds 2016. RSPB/BTO/WWT/DAERA/JNCC/NE/NRW/SNH. Sandy, Bedfordshire.
- Heavisides A., Barker A. & Poxton I. 2017. Population and breeding biology of Merlins in the Lammermuir Hills. *British Birds* 110: 138–154.
- Heggøy O. & øien I.J. 2014. Conservation status of birds of prey and owls in Norway. *Norsk Ornitologisk Forening*. Report 1–2014.
- Heimans E. 1896. Torenvalken en Sperwers in de steden. *Levende Natuur* 1: 24–26.

- Helander B. & Stjernberg T. 2003. Action Plan for the Conservation of White-tailed Sea Eagle (*Haliaeetus albicilla*). Strasbourg: BirdLife International report to the Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats.
- den Held J.J. 1981. Population changes in the Purple Heron in relation to drought in the wintering area. *Ardea* 69: 185–191.
- Heldbjerg H. & Fox, A.D. 2016. In search of millions of lost Starlings across Europe: The relation between monitoring, science and conservation in a declining species. (Abstract) *Bird Numbers* 2016: 32.
- Heldbjerg H., Fox A.D., Thellesen P.V., Dalby L. & Sunde P. 2017. Common Starlings (*Sturnus vulgaris*) increasingly select for grazed areas with increasing distance-to-nest. *Plos One* 12(8):e0182504
- Hellebrekers A.W. 2002. De Koekoek wordt zwaar overschat. *Sovon-Nieuws* 15(3): 16–17.
- Hellebrekers A.W. 2004. Hoort de Koekoek (*Cuculus canorus canorus*) op de rode lijst? Deel 1. Uitgave in eigen beheer, Voorburg.
- Heinicke T. & Koffijberg K. 2009. Vorsttrek van Toendrarietganzen met halsbanden ontrafeld. *Sovon-Nieuws* 22(1): 16–17.
- Hens P.A. 1965. Avifauna van de Nederlandse provincie Limburg (tweede, herziene druk). Publicaties Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (reeks XV), Maastricht.
- Herrando S., Keller V., Voříšek P., Kipson M., Franch M., Anton M., Pla M., Villero D., Sierdsema H., Kampichler C., Telenský T., Gillings S., Johnston A., Gottschalk T., Guélat J., Sattler T., Brotons L., Titeux N., Jiguet F., Kéry M. & Milanese P. 2017. High resolution maps for the second European Breeding Bird Atlas: a first provision of standardised data and pilot modelled maps. *Vogelwelt* 137: 33–42.
- Herremans M. 1993. Clustering of territories in the Wood Warbler *Phylloscopus sibilatrix*. *Bird Study* 40: 12–23.
- Herremans M. 2015. Muizenpiek 2014 helpt Torenvalk er niet bovenop. *Natuur.oriolus* 81: 131–136.
- Herrmann C. & Thorup O. 2011. Population development of Baltic bird species: Southern Dunlin (*Calidris alpina schinzii* L., 1758). HELCOM Baltic Sea Environment Fact Sheet.
- Heunks C., Beuker D., Lengkeek W., Bouma S., Achterkamp B. & van der Winden J. 2016. Duikers ontrafelen geheimen van overwinterende Brilduikers in de Veluwerandmeren. *Limosa* 89: 49–57.
- Hewson C.M., Thorup K., Pearce-Higgins J.W. & Atkinson P.W. 2016. Population decline is linked to migration route in the Common Cuckoo. *Nature Communications* doi: 10.1038/ncomms12296
- Hobson K.A., van Wilgenburg S.L., Piersma T. & Wassenaar L.I. 2012. Solving a migration riddle using isoscapes: House martins from a dutch village winter over Western Africa. *PLoS One* 7(9): e45005
- Hobson K.A., van Wilgenburg S.L., Wesolowski T., Maziarz M., Bijlsma R.G., Grendelmeier A. & Mallord J. 2013. A multi-isotope ($\delta^2\text{H}$, $\delta^{13}\text{C}$, $\delta^{15}\text{N}$) approach to establishing migratory connectivity in Palearctic-Afrotropical migrants: An example using Wood Warblers *Phylloscopus sibilatrix*. *Acta Ornithologica* 49: 57–69.
- Hoekstein M. 2015. Kaspische Plevier op Noord-Beveland in januari 2014. *Dutch Birding* 37: 329–332.
- Hof H.J. 2008. Broedvogelinventarisatie watervogels in stad Zutphen in 2008. Vogelwerkgroep Zutphen en omstreken.
- van 't Hof R. 1998. Bijzondere gast broedt op Schouwen-Duiveland. *Takkeling* 6: 64–65.
- van 't Hoff J. 1991. Het voorkomen van de Kwartel in de Gronings-Duitse grensstreek. *Grauwe Gors* 19: 40–34.
- van 't Hoff J. & van Scharenburg K. 1992. Bos en akkervogels. *Landschap* 9(3): 165–175.
- Hofland R., Janse W. & Ossendorp F. 2016. Roodkeelnachtegal in Hoogwoud in januari–april 2016. *Dutch Birding* 38: 125–126.
- Holling M. & the Rare Breeding Birds Panel. 2016. Rare breeding birds in the United Kingdom in 2014. *British Birds* 109: 491–545.
- Holt C.A., Austin G.E., Calbrade N.A., Mellan H.J., Hearn R.D., Stroud D.A., Wotton S.R. & Musgrove A.J. 2015. Waterbirds in the UK 2013/14: The Wetland Bird Survey. BTO/RSPB/JNCC/WWT. British Trust for Ornithology, Thetford.
- Holte D., Köppen U. & Schmitz-Ornés A. 2016. Partial migration in a Central European raptor species: an analysis of ring re-encounter data of Common Kestrel *Falco tinnunculus*. *Acta Ornithologica* 51: 39–54.
- Holstein V. 1944. Hvepsevaagen *Pernis apivorus apivorus* (L.). Hirschsprung Forlag, Kopenhagen.

- Hornman M., Hustings F., Koffijberg K., Klaassen O., van Winden E., Sovon Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2013. Watervogels in Nederland in 2010/2011. Sovon-rapport 2013/02/Waterdienst-rapport BM 13.01. Nijmegen.
- Hornman M., Hustings F., Koffijberg K., Klaassen O., Kleefstra R., van Winden E., Sovon Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2013. Watervogels in Nederland in 2011/2012. Sovon-rapport 2013/66/RWS-rapport BM 13.27. Nijmegen.
- Hornman M., Hustings F., Koffijberg K., Klaassen O., Kleefstra R., van Winden E., Sovon Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2015. Watervogels in Nederland in 2012/2013. Sovon-rapport 2015/01/RWS-rapport BM 14.27. Nijmegen.
- Hornman M., Hustings F., Koffijberg K., Klaassen O., van Winden E., Sovon Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2015. Watervogels in Nederland in 2013/2014. Sovon-rapport 2015/72/RWS-rapport BM 15.21. Nijmegen.
- Hornman M., Hustings F., Koffijberg K., Klaassen O., van Winden E., Sovon Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2016. Watervogels in Nederland in 2014/2015. Sovon-rapport 2016/54/RWS-rapport BM 16.15. Nijmegen.
- van Horssen P. & Lensink R. 2000. Snelle toename van de Indische Gans *Anser indicus* in Nederland. *Limosa* 73: 97–106.
- Hötter H. & West R. 2005. Population size, population development and habitat use by Avocets in Western Europe at the end of the 20th century. *Wader Study Group Bulletin* 107: 57–65.
- del Hoyo J., Elliott A., Sargatal J. & Christie D.A. 1992–2011. *Handbook of the birds of the world* (1–16). Lynx Edicions, Barcelona.
- Huizenga J. 2010. Gemengde broedgevallen van Bonte en Zwarte Kraai op Ameland in 2007 en 2009. *Limosa* 83: 134–138.
- Hulscher J.B., Exo K.M. & Clark N. 1996. Why do Oystercatchers migrate? Pp. 155–185 *in*: Goss-Custard J.C. (ed.). *The Oystercatcher. From individuals to populations*. Oxford University Press, Oxford.
- Hulsebos B. 2015. Middelste Bonte Specht breidt zich verder uit in Twente. *Ficedula* 44(3/4): 26–29.
- Huntley B., Green R.E., Collingham Y.C. & Willis G. 2007. *A climatic atlas of European breeding birds*. Durham University, The RSPB & Lynx Edicions, Barcelona.
- Hüppop O., Bauer H.G., Haupt H., Ryslavý T., Südbeck P. & Wahl J. 2013. Rote Liste wandernder Vogelarten Deutschlands (1. Fassung). *Berichte zum Vogelschutz* 49/50: 23–83.
- Hustings F. 2002. Broedende Vuurgoudhanen *Regulus ignicapillus* in Nederland: hoe het verder ging. *Limosa* 75: 85–90.
- Hustings F. & van Winden E. 1996. De Sneeuwgorz: pendelaar tussen Noordpool en de Noordkust. *Sovon-Nieuws* 9(1): 12–13.
- Hustings F., Schepers F. & Post F. 1990. Verdwijnt de Grauwe Gors *Miliaria calandra* als broedvogel uit Nederland? *Limosa* 63: 103–111.
- Hustings F., Knolle P., de Knijff P. & van Winden E. 1998. Invasie van Pestvogels in Nederland in 1995/1996 in (inter)nationaal perspectief. *Dutch Birding* 20: 206–216.
- Hustings F., Borggreve C., van Turnhout C. & Thissen J. 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Onderzoeksrapport 2004/13. Sovon, Beek-Ubbergen.
- Hustings F., van der Coelen J., van Noorden B., Schols R. & Voskamp P. 2006. *Avifauna van Limburg*. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Hustings F., Boele A. & Troost G. 2009. Veranderingen in de najaarstrek van Huiszwaluw en Grote Gele Kwikstaart. *Sovon-Nieuws* 22(3): 12–14.
- van der Hut R.M.G. 1986. Habitat choice and temporal differentiation in reed passerines of a Dutch marsh. *Ardea* 74: 159–176.
- van der Hut R.M.G. 1992. *Biologie en bescherming van de Lepelaar *Platalea leucorodia**. Technisch rapport Vogelbescherming, Zeist.
- van der Hut R.M.G. 2001. *Terreinkeus van de roerdomp in Nederlandse moerasgebieden*. Rapport 01–036. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- van der Hut R.M.G. 2011. Hoempgedrag en terreinkeus van Roerdompen in De Houtwiel. *Twirre* 21: 5–15.
- van der Hut R.M.G., Foppen R., Beemster N., Roodbergen M. & Deuzeman S. 2008. Ruimte voor riet en moerasvogels in de Noordelijke Randmeren. Rapport 1108, Altenburg & Wymenga, Feanwâlden/Sovon, Beek-Ubbergen.

- van der Hut R.M.G., Dijkshoorn D., Hooymans J., Hylkema J. & van de Kamp J. 2017. Porseleinhoenen peilen: roepactiviteiten en habitatkeuze in een Fries laagveengebied. *Limosa* 89: 97–107.
- Huyskens P.R.G. 1986. Het Europese Rietganzenprobleem *Anser fabalis*. *Oriolus* 52: 105–255.

I

- Ibelings B.W., Portielje R., Lammens E.H.R.R., Noordhuis R., van den Berg M.S., Jooisse W., Meijer M.L. 2007. Resilience of alternative stable states during the recovery of shallow lakes from eutrophication: Lake Veluwe as a case study. *Ecosystems* 10: 4–16.
- van Iersel P., van der Sanden A., van der Sanden H. & Veenhuizen W. 2009. *Vogels (houden van)* Breda. Van Ierland Uitgeverij, Breda.
- IJnsen F. 1991. Karaktergetallen voor de winters vanaf 1707. *Zenit* 18: 69–73.
- Issa N. & Muller Y. (coord.) 2015. Atlas des oiseaux de France métropolitaine. Nidification et présence hivernale. LPO/SEOF/MNHN. Delachaux et Niestlé, Paris.
- Jacob J.P., Dehem C., Burnel A., Dambiermont J.L., Fasol M., Kinet T., van der Elst D. & Paquet J.Y. 2010. Atlas des oiseaux de Wallonie 2001–2007. Série Faune-Flore-Habitats 5. Aves et Région wallonne, Gembloux.
- Jansen J. 2014. Former breeding of Eurasian Golden Plover, Dunlin and Wood Sandpiper in Limburg and Noord-Brabant, the Netherlands. *Dutch Birding* 36: 9–19.
- Jansen J.J.F.J. 2016. Gevallen van broedverdachte Grote Kruisbekken in voorjaar 2014. *Dutch Birding* 38: 180–182.
- Jansen J.J.F.J. & Nap W. 2008. Identification of White-headed Long-tailed Bushtit and occurrence in the Netherlands. *Dutch Birding* 30: 293–308.
- Jansen J.J.F.J. & de Vries N. 2013. Nestbouwende Kuifduikers in Groningen, voorjaar 2001. *Grauwe Gors* 41: 44–47.
- Jansen M. 2009. De grote grazers van de Veluwerandmeren. Rapport, Elburg.
- Jansen P.B. 1963. In 1962 was het een slecht fitissenjaar. *Vogeljaar* 11: 45–46.
- Jansman H.A.H., Buij R., de Groot G.A. & Hammers M. 2014. Doorstart van het Nederlandse Korhoen? Oorzaken van achteruitgang en mogelijkheden voor behoud. Rapport 2498. Alterra, Wageningen.
- Jensen F.P. & M. Lutz. 2005. European Union Action Plan for Curlew *Numenius arquata* 2006–2009. DDH Consulting/Tour du Valat, Roskilde/Le Sambuc.
- Jenni L. 1987. Mass concentrations of Bramblings *Fringilla montifringilla* in Europa in 1990–1983: Their dependence upon beechmast and the effect of snowcover. *Ornis Scandinavica* 18: 84–94.
- Jensen P.H. 2009. European Union management plan for Scaup *Aythya marila* 2009–2011. DDH Consulting/Tour du Valat, Roskilde/Le Sambuc.
- van der Jeugd H.P. 2012. Overleving van de Boerenzwaluw in de periode 1991–2010. Rapport 2011–03. Vogeltrekstation, Wageningen.
- van der Jeugd H. 2013. Survival and dispersal in a newly-founded temperate Barnacle Goose *Branta leucopsis* population. *Wildfowl* 63: 72–89.
- van der Jeugd H.P. & Kwak A. 2017. Management of a Dutch resident barnacle goose *Branta leucopsis* population: how can results from counts, ringing and hunting bag statistics be reconciled? *Ambio* 46 (Supplement 2): 251–261.
- van der Jeugd H.P., Voslamber B., van Turnhout C., Sierdsema H., Feige N., Nienhuis J. & Koffijberg K. 2006. Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei? Onderzoeksrapport 2006/02. Sovon, Beek-Ubbergen.
- van der Jeugd H., Schekkerman H. & Majoor F. 2007. Het Constant Effort Sites Project: een vinger aan de pols van populaties van zangvogels. *Limosa* 80: 79–84.
- van der Jeugd H.P., Ens B.J., Versluijs M. & Schekkerman H. 2014. Geïntegreerde monitoring van vogels van de Nederlandse Waddenzee. Vogeltrekstation rapport 2014–01/CAPS-rapport 2014–01/Sovon-rapport 2014/18. Wageningen/Nijmegen.

J

- JNCC 2016. Seabird population trends and causes of change: 1986–2015 report. Joint Nature Conservation Committee.

- Jöbges M., Brune J., Grüneberg C. & Herkenrath P. 2017. Nordrhein-Westfalens besondere Verantwortung für den Rotmilan *Milvus milvus* nach Ergebnissen der landesweiten Brutzeiterfassungen 2011/2012. *Charadrius* 53: 129–146.
- Joest R. & Koffijberg K. 2016. Corncrakes *Crex crex* in crops – population dynamics, habitat use and conservation strategy in two intensively managed arable farming areas in The Netherlands and Germany. *Vogelwelt* 136: 163–173.
- de Jong A. & van Winden E. 2014. Pontische Meeuw: de opmars van een uitdagende soort. *Sovon-Nieuws* 27(1): 3–4.
- de Jong A., Gebuis H. & van der Es T. 2017. Het eerste broedgeval van de Visarend in Nederland. *Limosa* 90: 25–33.
- de Jong G. 2014. Inventarisatie van Gierzwaluwen in stadsdeel Centrum en evaluatie van plaatsing van nestvoorzieningen. Gert de Jong Ecologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- de Jong G. & Wonders K. 2018. Inventarisatie van de Gierzwaluw in Amsterdam, Amstelveen en Diemen. Rapportage van vijf jaar onderzoek aan nestplaatsen (2013–2017). Gert de Jong Ecologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- de Jong J. 2013. De invloed van het wegverkeer op de kerkuilpopulatie in Friesland: op weg naar minder verkeersslachtoffers? *Uilen* 4: 14–20.
- de Jong J. 2015. Topjaar voor de veldmuis en de kerkuil in 2014. *Uilen* 5: 8–11.
- de Jong J. 2017. De Kerkuil, ecologie, gedrag en bescherming. Uitgave in eigen beheer, Ureterp.
- Jongejans E., Nolet B.A., Schekkerman H., Koffijberg K. & de Kroon H. 2015. Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen. Sovon-rapport 2014/56/CAPS-rapport 2014/02. Nijmegen.
- Jonker M. & Fontijn J.W. 2011. Waarnemingen van Dwerguilen in Nederland: is de soort aan een opmars bezig? *Uilen* 2: 44–47.
- Jukema J. & Fokkema J. 1992. Herkomst van in Nederland overwinterende Sneeuwgorzen *Plectrophenax nivalis*. *Limosa* 65: 67–72.
- Jukema J. & Hulscher J.B. 1997. De wilsterflapper als meter van populatieschommelingen bij de Goudplevier *Pluvialis apricaria*. *Limosa* 70: 179–190.
- Jukema J., Piersma T., Hulscher J.B., Bunschoke E.J., Koolhaas A. & Veenstra A. 2001. Goudplevieren en Wilsterflappers: eeuwenoude fascinatie voor trekvogels. Fryske Akademy, Ljouwert.

K

- van de Kam J., Ens B., Piersma T. & Zwarts L. 1999. Ecologische Atlas van de Nederlandse Wadvogels. Schuyt & Co, Haarlem.
- Kampichler C. & van der Jeugd H. 2011. Monitoring passerine reproduction by constant effort ringing: an evaluation of the efficiency of trend detection. *Ardea* 99: 129–136.
- Kampichler C., van Turnhout C.A.M., Devictor V. & van der Jeugd H.P. 2012. Large-scale changes in community composition: determining land use and climate change signals. *PLoS One* 7: e35272.
- Kats R.K.H. 2007. Common Eiders *Somateria mollissima* in the Netherlands. The rise and fall of breeding and wintering populations in relation to stocks of shellfish. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.
- Kasprzykowski Z. & Cieśluk P. 2011. Rough-legged Buzzard *Buteo lagopus* wintering in central eastern Poland: population structure by age and sex, and the effect of weather conditions. *Ornis Fennica* 88: 98–103.
- Kazulin A.V.E. 1995. Ecology of mallards *Anas platyrhynchos* wintering in low temperature conditions in Belarus. *Acta Ornithologica* 30: 125–134
- Kear J. 1989. Man and Wildfowl. T. & A.D. Poyser, Calton.
- Keijl G.O. 2001. Halsbandparkieten *Psittacula krameri* in Amsterdam 1976–2000. *Limosa* 74: 29–32. 80.
- Keijl G. 2004. Gierzwaluwen in Amsterdam ... maar hoeveel? *Limosa* 77: 121–130.
- Keijl G.O. 1987. Vogeltellingen langs de kust in 1985 en '86. *Sula* 1: 8–12.
- Keijl G.O. & Arts F.A. 1998. Breeding Common Gulls *Larus canus* in The Netherlands, 1900–96. *Sula* 12: 161–174.
- Keijl G.O. & Leopold M.F. 1997. Massaal fouragerende Dwergmeeuwen *Larus minutus* voor de Hollandse kust in april 1996. *Sula* 11: 17–20.

- Keijl G.O., van Roomen M.W.J. & Veldhuizen van Zanten H. 1987. Voedselocologie van de Stormmeeuw (*Larus canus*) te Schoorl 1986. Voedselkeuze en fourageerritme in de periode dat de jongen worden grootgebracht. Rapport Hogeschool Holland, Diemen.
- Keizer R. & Offereins R. 1997. Winterwaarnemingen van Kwartels in Nederland. Dutch Birding 19: 11–12.
- Keller V. 2000. Winter distribution and population change of Red-crested Pochard *Netta rufina* in southwestern and central Europe. Bird Study 47: 176–185.
- Keller V. 2006. Population size and trend of the Red-crested Pochard *Netta rufina* in southwest/central Europe: an update. Pp. 503–504 in: Boere G.C., Galbraith C.A. & Stroud D.A. (eds). Waterbirds around the world. The Stationery Office, Edinburgh.
- Kentie R., Hooijmeijer J.C.E.W., Trimbos K.B., Groen N.M. & Piersma T. 2013. Intensified agricultural use of grasslands reduces growth and survival of precocial shorebird chicks. Journal of Applied Ecology 50: 243–251.
- Kentie R., Both C., Hooijmeijer J.C.E.W. & Piersma T. 2015. Management of modern agricultural landscapes increases nest predation rates in Black-tailed Godwits *Limosa limosa*. Ibis 157: 614–625.
- Kentie R., Senner N.R., Hooijmeijer J.C.E.W., Márquez-Ferrando R., Figuerola J., Masero J.A., Verhoeven M.A. & Piersma T. 2016. Estimating the size of the Dutch breeding population of Continental Black-tailed Godwits from 2007–2015 using resighting data from spring staging sites. Ardea 114: 213–225.
- Kersten M. & Piersma T. 1984. Voedselkeuze en voedselopname van Zilverplevier *Pluvialis squatarola* in de Waddenzee tijdens de voor- en najaarstrek. Limosa 57: 105–111.
- Kersting G. 2005. 40 Jahre Arbeitsgemeinschaft Wanderfalkenschutz. Jahresbericht AGW/ NABU, Offenburg.
- Kestenholtz M., Heer L. & Keller V. 2005. Etablierte Neozoen in der europäischen Vogelwelt – eine Übersicht. Ornithologische Beobachter 102: 153–180.
- Kikkert J.E. 2013. Geslaagd broedgeval van de Hop op De Hamert in 2012. Limburgse Vogels 23: 73–77.
- Kikkert J.E. 2014. Eerste broedgeval van de Raaf in Limburg in 144 jaar. Limburgse Vogels 24: 38–44.
- Kirby W., Black K., Pratt S. & Bradbury R. 2005. Territory and nest-site habitat associations of Spotted Flycatchers *Muscicapa striata* breeding in central England. Ibis 147: 420–424.
- Kirby W.B., Bellamy P.E., Stanbury A.J., Bladon A.J., Grice P.V. & Gillings S. 2015. Breeding season habitat associations and population declines of British Hawfinches *Coccothraustes coccothraustes*. Bird Study 62: 348–357.
- Kist J. 1956. Het voorkomen van de rassen van de Rietgans, *Anser fabalis*, in Nederland. Ardea 44: 188–206.
- Kist J., Tekke M.J. & Voous K.H. (red.) 1970. Avifauna van Nederland. (Tweede, herziene druk) Brill, Leiden.
- Klaassen O. 2012. De toename van overwinterende Grote Zilverreigers in Nederland aan de hand van dagtellingen en slaapplaatstellingen. Limosa 85: 82–90.
- Klaassen O. & de Jong A. 2015. De winter van 2014/2015 zag wit van de Grote Zilverreigers. Sovon-Nieuws 28(2): 8–9.
- Klaassen O., Dijkens L., de Boer P., Willems F., Foppen R. & Oosterbeek K. 2006. Meer Blauw op de Wadden! Broedsucces, voedselocologie en dispersie van de Blauwe Kiekendief op de Waddeneilanden in 2004–2006. Onderzoeksrapport 2006/15. Sovon, Beek-Ubbergen.
- Klaassen R.H.G., Altenburg J.F., van den Brink B., Nolet B.A. & van der Jeugd H.P. 2017. Migratory songbirds abort barrier crossings when confronted with headwinds, causing severe delays in spring migration. Biology Letters in press.
- Kleefstra R. 1999. Broedvogels van de Rottige Meenthe in 1999. Inventarisatierapport 1999/19. Sovon, Beek-Ubbergen.
- Kleefstra R. 2003. De Boompieper als opkomend fenomeen in Friese laagveenmoerassen. Twirre 14(1): 14–17.
- Kleefstra R. & de Boer P. 2015. Broedvogelmonitoring in het Lauwersmeer in 2015. Rapport 2015/58. Sovon, Nijmegen.
- Kleefstra R., Horn H., Leopold M. & Overdijk O. 2009. Kleine Zilverreigers in de Waddenzee. Van mediterrane verschijning naar Nederlandse wadvogel. Limosa 82: 158–170.
- Kleefstra R., Smit C., Kraan C., Aarts G., van Dijk J. & de Jong M. 2011. Het toegenomen belang van de Nederlandse Waddenzee voor ruiende Bergeenden. Limosa 84: 145–154.

- Kleefstra R., van Roomen M., van Winden E. & Tanger D. 2014. Pleisterende Goudplevieren en Kieviten in Nederland. Trends in aantallen en verspreiding sinds de jaren zeventig. *Limosa* 87: 20–32.
- Kleefstra R., Barkema L., Venema D.J. & Spijkstra-Scholten W. 2015. Een explosie van Veldmuizen, een invasie van broedende Velduilen in Friesland in 2014. *Limosa* 88: 74–82.
- Kleijn D., Berendse F., Smit R. & Gilissen N. 2001. Agri-environment schemes do not effectively protect biodiversity in Dutch agricultural landscapes. *Nature* 413: 723–725.
- Kleijn D., Schekkerman H., Dimmers W.J., van Kats R.J.M., Melman T.C.P. & Teunissen W.A. 2010. Adverse effects of agricultural intensification and climate change on breeding habitat quality of Black-tailed Godwits *Limosa l. limosa* in the Netherlands. *Ibis* 152: 475–486.
- Kleijn D., van der Hout J., Voslamber B., van Randen Y. & Melman T.C.P. 2012. In Nederland broedende Grauwe Ganzen: ontwikkelingen in landbouwkundige schade en factoren die hun ruimtegebruik beïnvloeden. Rapport 2343. Alterra, Wageningen.
- Kleine H.P., Pleines S., Thormann J., Rulik B. & Töpfer T. 2015. Erste Brut des Zwergsägers *Mergellus albellus* in Deutschland im NSG Krickenbecker Seen, Kreis Viersen. *Charadrius* 51: 57–62.
- Kleine J. 1990–2016 (in serie). Fauna-inventarisatie Nationaal Park Dwingelderveld en omgeving 1987–2015. Rapporten in eigen beheer, Dwingeloo.
- Klemann M. 2001. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2001. Inventarisatierapport 2001/27. Sovon, Beek-Ubbergen.
- van Kleunen A. 2001. Reconstructie van broedpopulaties van zeldzame broedvogels en kolonievogels in 1950 en 1998 ten behoeve van de Ecologische Kapitaal Index. Onderzoeksrapport 2001/03. Sovon, Beek-Ubbergen.
- van Kleunen A. 2015. Fuut *Podiceps cristatus*. Pp. 55 in: Boele A. *et al.* 2015. Broedvogels in Nederland in 2013. Rapport 2015/04. Sovon, Nijmegen.
- van Kleunen A. 2017. Oeverloper *Actitis hypoleucos*. Pp. 73–74 in: Boele A. *et al.* 2017. Broedvogels in Nederland in 2015. Rapport 2017/04. Sovon, Nijmegen.
- van Kleunen A. 2017. Hoeveel Monniksparkieten zitten er in Nederland? Kijk op Exoten 18: 4–5.
- van Kleunen A., Sierdsema H., Nijssen M., Lipman V. & Groenendijk D. 2007. Het jaar van de Nachtzwaluw 2007. Onderzoeksrapport 2007/10. Sovon, Beek-Ubbergen.
- van Kleunen A., van den Bremer L., Lensink R. & Wiersma P. 2010. De Halsbandparkiet, Monniksparkiet en Grote Alexanderparkiet in Nederland; risicoanalyse en beheer. Rapport 2010/10. Sovon, Beek-Ubbergen.
- van Kleunen A., Sierdsema H., Nijssen M., Huigens T. & Wouters P. 2012. Ecologische monitoring Nachtzwaluw in Noord-Brabant in 2008–2010. Rapport 2012/43. Sovon, Nijmegen.
- van Kleunen A., van Roomen M., van Winden E., Zoetebier D., Boele A., Sierdsema H., van Turnhout C., Hornman M. & Hustings F. 2013. Vogelrichtlijnrapportage 2008–2012 van Nederland. Rapport 2013/78. Sovon, Nijmegen.
- van Kleunen A., Kampichler C. & Sierdsema H. 2014. De verspreiding van Halsbandparkiet en andere in het wild voorkomende papegaaiaachtigen (*Psittaciformes*) in Nederland. Rapport 2014/31. Sovon, Nijmegen.
- van Kleunen A., van Winden E., Dreef C., Foppen R. & van Roomen M. 2016. Rode, Oranje en Blauwe Lijst van doortrekkende en overwinterende vogelpopulaties in Nederland – technische rapportage. Rapport 2016/01. Sovon, Nijmegen.
- van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Rapport 2017/34. Sovon, Nijmegen.
- de Knijff P., van der Spek V. & Fischer J. 2012. Genetic identity of grey chiffchaffs trapped in the Netherlands in autumns of 2009–11. *Dutch Birding* 34: 386–392.
- Knox A.G., Helbig A.J., Parkin D.T. & Sangster G. 2001. The taxonomic status of Lesser Redpoll. *British Birds* 94: 260–267.
- Koffijberg K. 1991. Kwartels in het Oldambt. *Grauwe Gors* 19: 25–30.
- Koffijberg K. & van Dijk A.J. 2001. Influx van Kwartelkoningen *Crex crex* in Nederland in 1998. *Limosa* 74: 147–159.
- Koffijberg K. & Schoppers J. 2009. De Kwartelkoning in Nederland in 2008 en evaluatie van het Beschermingsplan Kwartelkoning. Informatierapport 2009/02. Sovon, Beek-Ubbergen.
- Koffijberg K. & van Winden E. 1999. De ups and downs van Fraters. *Sovon-Nieuws* 12(1): 16–17.
- Koffijberg K. & van Winden E. 2013. Lesser White-fronted Geese in the Netherlands: a review of trends, phenology, distribution patterns and origin. Rapport 2013/48. Sovon, Nijmegen.

- Koffijberg K., Voslamber B. & van Winden E. 1997. Ganzen en zwanen in Nederland: overzicht van pleisterplaatsen in de periode 1985–94. Sovon, Beek-Ubbergen.
- Koffijberg K., Cottaar F. & van der Jeugd H. 2006. Toename van Dwergganzen in Nederland in 1989–2005. *Limosa* 79: 107–122.
- Koffijberg K., Beekman J., Cottaar F., Ebbinghe B., van der Jeugd H., Nienhuis J., Tanger D., Voslamber B. & van Winden E. 2010. Doortrekkende en overwinterende ganzen in Nederland. *Levende Natuur* 111: 3–9.
- Koffijberg K., Hustings F., de Jong A., Hornman M. & van Winden E. 2011. Recente ontwikkelingen in het voorkomen van Taigarietganzen in Nederland. *Limosa* 84: 117–131.
- Koffijberg K., van Winden E. & Clausen P. 2013. The Netherlands as a winter refuge for Light-bellied Brent Geese *Branta bernicla hrota*. *Wildfowl (Special Issue 3)*: 40–56.
- Koffijberg K., Kampichler C. & Ens B.J. 2013. Overstromingsrisico's van kwelderbroedvogels in de Nederlandse Waddenzee in relatie tot de nieuwe gaswinningen. Rapport 2013/26. Sovon, Nijmegen.
- Koffijberg K., Laursen K., Hälterlein B., Reichert G., Frikke J. & Soldaat L. 2015. Progress report trends of breeding birds in the Wadden Sea 1991–2013. *Wadden Sea Ecosystem 35*. Common Wadden Sea Secretariat, Trilateral Monitoring and Assessment Group, Joint Monitoring Group of Breeding Birds in the Wadden Sea, Wilhelmshaven.
- Koffijberg K., Hallmann C., Keiřs O. & Schäffer N. 2016. Recent population status and trends of Corncrakes *Crex crex* in Europe. *Vogelwelt* 136: 75–87.
- Koffijberg K., Cremer J., de Boer P., Postma J. & Oosterbeek K. 2016. Broedsucces van kustbroedvogels in de Waddenzee in 2014. WOt-technical report 78/Sovon-rapport 2016-11/Wageningen Marine Research-rapport C112-16. WOt Natuur & Milieu, Wageningen.
- Koffijberg K., Cremer J., de Boer P., Nienhuis J., Schekkerman H., Oosterbeek K. & Postma J. 2017. Broedsucces van kustbroedvogels in de Waddenzee in 2015–2016 en trends in broedsucces in 2005–2016. Sovon-rapport 2017-66/Wageningen Marine Research-rapport C100-17. Nijmegen/Wageningen.
- Koks B. 1998. The Little Gull *Larus minutus* as breeding bird in The Netherlands. *Sula* 12: 139–148.
- Koks B. 1998. Een mogelijk broedgeval van een Steenloper *Arenaria interpres* in het Nederlandse Waddengebied. *Limosa* 71: 34–35.
- Koks B. 2017. Steppekieken en het stilhouden van het eerste legsel in West-Europa. Nieuwsbrief Werkgroep Grauwe Kiekendief 11(2): 7–12.
- Koks B.J. & Jongenelen M.G.M. 1998. Great Black-backed Gull *Larus marinus*: latest newcomer as breeding bird in The Netherlands. *Sula* 12: 203–208.
- Koks B., Trierweiler C., Visser E.G., Dijkstra C. & Komdeur J. 2007. Do voles make agricultural habitat attractive for Montagu's Harrier *Circus pygargus*? *Ibis* 149: 575–586.
- Koleček J., Reif J. & Weidinger K. 2015. The abundance of a farmland specialist bird, the skylark, in three European regions with contrasting agricultural management. *Agriculture, Ecosystems and Environment* 212: 30–37.
- Kolsters J. & de Veer W. 2007. Buikheide 2006, Inventarisatie broedvogels en rode bosmieren, en analyse van de begroeiing in relatie tot de broedvogels. Rapport Vogelwerkgroep De Kempen.
- Kolsters J., Wouters P. & de Veer W. 2014. Voedsel van de Groene Specht in Noord-Brabant. *Limosa* 87: 74–81.
- König C., Sudfeldt C. & Wahl J. 2013. Erfassung und Schutz von Zugvögeln in Deutschland. *Falke* 60: 494–497.
- König C., Stübing S. & Wahl J. 2014. Vögel in Deutschland aktuell (Frühjahr 2014): Frühe Bruten, eilige Klappergrasmücken und viele Weißflügel-Seeschwalben. *Falke* 61: 24–29.
- Koning F. 2010. De Zwarte Kraai in de Amsterdamse Waterleidingduinen. *Tussen Duin & Dijk* 9(3): 18–21.
- Koning F. 2012. Over een onfortuinlijke populatie Eksters. *Tussen Duin & Dijk* 11(2): 10–13.
- Koning F. 2013. Nestplaatskeuze en broedsucces van de Staartmees. *Tussen Duin & Dijk* 12(2): 12–13.
- Koning F. 2014. Torenvalken in Noord-Holland. *Tussen Duin & Dijk* 13(4): 4–6.
- Koning F. & Baeyens G. 1990. Uilen in de duinen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Konter A. 2008. Colonial nesting in the Great Crested Grebe *Podiceps cristatus* (Linné 1758) – Research results from a colony on the Dutch IJsselmeer in comparison to other studies on colonial nesting in the species. *Ferrantia* 56 (Musée national d'histoire naturelle Luxemburg).
- van der Kooij H. 1995. Werkt de vos *Vulpes vulpes* de Purperreiger *Ardea purpurea* in de nesten? *Limosa* 68: 137–142.

- van der Kooij H. 2016. De broedseizoenen 2014 en 2015 van de Purperreiger in Nederland. Vogeljaar 64: 121–127.
- van der Kooij H. & Voslamber B. 1997. Aantalsontwikkeling van de Grote Zilverreiger *Egretta alba* in Nederland sinds 1970 in een Europees perspectief. Limosa 70: 119–125.
- Koop B. & Berndt R. 2014. Vogelwelt Schleswig-Holsteins (7). Zweiter Brutvogelatlas. Wachholtz Verlag, Neumünster.
- Koop F. 2013. Steenuilen in Twente. Uilen 4: 4–13.
- Koopman K. 2001. Trek en overwintering van Roodborsten in een tuin in Leek. Grauwe Gors 28: 12–17.
- Koopman K. 2014. De Groenling als stand-, zwerv- en trekvogel in Leek (Zuidwest-Groningen). Limosa 87: 33–42.
- Koschkar S. & Dierschke J. 2014. “Go West...”: Der Grünlaubsänger in Deutschland. Seltene Vögel in Deutschland 2013: 50–59.
- Kragten S. 2011. Shift in crop preference during the breeding season by Yellow Wagtails *Motacilla flava flava* on arable farms in the Netherlands. Journal of Ornithology 152: 751–757.
- de Kraker C. 2015. Broedvogels Grevelingen 2014. Ecologisch adviesbureau Sandvicensis, Burgh-Haamstede.
- Krol J. & de Jong J.F. 2011. Dagroofvogels en uilen op Ameland 1987–2010. Uilen 2: 32–39.
- Krol M. 2015. Moerassterns onder de rook van Groningen. Grauwe Gors 43: 4–11.
- Krüger T. 2002. Verbreitung, Bestand und Habitatwahl des Blaukehlchens (*Luscinia svecica cyaneola*) in Niedersachsen 2001. Ergebnisse einer landesweiten Erfassung. Vogelkundliche Berichte aus Niedersachsen 34: 1–21.
- Krüger T. & Nipkow M. 2015. Die Saatkrähe als Brutvogel in Niedersachsen. Vorkommen, Schutz, Konflikte und Lösungsmöglichkeiten. Niedersächsischer Landesbetrieb für Wasserwirtschaft, Küsten- und Naturschutz, Hannover.
- Krüger T., Ludwig J., Pfützke S. & Zang H. 2014. Atlas der Brutvögel in Niedersachsen und Bremen 2005–2008. Naturschutz Landschaftspfl. Niedersachsen, Hannover.
- de Kruijf M. & Groenendijk D. 2011. Het voedsel van de nachtzwaluw nader bekeken. Vlinders 2: 4–7.
- Kuczynski, L. & Chylarecki P. 2012. Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy. GIOŚ, Warszawa.
- Kuijper D.P., Oosterveld E. & Wymenga E. 2009. Decline and potential recovery of the European grey partridge (*Perdix perdix*) population – a review. European Journal of Wildlife Research 55: 455–463.
- Kuiper M.W. 2015. The value of field margins for farmland birds. Proefschrift Wageningen Universiteit.
- Kuipers J. 2014. De Ooievaar als broedvogel tussen 2005 en 2014. Jubileum Jaarboek 2014, Vogelwerkgroep Zutphen en omstreken.
- Kurstjens G., van Diermen J., van Noorden B. & van der Weide M. 2003. De Grauwe Gors *Miliaria calandra*: recente aantalsontwikkeling, habitatkeuze en perspectieven in relatie tot het beheer van uiterwaarden en akkerland. Limosa 76: 89–102.
- Kurstjens G., van Mulken H. & Peters B. 2007. Concentratie broedende Oeverlopers langs de Grensmaas bij Meers in 2006. Limburgse Vogels 17: 45–48.

L

- Lambeck R.H.D., Goss-Custard J.D. & Triplet P. 1996. Oystercatchers and man in the coastal zone. Pp. 289–326 in: Goss-Custard J.C. (ed.). The Oystercatcher. From individuals to populations. Oxford University Press, Oxford.
- de Lange M., van der Vliet R. & van Dijk J. 2005. Spectaculaire aantallen Drieteenmeeuwen, Zeekoeten, Alken en Bruinvissen voor de Hollandse kust van december 2004 tot januari 2005. Nieuwsbrief NZG 6(3): 5–7.
- Langston R.H.W., Wotton S.R., Conway G.J., Wright L.J., Mallord J.W., Currie F.A., Drewitt A.L., Grice P.V., Hoccom D.G. & Symes N. 2007. Nightjar *Caprimulgus europaeus* and Woodlark *Lullula arborea* – recovering species in Britain? Ibis 149: 250–260.
- Lanjouw R. & Waardenburg P. 2011. Verspreiding en aantalontwikkeling van de Middelste Bonte Specht in Losser en omstreken in de periode 2004–2011. Vogels in Overijssel 10: 81–87.
- Lassche A. 2013. De Torenvalk als broedvogel in Staphorst en Nieuwleusen in 1968–2013. Vogels in Overijssel 12: 3–13.

- Ławicki L. 2013. The Lapland Bunting influx in Central Europe in 2010/11. *British Birds* 106: 45–47.
- Ławicki L. 2014. The Great White Egret in Europe: population increase and range expansion since 1980. *British Birds* 107: 8–25.
- de Leeuw J.J. 1997. Demanding divers. Ecological energetics of food exploitation by diving ducks. *Van Zee tot Land* 61. Rijkswaterstaat, Lelystad.
- de Leeuw J.J. & van Eerden M.R. 1995. Duikeenden in het IJsselmeergebied. Herkomst, populatiestructuur, biometrie, rui, conditie en voedselkeuze. *Flevobericht* 373. Rijkswaterstaat, Lelystad.
- Lehtikoinen A., Saurola P., Byholm P., Lindén A. & Valkama J.I. 2010. Life history events of the Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus* in a changing climate. *Journal of Avian Biology* 41: 627–636.
- Lehtikoinen A., Jaatinen K., Vähätalo A.V., Clausen P., Crowe O., Deceuninck B., Hearn R., Holt C.A., Hornman M., Keller V., Nilsson L., Langendoen T., Tománková I., Wahl J. & Fox A.D. 2013. Rapid climate driven shifts in wintering distributions of three common waterbird species. *Global Change Biology* 19: 2071–2081.
- Lehtikoinen A., Green M., Husby M., Kålås J.A. & Lindström Å. 2013. Common montane birds are declining in northern Europe. *Journal of Avian Biology* 45: 3–14.
- Lehtikoinen A., Lehtikoinen E., Valkama J., Väisänen R. A. & Isomursu M. 2013. Impacts of trichomonosis epidemics on Greenfinch *Chloris chloris* and Chaffinch *Fringilla coelebs* populations in Finland. *Ibis* 155: 357–366.
- Lehtikoinen A., Foppen R.P.B., Heldbjerg H., Lindström A., van Manen W., Piirainen S., van Turnhout C. & Butchart S.H.M. 2016. Large-scale climatic drivers of regional winter bird population trends. *Diversity and Distributions* 22: 1163–1173.
- Lehrmann A. 2016 Die Entwicklung des Kranichbrutbestandes in Deutschland bis 2015. Pp. 14–16 *in*: Nowald G. et al. 2016. Das Kranichjahr 2015/16. *Journal der AG Kranichschutz Deutschland*, Neustadt.
- Lemaire A. & Wiersma P. 2011. Risicoanalyse van geïntroduceerde ganzensoorten in Nederland. Informatierapport 2010/06. Sovon, Nijmegen.
- Lemaire A.J.J., Brouwer E., Krekels R., van Kleunen A., Mensing V., Scherpenisse M., Sierdsema H. & Tomassen H.B.M. 2012. Stikstofgevoeligheid van vogelrichtlijnsoorten in Limburg. Analyse stikstofgevoeligheid in vijf Natura 2000-gebieden. Sovon/B-WARE Research Centre, Nijmegen.
- Lens L. 1994. Factors influencing Crested Tit *Parus cristatus* social organization. Proefschrift, Antwerpen.
- Lensink R. 1996a. De opkomst van exoten in de Nederlandse avifauna: verleden, heden en toekomst. *Limosa* 69: 103–130.
- Lensink R. 1996b. Vreemde vogels onder de Nederlandse avifauna: verleden, heden en wat voor een toekomst. *Vogeljaar* 44: 145–164.
- Lensink R. 1998. Leidt de Soepgans *Anser anser forma domestica*, als afstammeling van de Grauwe Gans *Anser anser*, een eigen bestaan in Nederland? *Limosa* 71: 49–56.
- Lensink R. 1999. Aspects of the biology of the Egyptian Goose *Alopochen aegyptiacus* colonizing the Netherlands. *Bird Study* 46: 195–204.
- Lensink R. 2002. Grote Canadese Gans *Branta canadensis*. Pp. 104–105 *in*: Sovon Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998–2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV & European Invertebrate Survey, Leiden.
- Lensink R. & van Bruggen J. 2016. Roeken in het Hart van Gelderland: wanneer stopt de neergang? *Vlerk* 33: 54–63.
- Lensink R., van der Have T.M. & Ottens G. 2012. De Bruinkopsnavelmees in Limburg: wie lost de raadsels op? *Nieuws uit de provincie Limburg* 2012(1): 11. Sovon, Nijmegen.
- Lensink R., van den Bergh L.M.J. & Voslamber B. 2013a. De geschiedenis van de Grauwe Gans als Nederlandse broedvogel in de 20e eeuw. *Limosa* 86: 1–11.
- Lensink R., Ottens G. & van der Have T. 2013b. Vreemde vogels in de Nederlandse vogelbevolking: een verhaal van vestiging en uitbreiding. *Limosa* 86: 49–67.
- Lensink R., de Jong J.W. & Kleyheeg-Hartman J.C. 2015. Luchtfoto-inventarisatie van op daken broedende meeuwen in Den Haag in 2010. *Limosa* 88: 114–124.
- Leopold M.F. 2006. Geringde Grote Jagers in Nederland. *Nieuwsbrief NZG* 7: 6–7.
- Leopold M.F. & Platteew M. 1987. Talrijk voorkomen van Jan van Genten *Sula bassana* bij Texel in de herfst: reactie op lokale voedselsituatie. *Limosa* 60: 105–110.
- Leopold M.F., Kats R.K.H. & Ens B.J. 2001. Diet (preferences) of Common Eiders *Somateria mollissima*. *Wadden Sea Newsletter* 1: 25–31.

- Leopold M.F., Smit C.J., Goedhart P.W., van Roomen M., van Winden E. & van Turnhout C. 2004. Langjarige trends in aantallen wadvogels in relatie tot de kokkelvisserij en het gevoerde beleid in deze; eindverslag EVA II. Rapport 954. Alterra, Wageningen.
- Leopold M.F., Camphuysen C.J., Verdaat H., Dijkman E.M., Meesters H.W.G., Aarts G.M., Poot M. & Fijn R. 2009. Local birds in and around the offshore wind park Egmond aan Zee. Rapport OWEZ_R_221_T1_20100329. IMARES, Wageningen.
- Leopold M.F., van Bemmelen R.S.A. & Zuur A. 2013. Responses of local birds to the offshore wind farms PAWP and OWEZ off the Dutch mainland coast. Report C151/12, IMARES, Wageningen.
- Leopold M.F., van Bemmelen R.S.A., Geelhoed S.C.V., Verdaat H. & Bravo Rebolledo E. 2013. Futen in de Hollandse Noordzeekustzone in december 2012 en januari 2013. Rapport C030/13. IMARES, Wageningen.
- Lerche-Jørgensen M., Willemoes M., Tøttrup A.P., Scotchburn Snell K.R. & Thorup K. 2017. No apparent gain from continuing migration for more than 3000 kilometres: willow warblers breeding in Denmark winter across the entire northern Savannah as revealed by geolocators. *Movement Ecology* 5: 17: 1–7.
- Levering H.P.A. & Keijl G.O. 2008. Vinkenbaan Castricum 1960–2006 – een halve eeuw vogels ringen. VRS Castricum, Castricum.
- Lewis A.J.G., Amar A., Charman E.C. & Stewart F.R.P. 2015. The decline of the Willow Tit in Britain. *British Birds* 108: 386–393.
- Leys H.N. 1964. Enige aantekeningen over het voorkomen van de Kwartel in Nederland. (publicatie op) sovon.nl/nl/soort/3700
- Leys H. 1987. De koloniegrootte van Oeverzwaluwen. *Vogeljaar* 35: 144–153.
- Leys H. & Kleefstra R. 2001. Sterke toename Oeverzwaluw in 2000. *Sovon-Nieuws* 14(1): 22.
- Liebing J. 2017. Fasan. Pp. 46–49 in: Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz. Wild und Jagd, Landesjagdbericht 2015/2016. Hannover.
- van Liere D.W. 2007. Ervaringen met beheer gericht op co-existentie met Roeken. Eindrapport van het project 'Roekenbeheer in zuidwest Drenthe en noordoost Overijssel in 2004–2007'. Rapport 20072. CABWIM consultancy.
- van Lierop S., Janssen R. & Floor L. 2015. Provinciebrede kartering van oehoes in Limburg. *Uilen* 6: 64–73.
- Lind O., Mitkus M., Olsson P. & Kelber A. 2013. Ultraviolet sensitivity and colour vision in raptor foraging. *Journal of Experimental Biology* 216: 1819–1826.
- Lindberg P. 2009. The fall and the rise of the Swedish Peregrine Falcon population. *In*: Sielicki J. & Mizera T. (eds). *Peregrine Falcon Populations; status and perspectives in the 21st century*. Turul Publishing & Poznań University of life Sciences Press.
- Lindeboom H.J., Kouwenhoven H.J., Bergman M.J.N., Bouma S., Brasseur S., Daan R., Fijn R.C., de Haan D., Dirksen S., van Hal R., Hille Ris Lambers R., ter Hofstede R., Krijgsveld K.L., Leopold M. & Scheidat M. 2011. Short-term ecological effects of an offshore wind farm in the Dutch coastal zone; a compilation. *Environmental Research Letters* 6(3): 035101.
- Lindeboom P. 2014. Monniksparkieten in Apeldoorn in 2014. *Gieteling* 29(4): 14–16.
- Lindeboom P. 2016. Monniksparkieten in Apeldoorn in 2015. *Gieteling* 31(2): 14–15.
- Lindström Å., Green M., Husby M., Kålås J.A. & Lehikoinen A. 2015. Large-scale monitoring of waders on their boreal and arctic breeding grounds in northern Europe. *Ardea* 103: 3–15.
- Lok T., Overdijk O., Horn H. & Piersma T. 2009. De lepelaarpopulatie van de Wadden; komt het einde van de groei in zicht? *Limosa* 82: 149–157.
- Lok T., Overdijk O., Tinbergen J.M. & Piersma T. 2011. The paradox of Spoonbill migration: most birds travel to where survival rates are lowest. *Animal Behavior* 82: 837–844.
- Lok T., Overdijk O., Tinbergen J.M. & Piersma T. 2013. Seasonal variation in density dependence in age-specific survival of a long-distance migrant. *Ecology* 94: 2358–2369.
- Loonstra A.H.J., Piersma T. & Reneerkens J. 2016. Staging duration and passage population size of Sanderlings in the western Dutch Wadden Sea. *Ardea* 104: 49–61.
- Loose J. 1998. Ansiedlung von Flusseeeschwalben *Sterna hirundo* auf Kunstinseeln. *Vogelwelt* 119: 253–258.
- Louwe Kooijmans J. 2008. Hoe geliefd is de stadsduif? *Natura* 105(3): 82–83.
- Louwe Kooijmans J. 2014. Stadvogels in hun domein. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Louwe Kooijmans J & Schoppers J. 2013. Stadvogelbalans. *Vogelbescherming*, Zeist.

- Loven T. & Pahlplatz R. 2003. Broedvogels van Nederweert. Vogelwerkgroep Nederweert, Nederweert.
- Lühl R., Rau F. & Becht J. 2016. Wanderfalken und Uhus – Verbreitung und Bruterfolg 2016. Pp. 3-5 in: Jahresbericht AG Wanderfalkenschutz/NABU.
- Lundberg A. & Alatalo R.V. 1992. The Pied Flycatcher. T. & A.D. Poyser, London.

M

- Mabelis A.A. & Korczyńska J. 2015. Kunnen rode bosmieren overleven in een kleinschalig agrarisch cultuurlandschap? *Entomologische Berichten* 75: 260–265.
- Maclean I.M.D., Austin G.E., Rehfish M.M., Blew J., Crowe S., Delany S., Devos K., Deceuninck B., Gunther K., Laursen K., van Roomen M. & Wahl J. 2008. Climate change causes rapid changes in the distribution and site abundance of birds in winter. *Global Change Biology* 14: 2489–2500.
- Macleod C.J., Parish D.M.B. & Hubbard S.F. 2004. Habitat associations and breeding success of the Chaffinch *Fringilla coelebs*. *Bird Study* 51: 239–247.
- Madsen J., Cracknell G. & Fox A.D. (eds). 1999. Goose populations of the Western Palearctic. A review of status and distribution. Wetlands International Publ. 48, Wetlands International, Wageningen, The Netherlands. National Environmental Research Institute, Rønde, Denmark.
- Madsen J., Cottaar F., Amstrup O., Asferg T., Bak M., Bakken J., Christensen T.K., Gundersen O.M., Kjeldsen J.P., Kuijken E., Reinsborg T., Shimmings P., Tombre I. & Verscheure C. 2015. Svalbard Pink-footed Goose. Population Status Report 2014–2015. Aarhus University, Danish Centre for Environment and Energy. DCE-Technical Report 58.
- Madsen J., Williams J.H., Johnson F.A., Tombre I.M., Dereliev S. & Kuijken E. 2017. Implementation of the first adaptive management plan for a European migratory waterbird population: the case of the Svalbard pink-footed goose *Anser brachyrhynchus*. *Ambio* 46 (Supplement 2): 275–289.
- Magnúsdóttir E., Leat E.H.K., Bourgeon S., Strøm H., Petersen A., Phillips R.A., Hanssen S.A., Bustnes J.O., Hersteinsson P. & Furness R.W. 2012. Wintering areas of Great Skuas *Stercorarius skua* breeding in Scotland, Iceland and Norway. *Bird Study* 59: 1–9.
- Majoor F. & van Diermen J. 2013. Broedvogels in de Gelderse Poort 2010 en 2011. *Vlerk* 30: 33–42.
- Majoor F. & Voslamber B. 2013. Resultaten van het kleurringen van Nijlganzen en Grote Canadese Ganzen. Rapport 2013/74, Sovon, Nijmegen.
- Mallord J.W., Orsman C.J., Cristinacce A., Stone T.J., Charmann E.C. & Gregory R.D. 2016a. Diet flexibility in a declining long-distance migrant may allow it to escape the consequences of phenological mismatch with its caterpillar food supply. *Ibis* 159: 79–90.
- Mallord J.W., Orsman C.J., Roberts J.F., Skeen R.Q., Sheehan D.K. & Vickery J.A. 2016b. Habitat use and tree selection of a declining Afro-Palaeartic migrant at sub-Saharan staging and wintering sites. *Bird Study* 63: 459–469.
- Mallord J.W., Orsman C.J., Roberts J.F., Skeen R.Q., Maiga A.I. & Issa O.B. 2017. First evidence for recurrence of wood warblers *Phylloscopus sibilatrix* in sub-Saharan Africa. *Ringling & Migration* 32: 25–27.
- van Manen W. 1995. Inventarisatieperikelen: Geluiden Zwarte Specht rubriceren. *Sovon-Nieuws* 8(4): 16.
- van Manen W. 1997. Grote Bonte Spechten *Dendrocopos major* in Drentse lariksen in de nawinter van 1996/97. *Drentse Vogels* 10: 66–70.
- van Manen W. 1998. Aantalsverloop van de Zwarte Specht *Dryocopus martius* in Drenthe. *Drentse Vogels* 11: 43–49.
- van Manen W. 2000. Reproductiestrategie van de Wespindief *Pernis apivorus* in Noord-Nederland. *Limosa* 73: 81–86.
- van Manen W. 2004. Broedende Zwarte Kraaien *Corvus corone* op heidevelden in Noord-Brabant en Friesland in 2004. *Drentse Vogels* 18: 38–43.
- van Manen W. 2008. Bosbesbroedende Zwartkoppen in Boswachterij Nunspeet. *Limosa* 81: 148–150.
- van Manen W. 2008a. De broedvogels van de Sallandse Heuvelrug in 2008. Inventarisatierapport 2008/31. Sovon, Beek-Ubbergen.
- van Manen W. 2008b. De broedvogels van Boswachterij Nunspeet in 2008. Inventarisatierapport 2008/27. Sovon, Beek-Ubbergen.
- van Manen W. 2011. Lange-termijn veranderingen in dichtheid en reproductie van Haviken *Accipiter gentilis* in een sterk door mensen beïnvloed landschap. *Takkeling* 19: 197–212.

- van Manen W. 2012. Urbanisatie van Ekster *Pica pica* en Zwarte Kraai *Corvus corone*, gedreven door vervolging, voedsel of predatie? Drentse Vogels 26: 14–27.
- van Manen W. 2012. Waar blijven toch die doortrekkende mezen? Sovon-Nieuws 25(4): 10.
- van Manen W. 2013. Kleine Barmsijzen *Acanthis cabaret* als broedvogel in Drenthe. Drentse Vogels 27: 121–128.
- van Manen W. 2013. Broedvogels van de buitenkaadse Oostvaardersplassen in 1997, 2002, 2007 en 2012. Rapport 2013/30. Sovon, Nijmegen.
- van Manen W. 2014. Kleine bosbewoners, mezen, klevers en kruipers. Nieuwsbrief PTT, december 2014. Sovon, Nijmegen.
- van Manen W. 2015. Winterse Zanglijsters, onopvallende thermometers. Sovon-Nieuws 28(1): 8–9.
- van Manen W. 2015. Broedvogels in een deel van het Drents-Friese Wold, Vledderveld en Diever in 2015. Rapport 2015/69. Sovon, Nijmegen.
- van Manen W. 2015. Verdwijning van de Bonte Kraai van het West-Europese wintertoneel. Nieuwsbrief PTT, december 2015. Sovon, Nijmegen.
- van Manen W. 2016. Huismus en Ringmus. Nieuwsbrief PTT, december 2016. Sovon, Nijmegen.
- van Manen W. 2017. Nieuwsbrief PTT, december 2017. Sovon, Nijmegen.
- van Manen W. 2017. Broedvogels van het Hooghalerveld in 2017. Rapport 2017/55. Sovon, Nijmegen.
- van Manen W. & Bijlsma R.G. 2017. Slangenarenden *Circaetus gallicus* in Nederland: voorschot op een broedgeval. Takkeling 25: 224–241.
- van Manen W. & Deuzeman S. 2011. Broedvogels van het Hollandse Hout in 2010. Inventarisatierapport 2011/03. Sovon, Nijmegen.
- van Manen W., van Diermen J., van Rijn S. & van Geneijgen P. 2011. Ecologie van de Wespindief *Pernis apivorus* op de Veluwe in 2008–10. Populatie, broedbiologie, habitatgebruik en voedsel. Natura 2000-rapport, Provincie Gelderland/Stichting Boomtop. Arnhem/Assen.
- Maréchal P. 1989. Enige gegevens over het voorkomen en de trek van de Nachtzwaluw *Caprimulgus europaeus* in Europa en Afrika. Vogeljaar 37: 342–343.
- Marjakangas A., Alhainen M., Fox A.D., Heinicke T., Madsen J., Nilsson L. & Rozenfeld S. (eds) 2015. International Single Species Action Plan for the conservation of the Taiga Bean Goose *Anser fabalis fabalis*. AEW Technical Series 56, Bonn.
- Marquiss M. 2007. Seasonal pattern in hawk predation on Common Bullfinches *Pyrrhula pyrrhula*: evidence of an interaction with habitat affecting food availability. Bird Study 54: 1–11.
- Marra P.P. & Santella C. 2016. Cat wars: the devastating consequences of a cuddly killer. Princeton University Press, Princeton.
- Marteyn E.C.L. 1986. Wintertelling van de Patrijs (*Perdix perdix*) in West-Zeeuwsch-Vlaanderen in januari 1985. Vogeljaar 34: 88–91.
- Marthinsen G., Wennerberg L. & Lifjeld J.T. 2008. Low support for separate species within the redpoll complex (*Carduelis flammea-hornemanni-cabaret*) from analyses of mtDNA and microsatellite markers. Molecular Phylogenetics and Evolution 47: 1005–1017.
- Márquez-Ferrando R., Figuerola J., Hooijmeijer J.C.E.W. & Piersma T. 2014. Recently created man-made habitats in Doñana provide alternative wintering space for the threatened Continental European black-tailed godwit population. Biological Conservation 171: 127–135.
- Marteyn E.C.L. & Swennen C. 1984. Overwinterende Grutto's *Limosa limosa* in ZW-Nederland. Limosa 57: 125–128.
- Marx M., Reiner G., Willems H., Rocha G., Hillerich K., Masello J.F., Mayr S.L., Moussa S., Dunn J.C., Thomas R.C., Goodman S.J., Hamer K.C., Metzger B., Cecere J.G., Spina F., Koschkar S., Calderón L., Romeike T. & Quillfeldt P. 2017. High prevalence of *Trichomonas gallinae* in wild columbids across western and southern Europe. Parasites & Vectors 10: 242. doi.org/10.1186/s13071-017-2170-0
- Mason C.F. & Macdonald S.M. 1985. Aspects of the breeding biology of the Snipe. Bird Study 23: 33–38.
- Mason C.F. & Macdonald S.M. 1999. Habitat use by Lapwings and Golden Plovers in a largely arable landscape. Bird Study 46: 89–99.
- Matthyssen E. 1998. The Nuthatches. T. & A.D. Poyser, Londen.
- Matthyssen E. & Adriaensen F. 1998. Forest size and isolation have no effect on reproductive success of Eurasian Nuthatches (*Sitta europaea*). Auk 115: 955–963.

- McKnight A., Allyn A.J., Duffy D.C. & Irons D.B. 2013. 'Stepping stone' pattern in Pacific Arctic Tern migration reveals the importance of upwelling areas. *Marine Ecology Progress Series* 491: 253–264.
- Meek H. 2017. Het Bokje in de Bergvennen. *Vogels in Overijssel* 16: 25–31.
- Meeuwissen G. 2015. Broedende Kemphanen bij het Zuidlaardermeer in 2014. *Grauwe Gors* 42: 12–15.
- Meijer R. 1995. Broedvogels van de Biesbosch. Vogelwerkgroep Biesbosch/Staatsbosbeheer regio Brabant West, Tilburg.
- Meijer R. 2007. Broedvogels in het Nationaal Park de Biesbosch. Een overzicht van 1970 t/m 2006 verzamelde waarnemingen. Rapport Staatsbosbeheer, District Biesbosch.
- Meijer R. & Weel B. 2007. De broedvogelbevoeking van de Biesbosch, 35 jaar na de nieuwe start. *Limosa* 80: 139–152.
- Meijer R. & van der Straaten J. 1970. De rivieruiterwaarden: het optimale gele kwikstaartenbiotoop. *Levende Natuur* 73: 37–40.
- Meininger P.L. 1977. Resultaten van een vogeltelling langs de Nederlandse en Belgische Noordzeekust in januari 1977. *Watervogels* 2: 79–84.
- Meininger P.L. 2004. Broedpoging van Ross' Gans in Haringvliet in 2003. *Dutch Birding* 26: 111–113.
- Meininger P.L. & Arts F.A. 1997. De Strandplevier *Charadrius alexandrinus* als broedvogel in Nederland in de twintigste eeuw. *Limosa* 70: 41–60.
- Meininger P.L. & Becuwe M. 1979. Resultaten van drie vogeltellingen langs de Nederlandse en Belgische Noordzeekust in het seizoen 1977/1978. *Watervogels* 4: 162–169.
- Meininger P.L. & de Kraker C. 1992. De Middelste Zaagbek *Mergus serrator* als broedvogel in het Deltagebied, ZW-Nederland, 1977–91. *Limosa* 65: 49–51.
- Meininger P.L. & van Swelm N.D. 1994. Brandganzen *Branta leucopsis* als broedvogel in het Deltagebied. *Limosa* 67: 1–5.
- Melles F. & Brandt T. 2016. Ein Versuch zur Wiederansiedlung der Moorente *Aythya nyroca* am Steinhuder Meer, Niedersachsen – erste Ergebnisse. *Vogelkundliche Berichte aus Niedersachsen* 45: 37–52.
- Melman T.C.P., Sierdsema H., Buij R., Roerink G., ten Holt H., Martens S., Meeuwssen H.A.M. & Schotman A.G.M. 2014. Uitwerking kerngebieden weidevogels – peiling draagvlak bij provincies, verbreding kennissysteem BoM. Rapport 2564. Alterra, Wageningen.
- Melman T.C.P., Teunissen W.A. & Guldmond J.A. 2016. Weidevogels – op weg naar kerngebieden. In: de Snoo G.R., Melman T.C.P., Brouwer F.M., van der Weijden W.J. & Udo de Haes H.A. Agrarisch natuurbeheer in Nederland. Principes, resultaten en perspectieven. Wageningen Academic Publishers.
- Mensink G. 2011. De betekenis van de Sallandse wateren voor overwinterende Dodaarzen. *Vogels in Overijssel* 10: 13–21.
- Meyburg B.U., Howey P.W., Meyburg C. & Fiuczynski K.D. 2011. Two complete migration cycles of an adult Hobby tracked by satellite. *British Birds* 104: 2–15.
- Meynard C.N. & Quinn J.F. 2007. Predicting species distributions: a critical comparison of the most common statistical models using artificial species. *Journal of Biogeography* 34: 1455–1469.
- Milanese P., Herrando S., Pla M., Villero D. & Keller V. 2017. Towards continental bird distribution models: environmental variables for the second European breeding bird atlas and identification of priorities for further surveys. *Vogelwelt* 137: 53–60.
- Milwright R.D.P. 2006. Post-breeding dispersal, breeding site fidelity and migration/wintering area of Song Thrush *Turdus philomelos* in the Western Palearctic. *Ringling & Migration* 23: 21–32.
- Mionnet A. 2009. The Red Kite *Milvus milvus* in France: distribution, population, development, threats. Pp. 206–207 in: Krüger T. & Wübbenhorst J. Ökologie, Gefährdung und Schutz des Rotmilans *Milvus milvus* in Europa. Internationales Artenschutzsymposium Rotmilan. Inf.dienst Nat.schutz Niedersachs. 29.
- Mitchell P.I., Newton S.F., Ratcliffe N. & Dunn T.E. 2004. Seabird Populations of Britain and Ireland. T. & A.D. Poyser, London.
- Mischenko A.L., Sukhanova O.V., Butjev V.T., Mosalov A.A. & Mezhev A.P. 1997. Ergebnisse der Wachtelkönig Erfassung im europäischen Teil Russlands 1995. *Vogelwelt* 118: 215–222.
- Moeliker K. 2016. De kloten van een mus. Nieuw Amsterdam, Amsterdam.
- Moerland W. & Bakker G. 2012. Inventarisatie Gierzwaluw Leiden Centrum 2011. Rapport 181. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.

- Moller Pillot H. 2015. De vogels van het Leijpark. Veranderingen in de vogelwereld van 1974–2014. Eigen uitgave, Tilburg.
- Montizaan M.G.E. & Siebenga S. 2010. WBE-databank Nieuwsbrief 8. Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, Amersfoort.
- Mooij J. 2012. Het voorkomen van de buizerd in de westelijke Eempolders. Korhaan 46: 108–110.
- Mooij J. 2012. Het voorkomen van de torenvalk in de westelijke Eempolders. Korhaan 46: 68–70.
- Moorcroft D., Wilson J.D. & Bradbury R.D. 2006. Diet of nestling Linnets *Carduelis cannabina* on lowland farmland before and after agricultural intensification. Bird Study 53: 156–162.
- Moraal L. 2011. Insecten op inheemse en uitheemse boomsoorten. Arbor Vitae 39: 3–21.
- Morris A.J. & Gilroy J.J. 2008. Close to the edge: predation risks for two declining farmland passerines. Ibis 150 (Supplement 1): 168–177.
- Moshøj C.M., Eskildsen D.P., Nyegaard T., Jørgensen M.F. & Vikstrøm T. 2017. Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975–2016. Årsrapport for Punkttællingsprogrammet. Dansk Ornitologisk Forening, København.
- Müller C. 2017. Seltene und bemerkenswerte Brutvögel 2017 in der Schweiz. Ornithologische Beobachter 114: 147–160.
- Müller C. & Keller V. 2015. Monitoring Überwinternde Wasservögel: Ergebnisse der Wasservogelzählungen 2014/14. Schweizerische Vogelwarte, Sempach.
- Murton R., Thearle R. & Thompson J. 1972. Ecological studies of the Feral Pigeon (1 & 2). Journal of Applied Ecology 9: 835–874, 875–889.
- Musilova Z., Musil P., Zouhar J. & Polakova S. 2014. Nest survival in the Reed Bunting *Emberiza schoeniclus* in fragmented wetland habitats: the effect of nest-site selection. Ornis Fennica 91: 138–148.
- Musgrove A., Aebischer N., Eaton M., Hearn R., Newson S., Noble D., Parsons M., Risely K. & Stroud D. 2013. Population estimates of birds in Great Britain and the United Kingdom. British Birds 106: 64–100.
- Müskens G., Thissen J., Zollinger R., Beekens B. & Peters F. 2016. De terugkeer van de Raaf. Mourik 2016(3): 26–30.

N

- Nagy S., Petkov N., Rees E.C., Solokha A., Hilton G., Beekman J. & Nolet B. 2012. International Single Species Action Plan for the Northwest European population of Bewick's Swan (*Cygnus columbianus bewickii*). AEW Technical Series 44, AEW, Bonn.
- Nagy S., Flink S. & Langendoen T. 2014. Waterbird trends 1988–2012. Results of trend analyses of data from the International Waterbird Census in the African-Eurasian Flyway. Wetlands International, Ede.
- Nap J. 2006 De betekenis van de IJsseldelta voor de Buidelmees. Vogels in Overijssel 5: 16–25.
- Neijts F. 2005. 'Trompetgoudvinken'. Dutch Birding 27: 84–86.
- Newson S.E., Hughes B., Russell I.C., Ekins G.R. & Sellers R.M. 2004. Sub-specific differentiation and distribution of Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* in Europe. Ardea 92: 3–10.
- Newton I. 2006. Movement patterns of Common Crossbills *Loxia curvirostra* in Europe. Ibis 148: 782–788.
- Nienhuis J. 2002. Hoeveel Soepganzen zitten er in de provincie Groningen. Grauwe Gors 30(2): 48–53.
- Nienhuis J. 2016. Terreinkeuze van regenworm-etende Kokmeeuwen. Vochtige bodem is goed, maar recente regen beter. Limosa 89: 67–74.
- van Nieuwenhuysse D., Genot J.C. & Johnson D.H. 2008. The Little Owl. Cambridge University Press, Cambridge.
- Nijssen M.E., Wallis de Vries M.F. & Siepel H. 2017. Pathways for the effects of increased nitrogen deposition on fauna. Biological Conservation 212: 423–431.
- Nijssen M., Wouters B., Vogels J., Kooijman A., van Oosten H., van Turnhout C., Wallis de Vries M., Dekker J. & Janssen I. 2014. Begrazingsbeheer in relatie tot herstel van faunagemeenschappen in droge duingraslanden. Eindrapportage 2009–2013. Rapport 2014/OBN190-DK, Driebergen.
- Nilssen H. 2012. De Gierzwaluw in Oisterwijk in 2012. Gierzwaluwwerkgroep Oisterwijk.
- Nilsson L. 2014. Long-term trends in the number of Whooper Swans *Cygnus cygnus* breeding and wintering in Sweden. Wildfowl 64: 197–206.

- Nilsson L. 2006. Changes in migration patterns and wintering areas of south Swedish Greylag Geese *Anser anser*. Pp. 514–516 in: Boere G.C., Galbraith C.A. & Stroud D.A. (eds). Waterbirds around the world. The Stationery Office, Edinburgh.
- Nilsson L. 2013. Censuses of autumn staging and wintering goose populations in Sweden 1977/1978–2011/2012. *Ornis Svecica* 23: 3–45.
- Nilsson L. & Persson H. 1996. The influence of the choice of winter quarters on the survival and breeding performance of Greylag Geese *Anser anser*. Pp. 557–571 in: Birkan M., van Vessem J., Havet P., Madsen J., Trolliet B. & Moser M. (eds). Proceedings Anatidae 2000 Conference, Strasbourg, France, 5–9 September 1994. *Gibier Faune Sauvage/Game Wildlife* 13.
- Nilsson L., Persson H. & Voslamber B. 1997. Factors affecting survival of young Greylag Geese and their recruitment into the breeding population. *Wildfowl* 48: 72–87.
- Nolet B.A., Bauer S., Feige N., Kokorev Y.I., Popov I.Y. & Ebbinge B.S. 2013. Faltering lemming cycles reduce productivity and population size of a migratory Arctic goose species. *Journal of Animal Ecology* 82: 804–813.
- van Noorden B. 1997. Waarom verdween de Goudplevier *Pluvialis apricaria* als broedvogel uit Nederland? *Limosa* 70: 89–96.
- van Noorden B. 1999. De Ortolaan *Emberiza hortulana*, een plattelandsdrama. *Limosa* 72: 55–63.
- van Noorden B. 2013. Tien jaar akkervogels in het hamsterreservaat Sibbe. *Limosa* 86: 153–168.
- van Noorden B. 2015. Broedbiologisch onderzoek aan Spotvogels in de Peel. *Limosa* 88: 153–163.
- Noordhuis R. (red.) 2010. Ecosysteem IJsselmeergebied: nog altijd in ontwikkeling. Trends en ontwikkelingen in water en natuur van het Natte Hart van Nederland. Rijkswaterstaat Waterdienst, Lelystad.
- Noordhuis R. 2015. Trends en ontwikkelingen in ecologie en draagkracht voor Tafeleend en Brilduiker in de Veluwerandmeren. Rapport 1220138-009, Deltares, Utrecht.
- Noordhuis R. & K. Koffijberg 2004. Watervogels als indicatoren: presentatie van trends in relatie tot beleidsdoelstellingen. Rapport 2004.003. RIZA, Lelystad.
- Noordhuis R. & Tulp I. 2002. Kleine Zwanen *Cygnus bewickii* in het IJsselmeergebied na Brouwer en Tinbergen. Is de beste tijd voorbij? *Limosa* 75: 13–24.
- Noordhuis R., van Roomen M., Zollinger R., Tempel J. & Bouw W. 1997. Watervogels in de Randmeren in historisch perspectief. *Levende Natuur* 98: 25–34.
- Noordhuis R., van der Molen D.T. & van den Berg M.S. 2002. Response of herbivorous waterbirds to the return of *Chara* in Lake Veluwemeer, The Netherlands. *Aquatic Botany* 72: 349–367.
- Noordhuis R., van Eerden M.R. & Roos M. 2009. Crash of zebra mussel, transparency and water bird populations in Lake Markermeer. In: van der Velde G., Rajagopal S. & Roos J. (eds), *The Zebra Mussel in Europe*. Backhuys Publishers, Leiden/Margraf Publishers, Weikersheim.
- Noordhuis R., Groot S., Dionisio Pires M. & Maarse M. 2014. Wetenschappelijk eindadvies ANT-IJsselmeergebied. Vijf jaar studie naar kansen voor het ecosysteem van het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer met het oog op de Natura-2000 doelen. Rapport Deltares 1207767-000, Utrecht.
- Norevik G. 2012. Population trends and migration strategies in European Nightjars, *Caprimulgus europaeus*, breeding in southern Sweden. Thesis, Linnaeus University, Växjö.
- Norman D. & Peach W.J. 2013. Density-dependent survival and recruitment in a long-distance Palaearctic migrant, the Sand Martin *Riparia riparia*. *Ibis* 155: 284–296.
- Notten F. 2015. Uit de bouwput? Crisis en ervaring in de bouwketen (2005–2015). CBS, de Nederlandse economie 2015(3): 1–30, Den Haag.
- Ntiamoa-Baidu Y., Nuoh A.A., Reneerkens J. & Piersma T. 2014. Population increases in non-breeding Sanderlings in Ghana indicate site preference. *Ardea* 102: 131–137.
- van Nus T.M.C., Zoeter J. & Bunschoek M. 2014. Rapport Vogelwacht Rottumerplaat. Broedseizoen 2014. Staatsbosbeheer regio Noord, Groningen.
- Nussbaumer A., Waldner P., Etzold S., Gessler A., Benham S., Margrete Thomsen I., Bilde Jørgensen B., Timmermann V., Verstraeten A., Sioen G., Rautio P., Ukonmaanaho L., Skudnik Apuhtin V., Braun S. & Wauer A. 2016. Patterns of mast fruiting of common beech, sessile and common oak, Norway spruce and Scots pine in Central and Northern Europe. *Forest Ecology and Management* 363: 237–251.
- Nyegaard T., Meltofte H., Tofft J. & Borch Grell M. 2014. Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 1998–2012. *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 108: 1–144.

- Obracay K. 2016. Kranichrast in Niedersachsen Herbst 2015 bis Frühjahr 2016. Pp. 58–62 in: Nowald G. *et al.* 2016. Das Kranichjahr 2015/16. Journal der AG Kranichschutz Deutschland, Neustadt.
- Ockendon N., Hewson C.M., Johnston A. & Atkinson P.W. 2012. Declines in British-breeding populations of Afro-Paleartic migrant birds are linked to bioclimatic wintering zone in Africa, possible via constraints on arrival time advancement. *Bird Study* 59: 111–125.
- Ockendon N., Leech D. & Pearce-Higgins J.W. 2013. Climatic effects on breeding grounds are more important drivers of breeding phenology in migrant birds than carry-over effects from wintering grounds. *Biology Letters* 9(60): 20130669.
- Offereins R. 2003. Identification of eastern subspecies of Western Jackdaw and occurrence in the Netherlands. *Dutch Birding* 25: 209–220.
- van Oldenborgh G., Drijfhout S., van Ulden A., Haarsma R., Sterl A., Severijns C., Hazeleger W. & Dijkstra H. 2009. Western Europe is warming much faster than expected. *Climate of the past* 5: 1–12.
- Ollila T. 2009. Status of the Peregrine Falcon in Finland 1993–2006. In: Sielicki J. & Mizera T. (eds). *Peregrine Falcon Populations; status and perspectives in the 21st century*. Turul Publishing & Poznań University of Life Sciences Press.
- Olsson V. 1981. Varfågeln *Lanius excubitor* flyttning och övervintringsområde. *Vår Fågelväld* 40: 447–454.
- Onrust J. 2017. Earth, worms & birds. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.
- van Oosten H.H. 2016. Comparative breeding biology of three insectivorous songbirds in Dutch dune grasslands. *Ardea* 104: 199–212.
- van Oosten H., Kooijman A., van Turnhout C., Dekker J., van den Burg A. & Nijssen M. 2012. Begrazingsbeheer in relatie tot herstel van faunagemeenschappen in de duinen. Eindrapportage eerste fase 2009–2011. Rapport 2013/OBN 163-DK, Den Haag.
- van Oosten H.H., Versluijs R. & van Wijk R. 2014. Twee Nederlandse Tapuiten in de Sahel: trekroutes en winterlocaties ontrafeld. *Limosa* 87: 168–172.
- van Oosten H.H., van Turnhout C., Hallmann C.A., Majoor F., Roodbergen M., Schekkerman H., Versluijs R., Waasdorp S. & Siepel H. 2015. Site-specific dynamics in remnant populations of Northern Wheatears *Oenanthe oenanthe* in the Netherlands. *Ibis* 157: 91–102.
- van Oosten H.H., Mueller J.C., Ottenburghs J., Both C. & Kempenaers B. 2016. Genetic structure among remnant populations of a migratory passerine, the Northern Wheatear *Oenanthe oenanthe*. *Ibis* 158: 857–867.
- van Oosten H.H., Roodbergen M., Versluijs R. & van Turnhout C.A.M. 2017. Stage-dependent survival in relation to timing of fledging in a migratory passerine, the Northern Wheatear (*Oenanthe oenanthe*). *Journal of Ornithology* 158: 133–144.
- Oosterhuis R. 2013a. Dispersie en zwerfgedrag van Huismussen in Leek en Lettelbert. *Limosa* 86: 80–87.
- Oosterhuis R. 2013b. De Huismus in Leek: voorkomen, dichtheid en aantalsontwikkeling in de jaren 2009/2013. *Grauwe Gors* 41: 22–25.
- Oosterveld E.B., Bruinzeel L.W. & Wymenga E. 2012. Ecologie van weidevogels: Kennisbundeling voor bescherming en beheer. Rapport 1831. Altenburg & Wymenga, Feanwâlden.
- Opdam P., Burgers J. & Müskens G. 1987. Population trend, reproduction and pesticides in Dutch Sparrowhawks following the ban on DDT. *Ardea* 75: 205–212.
- Orłowski G., Karg J. & Czarnecka J. 2013. Substantial contribution of invertebrates to the diet of a winter seed-eater, the reed bunting *Emberiza schoeniclus*, wintering in a sewage farm in south-western Poland. *Biological Journal of the Linnean Society* 108: 429–433.
- Øsnes J.F. & Krøglund R.T. 2015. The establishment of a breeding population of Smew *Mergellus albellus* in an atypical habitat on the Atlantic coast of Norway. *Ornis Svecica* 25: 59–64.
- Ottens G. 2003. Achtergrond en ontwikkeling van de Nederlandse populatie Huiskraaien *Corvus splendens*. *Limosa* 76: 69–74.
- Ottens G. 2011. Sneeuwuil in Nederland: Arctische verschijningen in de polder. *Uilen* 2: 66–71.
- Ottens G. 2014. Uilenjaar 2013 en vervolg: na Sperweruil ook Dwerguil en Sneeuwuil. *Dutch Birding* 36: 65–68.
- Ottens G. 2015. Huiskraai met kenmerken van ondersoort zugmayeri in Hoek van Holland in mei 2012–juli 2013. *Dutch Birding* 37: 20–24.
- Ottens G & Jonker M. 2010. Ruigpootuilen in Drenthe in 2008–2010: terug van weggeweest? *Uilen* 1: 80–81.
- Ottens G & Jonker M. 2011. Recente ontwikkelingen rond Ruigpootuilen in Noordwest-Europa. *Uilen* 2: 62–65.

- Ottens G. & Ryall C. 2003. House Crows in the Netherlands and Europe. *Dutch Birding* 25: 312–319.
- Ottens H.J. & Postma M. 2014. Trends en broedresultaten van de Grauwe Kiekendief *Circus pygargus* in Nederland in 2008–13. *Takkeling* 22: 107–121.
- Ottens H.J., Wiersma P. & Koks B.J. 2013. Wintervoedsel voor Groningse en Drentse akkervogels. *Limosa* 86: 192–202.
- Ottens H.J., Hakkert J. & Wiersma P. 2016. Effect van uitgesteld maai-beheer op broedsucces van Veldleeuweriken. Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief, Scheemda.
- Ottosson U., Ottvall R., Elmberg J., Green M., Gustafsson R., Haas F., Holmqvist N., Lindström A., Nilsson L., Svensson M., Svensson S. & Tjernberg M. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.
- den Ouden J.E., Stougie L. & Club van Zeetrekwaarnemers. 1990. Voorjaartrek van Dwergmeeuwen *Larus minutus* langs de Noordzeekust. *Sula* 4: 90–98.
- Ouwehand J. & Both C. 2016. Alternate non-stop migration strategies of pied flycatchers to cross the Sahara desert. *Biology Letters* 12(4): 20151060.
- Ouwehand J., Ahola M.P., Aulsems A.N.M.A., Bridge E.S., Burgess M.D., Hahn S., Hewson C.M., Klaassen R.H.G., Laaksonen T., Lampe H.M., Velmala W. & Both C. 2016. Light-level geolocators reveal migratory connectivity in European populations of pied flycatchers *Ficedula hypoleuca*. *Journal of Avian Biology* 47: 69–83.
- Ouweneel G.L. 1979. De waarnemingen van Roodhalsganzen *Branta ruficollis* in Nederland, speciaal in het noordelijke Deltagebied. *Limosa* 52: 87–90.
- Ouweneel G.L. 1989. Wintering of Sandwich Terns in the Netherlands. *Dutch Birding* 11: 172–174.
- Ouweneel G.L. 2001. Snelle groei van de broedpopulatie Brandganzen *Branta leucopsis* in het Deltagebied. *Limosa* 74: 137–146.
- Ouweneel G.L. 2008. Een halve eeuw overwinterende Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* in de noordelijke Delta. *Takkeling* 16: 124–129.
- Ouweneel G.L. 2013. Winterwaarnemingen van Grote Sterns in Nederland, speciaal in winter 2011/2012. *Limosa* 86: 12–15.
- Ouweneel G.L., van der Linden A., van der Linden L. & Koffijberg K. 2008. Terreingebruik van Dwergganzen in het Oude Land van Strijen. *Limosa* 81: 17–23.
- Ouweneel G., Nap J. & Bijlsma R.G. 2010. Overwintering van Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* in de IJsseldelta tussen 1925 en 2007. *Takkeling* 18: 45–60.
- Overdijk O. 2004. De Lepelaar als ambassadeur voor de bescherming van internationale trekroutes. *Limosa* 77: 93–100.
- Övergaard R. 2010. Seed Production and Natural Regeneration of Beech (*Fagus sylvatica* L.) in Southern Sweden. Thesis Swedish University of Agricultural Sciences, Alnarp.

P

- Parlevliet J. 2003. Broedvogels in Nederland in de twintigste eeuw. *Limosa* 76: 141–156.
- Parviainen J. & Västilä S. 2012. State of Finland's forests 2012. Based on criteria and indicators of sustainable forest management. Ministry of Agriculture & Forestry and Finnish Forest Research Institute, Joensuu.
- Pasinelli G. 2003. *Dendrocopos medius* Middle spotted woodpecker. BWP Update 5: 49–99. Oxford University Press, Oxford.
- Pasinelli G. & Schiegg K. 2012. Die Bedeutung kleiner Feuchtgebiete für den Artenschutz: Synthese einer Populationsstudie an der Rohrammer *Emberiza schoeniclus*. *Ornithologische Beobachter* 109: 201–221.
- Pasinelli G., Grendelmeier A., Gerber M. & Arlettaz R. 2016. Rodent-avoidance, topography and forest structure shape territory selection in a forest bird. *BMC Ecology* 16: 24: 1–28.
- Pavón-Jordán D., Fox A.D., Clausen P., Dagys M., Deceuninck B., Devos K., Hearn R.D., Holt C.A., Hornman M., Keller V., Langendoen T., Ławicki Ł., Lorentsen S.H., Luigujoe L., Meissner W., Musil P., Nilsson L., Paquet J.Y., Stipnicec A., Stroud D.A., Wahl J., Zenatello M., Lehikoinen A. & Brotons L. 2015. Climate-driven changes in winter abundance of a migratory waterbird in relation to EU protected areas. *Diversity and Distributions* 21: 571–582.
- Peach W., Baillie S. & Underhill L. 1991. Survival of British Sedge Warblers (*Acrocephalus schoenobaenus*) in relation to west African rainfall. *Ibis* 133: 300–305.

- Peach W.J., Robinson R. & Murray K.A. 2004. Demographic and environmental causes of the decline of rural Song Thrushes *Turdus philomelos* in lowland Britain. *Ibis* 146: 50–59.
- Peeters T.M.J., van Achterberg C., Heitman W.R.B., Klein W.F., Lefeber V., van Loon A.J., Mabelis A.A., Nieuwenhuijsen H., Reemer M., de Rond J., Smit J. & Velthuis H.H.W. 2004. De wespen en mieren van Nederland (*Hymenoptera: Aculeata*). Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Pennington M.G. & Meek E.R. 2006. The ‘Northern Bullfinch’ invasion of autumn 2004. *British Birds* 99: 2–24.
- Pennington M.G., Riddington R. & Miles W.T.S. 2012. The Lapland Bunting influx in Britain and Ireland in 2010/11. *British Birds* 105: 654–673.
- Piersma T. 2017. Zwaluwen van Gaast. Bornmeer, Gorredijk.
- Piersma T., Koolhaas A. & Jukema J. 2003. Seasonal body mass changes in Eurasian Golden Plovers *Pluvialis apricaria* staging in the Netherlands: decline in late autumn mass peak correlates with increase in raptor numbers. *Ibis* 145: 565–571.
- Pisa L.W., Amaral-Rogers V., Belzunces L.P., Bonmatin J.M., Downs C.A., Goulson D., Kreutzweiser D.P., Krupke C., Liess M., McField M., Morrissey C.A., Noome D.A., Settele J., Simon-Delso N., Stark J.D., Sluijs J.P., Dyck H. & Wiemers M. 2014. Effects of neonicotinoids and fipronil on non-target invertebrates. *Environmental Science and Pollution Research* 22: 68–102.
- Platteeuw M. 1985. Voedseloecologie van de Grote (*Mergus merganser*) en de Middelste Zaagbek (*Mergus serrator*) in het IJsselmeergebied 1979/1980 en 1980/1981. Rapport 1985–48. Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, Lelystad.
- Platteeuw M., van Eerden M.R. & Beekman J.H. 1997. Social fishing in wintering Smew *Mergus albellus* enhances prey attainability in turbid waters. Pp. 377–400 *in*: van Eerden M.R. (ed.). Patchwork. Patch use, habitat exploitation and carrying capacity for water birds in Dutch freshwater wetlands. Van Zee tot Land 65. Rijkswaterstaat Directie IJsselmeergebied, Lelystad.
- Platteeuw M., Smit H. & Damm T. 2016. Broedvogels van het stedelijk gebied van Alkmaar. *Tussen Duin & Dijk* 15(3): 12–15.
- van de Pol M., Ens B.J., Heg D., Brouwer L., Krol J., Maier M., Exo K.M., Oosterbeek K., Lok T., Eising C.M. & Koffijberg K. 2010. Do changes in the frequency, magnitude and timing of extreme climatic events threaten the population viability of coastal birds? *Journal of Applied Ecology* 47: 720–730.
- van de Pol M., Atkinson P.W., Blew J., Crowe O., Delany S., Duriez O., Ens B.J., Hälterlein B., Hötker H., Laursen K., Oosterbeek K.H., Petersen A., Thorup O., Tjørve K., Triplet P. & Yésou P. 2014. A global assessment of the conservation status of the nominate subspecies of Eurasian Oystercatcher (*Haematopus ostralegus ostralegus*). *International Wader Studies* 20: 47–61.
- Polak M. 2006. Booming activity of male Bitterns *Botaurus stellaris* in relation to reproductive cycle and harem size. *Ornis Fennica* 83: 27–33.
- Polakowski M., Skierczyński M. & Broniszewska M. 2010. Effect of urbanization and feeding intensity on the distribution of wintering Mallards *Anas platyrhynchos* in NE Poland. *Ornis Svecica* 20: 76–80.
- Poot M. 2003. Het overwinteren van Grote Gele Kwikstaarten in steden op landelijke schaal. *Kruisbek* 46 (4, special): 35–38.
- Poot M.J.M., van Horssen P.W., Fijn R.C., Collier M.P. & Viada C. 2010. Do potential and proposed Marine Protected Areas in the Dutch part of the North Sea qualify as Marine Important Bird Areas (MIBAs)? Rapport 09–698. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Poot M.J.M., Fijn R.C., Jonkvorst R.J., Heunks C., de Jong J. & van Horssen P.W. 2011. Aerial surveys of seabirds in the Dutch North Sea May 2010 – April 2011. Seabird distribution in relation to future offshore wind farms. Rapport 10–235 Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Poot M.J.M., Heunks C., Boudewijn T.J., de Jong J., van Horssen P.W., Japink M., Lengkeek W., Bouma S., Leopold M.F., van Bemmelen R., Pruijscher P., Buijtelaar K., Wolf P.A., Lilipaly S.J. & Zuur A.F. 2014. Perceel Vogels – Zee-eenden. Pp. 305–418 *in*: Prins T.C. & van der Kolff G.H. (red.). PMR Monitoring natuurcompensatie Voordelta: eindrapport 1e fase 2009–2013 deel B. Deltares rapport 1200672-000-ZKS-0043.
- Poot M., Fijn R. & Schoten H. 2016. Het belangrijkste overwinteringsgebied van Futen in Nederland, de Hollandse kustzone, is goed telbaar vanuit een vliegtuig. *Limosa* 89: 108–119.
- Postma M. 2013. Broedseizoen 2013 in vogelvlucht. Nieuwsbrief Werkgroep Grauwe Kiekendief 7(5): 9–12.

- Postma M. 2014. 2014 in vogelvlucht: het 25ste jaar nestbescherming van Grauwe (Blauwe en Bruine) Kiekendieven. Nieuwsbrief Werkgroep Grauwe Kiekendief 8(5): 12–20.
- Postma M. 2015. Het kiekenseizoen in vogelvlucht. Nieuwsbrief Werkgroep Grauwe Kiekendief 9(4): 7–15.
- Pot A. & van Manen W. 2009. Veranderingen in de broedvogelbevolking van landgoed Mensinge in 1963–2008. Drentse Vogels 9: 4–19.
- Pot A. & van Manen W. 2015. Broedgevallen van de Raaf *Corvus corax* in Noord-Nederland. Drentse Vogels 29: 12–20.
- Potts G.R. 2012. Partridges. Collins, London.
- Pöysä H., Elmberg J., Gunnarsson G., Holopainen S., Nummi P. & Sjöberg K. 2017. Habitat associations and habitat change: seeking explanation for population decline in breeding Eurasian wigeon *Anas penelope*. Hydrobiologia 785: 207–217.
- Prange H. 2016. Die Welt der Kraniche. MediaNatur, Halle/Wittenberg.
- Prop D. 2008. Grote Zilverreigers jagen tussen Kolganzen op Veldmuizen. Limosa 81: 24–26.
- Prop J., Esselink P. & Hulscher J.B. 1999. Veranderingen in aantallen vogels in de Dollard in relatie met lokaal en regionaal beheer. Grauwe Gors 27(1): 27–55.
- Prop J., Oudman L., de Boer H., Gerdes K., Ubels R. & Wolters E. 2012. Wadvogels in de Dollard: herstel van aantallen of aantasting van een natuurlijk systeem? Limosa 85: 1–12.
- Puigcerver M., Rodríguez-Tejiero J. D. & Gallego S. 1999. The effects of rainfall on wild populations of Common Quail (*Coturnix coturnix*). Journal für Ornithologie 140: 335–340.
- Puigcerver M., Sardà-Palomera F. & Rodríguez-Tejiero J.D. 2012. Determining population trends and conservation status of the Common Quail (*Coturnix coturnix*) in Western Europe. Animal Biodiversity and Conservation 35: 343–352.
- Pykal J. & Flousek J. 2016. Numbers and population trends of the Corncrake (*Crex crex*) in the Czech Republic: results of a 20-year monitoring study. Vogelwelt 136: 89–91.

R

- Rademaker J. 2012. De Middelste Bonte Specht in de Oost-Achterhoek. Een overzicht van 2005–2011. Pp. 30–37 in: Jaarboek 2012. Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek, Winterswijk.
- Rademaker J. 2012. De Kortsnavelboomkruiper in de Oost-Achterhoek. Een overzicht van 2008–2011. Pp. 38–40 in: Jaarboek 2012. Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek, Winterswijk.
- Rahder J.M. & Teerink S. 2015. De grote gele kwikstaart als broedvogel in Noord-Brabant in 2014. www.grotegelekwik.nl
- Rakhimberdiev E., Verkuil Y.L., Saveliev A.A., Väisänen R.A., Karagicheva J., Soloviev M.J., Tomkovich P.I.S. & Piersma T. 2011. A global population redistribution in a migrant shorebird detected with continent-wide qualitative breeding survey data. Diversity and Distributions 17: 144–151.
- Ramo C., Amat J.A., Nilsson L., Schricke V., Rodriguez-Alonso M., Gomez-Crespo E., Jubete F., Navedo J.G., Masero J.A., Palacios J., Boos M. & Green A.J. 2015. Latitudinal-related variation in wintering population trends of Greylag Geese along the Atlantic flyway. A response to climate change. PLoS One 10(10): e0140181. doi:10.1371/journal.pone.0140181.
- Raptor Group RUG/RIJP 1982. Timing of vole hunting in aerial predators. Mammal Review 12: 169–181.
- Rees E.C. & Beekman J.H. 2010. Northwest European Bewick's Swans: a population in decline. British Birds 103: 640–650.
- van Reisen J. 2011. Vogels in een veranderend duin; broedvogelmonitoring in Berkheide van 1984 tot 2010. Kust & Zee, Leiden.
- Reneerkens J., Morrison R.I.G. & Coulomb G. 2008. First re-sighting in Europe of an individually marked Sanderling *Calidris alba* from Ellesmere Island. Wader Study Group Bulletin 115: 116–118.
- Reneerkens J., Benhoussa A., Boland H., Collier M., Grond K., Günther K., Hallgrimsson G.T., Hansen J., Meissner W., de Meulenaer B., Ntiemoa-Baidu Y., Piersma T., Poot M., van Roomen M., Summers R.W., Tomkovich P.S. & Underhill L.G. 2009. Sanderlings using African-Eurasian flyways: a review of current knowledge. Wader Study Group Bulletin 116: 2–20.
- Renssen T.A. & Vogel R.L. 1993. Recente ontwikkelingen van de Raaf *Corvus corax* in Nederland. Limosa 66: 107–116.

- Renssen T.A. & Vogel R.L. 2001. Brutbestandsontwikkeling en verspreiding van de Kolkraai *Corvus corax* in Nederland. *Charadrius* 37: 103–106.
- de Reus A. (red.) 2017. Verslag roofvogelinventarisatie 2016. Uitgeverij Roofvogelwerkgroep Noordkennemerlands Duin.
- Rijks J., Kik M., Slaterus R., Foppen R., Stroo A., IJzer J., Stahl J., Gröne A., Koopmans M., van der Jeugd H. & Reusken C. 2016. Widespread Usutu virus outbreak in birds in the Netherlands, 2016. *Eurosurveillance* 21(45): 30391. dx.doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2016.21.45.30391
- van Rijn S.H.M. & Dekker J.J.A. 2016. Zeearenden in Nederland. Een kennisoverzicht van de verzamelde gegevens tot en met 2016. Rapport 2016–03. Jasja Dekker Dierecologie & Delta Milieu, Arnhem/Culemborg.
- van Rijn S.H.M. & van Eerden M.R. 2002. Aalscholvers in het IJsselmeergebied: concurrent of graadmeter? Vogels, vissen en visserij in duurzaam evenwicht. Rapport 2001.058. RIZA, Lelystad.
- van Rijn S., Bovenberg M., Hasenaar K., Roos M. & van Eerden M.R. 2012. Voedsel van overwinterende duikenden in het IJsselmeergebied. Delta Milieu, Culemborg.
- Riksen M., Ketner-Oostra R., van Turnhout C., Nijssen M., Goossens D., Jungerius P.D. & Spaan W. 2006. Will we lose the last active inland drift sands of Western Europe? The origin and development of the inland drift-sand ecotype in the Netherlands. *Landscape Ecology* 21: 431–447.
- Robinson R.A., Freeman S.N., Balmer D.E. & Grantham M.J. 2007. Cetti's Warbler *Cettia cetti*: analysis of an expanding population. *Bird Study* 54: 230–235.
- Robinson R.A., Leech D.I., Massimino D., Woodward I., Hammond M.J., Harris S.J., Noble D.G., Walker R.H., Eglinton S.M., Marchant J.H., Sullivan M.J.P. & Baillie S.R. 2016. BirdTrends 2016: trends in numbers, breeding success and survival for UK breeding birds. Research Report 691. BTO, Thetford.
- Robinson R.A., Lawson B., Toms M.P., Peck K.M., Kirkwood J.K. & Chantrey J. 2010. Emerging infectious disease leads to rapid population declines of common British birds. *PLoS One* 5(8): e12215. doi.org/10.1371/journal.pone.0012215
- de Roder F.E. & Bijlsma R.G. 2006. Eerste broedgeval van de Zeearend *Haliaeetus albicilla* in Nederland. *Takkeling* 14: 209–231.
- Rodríguez-Teijeiro J.D., Gordo O., Puigcerver M., Gallego S., Vinyoles D. & Ferrer X. 2005. African climate warming advances spring arrival of the Common Quail *Coturnix coturnix*. *Ardeola* 52: 159–162.
- Rodríguez-Teijeiro J.D., Sardà-Palomera F., Alves I., Bay Y., Beça A., Blanchy B., Borgogne B., Bourgeon B., Colaço P., Gleize J., Guerreiro, A., Maghnoij M., Rieutort C., Roux D. & Puigcerver M. 2010. Monitoring and management of Common Quail *Coturnix coturnix* populations in their Atlantic distribution area. *Ardeola* 57(Special): 135–144.
- Rolando A. 1993. A study on the hybridization between Carrion and Hooded Crow in Northwestern Italy. *Ornis Scandinavica* 24: 80–83.
- Roodbergen M. 2013. Het Jaar van de Patrijs: kennisupdate. Rapport 2013/12, Sovon, Nijmegen.
- Roodbergen M. & Teunissen W. 2014. Meadow bird conservation in The Netherlands; lessons from the past and future developments. *Vogelwereld* 135: 29–34.
- Roodbergen M., Schekkerman H., Teunissen W.A. & Oosterveld E.B. 2010. De invloed van beheer en predatie op de overleving van weidevogelkuikens in Friesland. Sovon onderzoeksrapport 2010/12, A&W rapport 1510. Nijmegen/Feanwâlden.
- van Roomen M., Laursen K., van Turnhout C., van Winden E., Blew J., Eskildsen K., Günther K., Hälterlein B., Kleefstra R., Potel P., Schrader S., Luerssen G. & Ens B.J. 2012. Signals from the Wadden Sea: population declines dominate among waterbirds depending on intertidal mudflats. *Ocean and Coastal Management* 68: 79–88.
- van Roomen M., Hornman M., Flink S., Langendoen T., van Winden E., Nagy S. & van Turnhout C. 2012. Flyway-trends for waterbird species important in Lakes IJsselmeer and Markermeer. Rapport 2012/22. Sovon, Nijmegen.
- van Roomen M., Nagy S., Foppen R., Dodman T., Citegetse G. & Ndiaye A. 2015. Status of coastal waterbird populations in the East Atlantic Flyway. With special attention to flyway populations making use of the Wadden Sea. Programme Rich Wadden Sea/Sovon/Wetlands International/BirdLife International/Common Wadden Sea Secretariat. Leeuwarden/Nijmegen/Wageningen/Cambridge/Wilhelmshaven.
- Roos M. & Ebels E.B. 2016. Swinhoes Boszanger bij Kamperhoek in november 2013–januari 2014. *Dutch Birding* 38: 90–95.

- Roselaar C.S. & Gerritsen G.J. 1991. Recognition of Icelandic Black-tailed Godwit and its occurrence in the Netherlands. *Dutch Birding* 13: 128–134.
- Rozenfeld S., Timoshenko A. & Vilkov V. 2012. The results of goose counts on the North Kazakhstan stopover site in autumn 2012. *Casarca* 15: 164–176.
- Ruitenbeek W. 2010. Fazanten: zal onze oudste exoot verdwijnen? *Tussen Duin & Dijk* 9(1): 10–11.
- Ruitenbeek W., Scharringa C.J.G. & Zomerdijk P.J. 1990. Broedvogels van Noord-Holland. Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland & Prov. Bestuur van Noord-Holland, Assendelft.
- Ruiters P.S., Noordhuis R. & van den Berg M.S. 1994. Kranswieren verklaren fluctuaties van Krooneenden *Netta rufina* in Nederland. *Limosa* 67: 147–158.
- Rustell A. 2015. The effects of avian nest predation and competition on the Willow Tit in Britain. *British Birds* 108: 37–41.
- Rutz C., Bijlsma R.G., Marquiss M. & Kenward R.E. 2006. Population limitation in the Northern Goshawk in Europe: A review with case studies. Pp. 158–197 *in*: Morrison M.L. (ed.). *The Northern Goshawk: a technical assessment of its status, ecology and management*. *Studies in Avian Biology* 31: 158–197.
- Ryall C. 2003. Notes on ecology and behaviour of House Crows at Hoek van Holland. *Dutch Birding* 25: 167–171.

S

- Salewski V., Bairlein F. & Leisler B. 2002. Different wintering strategies of two Palearctic migrants in West Africa – a consequence of foraging strategies? *Ibis* 144: 85–93.
- Samenwerkingsverband Westbrabantse Vogelwerkgroepen. 2007. Atlas van de West-Brabantse broedvogels. NPN media, Breda.
- Sarneel J.M., Hidding B., van Leeuwen C., Veen G.F., van Paassen J., Huig N. & Bakker E.S. 2012. Effecten van waterpeilfluctuatie op vegetatie. NIOO/KNAW, Wageningen.
- Sauter A., Korner-Nievergelt F. & Jenni L. 2010. Evidence of climate change effects on within-winter movements of European Mallards *Anas platyrhynchos*. *Ibis* 152: 600–609.
- Schäffer N. & Green R.E. 2001. The global status of the Corncrake. *RSPB Conservation Review* 13: 18–24.
- Schäffer N. & Koffijberg K. 2004. *Crex crex* Corncrake. *BWP Update* 6: 55–76. Oxford University Press, London.
- Scharringa C.J.G., Ruitenbeek W. & Zomerdijk P.J. 2010. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005–2009. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) & Landschapsbeheer Noord-Holland (s.l.).
- Schekkerman H. 1989. Herfsttrek en biometrie van de IJsgors *Calcarius lapponicus* te Castricum. *Limosa* 62: 29–34.
- Schekkerman H. 2008. Precocial problems. Shorebird chick performance in relation to weather, farming and predation. Proefschrift/Alterra scientific contributions 24. Alterra, Wageningen.
- Schekkerman H. 2012. Aantalsschattingen van broedende ganzen in Nederland: een evaluatie en kwantificering van de onzekerheidsmarges. Rapport 2012/34. Sovon, Nijmegen.
- Schekkerman H. 2016. Pimpelmees *Parus caeruleus* en Koolmees *Parus major*. Pp. 88–93 *in*: Boele A. *et al.* Broedvogels in Nederland in 2014. Rapport 2016/04. Sovon, Nijmegen.
- Schekkerman H. & van der Jeugd H. 2014. Matkop *Poecile montanus*. Pp. 90–93 *in*: Boele A. *et al.* Broedvogels in Nederland in 2012. Rapport 2014/13. Sovon, Nijmegen.
- Schekkerman H. & Kampichler C. 2011. Populatieschommelingen bij Winterkoningen: wat leren ons CES en BMP? *Limosa* 84: 173–179.
- Schekkerman H., van Kleunen A. & van Turnhout C. 2012. Voorstudie Nieuwe Atlas van de Nederlandse vogels. Sovon-rapport 2012/10. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Schekkerman H., Kampichler C. & van der Jeugd H. 2013. Tuinfluiter *Sylvia borin* en Zwartkop *Sylvia atricapilla*. Pp. 110–114 *in*: Boele A. *et al.* Broedvogels in Nederland in 2011. Rapport 2013/01. Sovon, Nijmegen.
- Schekkerman H., Deuzeman S., Kampichler C. & van der Jeugd H. 2015. Kleine Karekiet *Acrocephalus scirpaceus*. Pp. 98–100 *in*: Boele A. *et al.* Broedvogels in Nederland in 2013. Rapport 2015/04. Sovon, Nijmegen.

- Schekkerman H., de Boer P., Deuzeman S., Postma J., van Winden E., Kampichler C., van Roomen M. & de Waddenunit. 2015. Overwinterende watervogels op het diepere water van de Waddenzee: een ruwe aantalsschatting. *Limosa* 88: 136–144.
- Schekkerman H., Hustings F., van den Bremer L., Kampichler C., van Winden E., Broere M. & de Vries H. 2015. Overwinterende Klapksters in Nederland: telperikelen, aantallen en verspreiding. *Limosa* 88: 11–21.
- Schekkerman H., van den Bremer L., van der Jeugd H. & van Turnhout C. 2016. Demografische achtergronden van populatietrends van Wilde Eend en Kraakeend in Nederland. *Limosa* 89: 130–137.
- Schekkerman H., Arts F.A., van der Jeugd H., Stienen E.W.M. & van Roomen M. 2017. Naar een demografische analyse van populaties van karakteristieke vogels in het Deltagebied. Sovon-rapport 2017/58. CAPS-rapport 2017/01. Sovon/Vogeltrekstation/DeltaProjectManagement/Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Nijmegen.
- Schelhaas M.J., Clercx A.P.P.M., Daamen W.P., Oldenburger J.F., Velema G., Schnitger P., Schoonderwoerd H. & Kramer H. 2014. Zesde Nederlandse Bosinventarisatie. Methoden en basisresultaten. Alterra-rapport 2545, Wageningen.
- Schepers F. 1998. De Taigaboomkruiper als broedvogel in Zuid-Limburg in 1993–1997. *Limburgse Vogels* 9: 33–48.
- Schepers F. & Verstaeten F. 1991. Explosieve groei van buidelmeespopulatie in de Maasvallei in 1991. *Limburgse Vogels* 2: 82–83.
- Schermerhorn P. 2012. Oeverloper (*Actitis hypoleucos*) als broedvogel in de Ossenwaard (Deventer). *IJsvogel* 73: 29–33.
- Schermerhorn P. 2014. Broedgevallen Oeverloper (*Actitis hypoleucos*) Midden-IJsselgebied 2013. Een broedseizoen gekenmerkt door een koud voorjaar en zomerhoogwater. (publicatie op sovon.nl/nl/soort/5560)
- Schermerhorn P. 2015. Broedgevallen Oeverloper (*Actitis hypoleucos*) Midden-IJsselgebied 2014. Verslag in eigen beheer, Deventer.
- Schmaljohann H. & Both C. 2017. The limits of modifying migration speed to adjust to climate change. *Nature Climate Change* 7: 573–576.
- Schmaltz L.E., Loonstra A.H.J., Wymenga E., Hobson K.A. & Piersma T. 2017. Quantifying the non-breeding provenance of staging Ruffs, *Philomachus pugnax*, using stable isotope analysis of different tissues. *Journal of Ornithology* 159: 191–203.
- Schoppers J. 1995. Inventarisatieperikelen. Inventarisatie Kleine Bonte Specht. *Sovon-Nieuws* 8(1): 15.
- Schoppers J. 1997. Twee nieuwe broedvogels in het Hart: Knobbelgans *Anser cygnoides domesticus* en Muskuseend *Cairina moschata domesticus*. *Vlerk* 14: 128–129.
- Schoppers J. 2004. Neergang en herstel van de Roek als broedvogel in Nederland in de 20e eeuw. *Limosa* 77: 11–24.
- Schoppers J. 2009. Succesvol broedende Kolganzen bij Olburgen in 2008. *Vlerk* 26: 128–135.
- Schoppers J. 2014. Zwarte Roodstaart *Phoenicurus ochruros*. Pp. 98 in: Boele A. et al. Broedvogels in Nederland in 2013. Rapport 2015/04. Sovon, Nijmegen.
- Schoppers J. 2017. Ekster *Pica pica* en Zwarte Kraai *Corvus corone*. Pp. 93–98 in: Boele A. et al. Broedvogels in Nederland in 2015. Rapport 2017/04. Sovon, Nijmegen.
- Schoppers J., van Turnhout C., Louwe Kooijmans J. & van der Meij T. 2016. Stadsvogels tellen: Meetnet Urbane Soorten gaat tiende jaar in. *Levende Natuur* 117: 151–154.
- Schröder J. 2015. Beïnvloedt ijsbedekking in de Oostzee de aantallen duikeenden in Nederland? *Limosa* 88: 22–30.
- Schröder R. & Stronks J. 2012. Broedgeval Hop in Ratum. Jaarboek 2012. Vogelwerkgroep Zuidoost Achterhoek, Winterswijk.
- Schuurkes R. & Starman P. 1987. Effecten van verzuring op het voorkomen van watervogels in kalkarme oppervlaktewateren. *Vogeljaar* 35: 57–64.
- Schwemmer P. & Garthe S. 2006. Spatial patterns in at-sea behaviour during spring migration by little gulls (*Larus minutus*) in the south-eastern North Sea. *Journal of Ornithology* 147: 354–366.
- Schwemmer P., Schwemmer H. & Garthe S. 2017. Verbreitung, Phänologie und Habitatwahl von Möwen im Binnenland der Nordseeküste Schleswig-Holsteins, ermittelt durch Flugzeugerfassungen. *Vogelwelt* 137: 271–287.
- Scott D.A. & Rose P.M. 1996. Atlas of *Anatidae* Populations in Africa and Western Eurasia. Publication 41. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.

- van Seggelen C. 1999. Vogels van de Groote Peel. Een eeuw avifauna in een veranderend hoogveenlandschap. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Shimmings P. & Øien I. J. 2015. Bestandsestimater for norske hekkefugler. Rapport 2015–2. NOF, Trondheim.
- Sierdsema H. & van Loon E.E. 2008. Filling the gaps: using count survey data to predict bird density distribution patterns and estimate population sizes. *Revista Catalana d'Ornitologia* 24: 88-99.
- Sikora A., Wieloch M. & Chylarecki P. 2012. Breeding population of the Whooper Swan *Cygnus cygnus* in Poland. *Ornis Polonica* 53: 69–85 (in Pools, met Summary).
- Siriwardena G.M., Baillie S.R., Crick H.Q.P. & Wilson J.D. 2000. The importance of variation in the breeding performance of seed-eating birds for their population trends on farmland. *Journal of Applied Ecology* 37: 1–22.
- Siriwardena G.M., Stevens D.K., Anderson G.Q.A., Vickery J.A., Calbrade N.A. & Dodd S. 2007. The effect of supplementary winter seed food on breeding populations of farmland birds: evidence from two large-scale experiments. *Journal of Applied Ecology* 44: 920–932.
- Sjöberg K. 1985. Foraging activity patterns in the Goosander (*Mergus merganser*) and the Red-breasted Merganser (*M. serrator*) in relation to patterns of activity in their major prey species. *Oecologia* 67: 35–39.
- Skibbe A. & Sudmann S.R. 2005. Bestand und Bestandsentwicklung des Zaunkönigs *Troglodytes troglodytes* in Nordrhein-Westfalen. *Charadrius* 41: 214–222.
- Skov H., Heinänen S., Zydalis R., Bellebaum J., Bzoma S., Dagys M., Durinck J., Garthe S., Grishanov G., Hario M., Kieckbusch J.K., Kube J., Kuresoo A., Larsson K., Luigujoe L., Meissner W., Nehls H.W., Nilsson L., Petersen I.K., Roos M.M., Pihl S., Sonntag N., Stock A., Stipnice A. & Wahl J. 2011. Waterbird populations and pressures in the Baltic Sea. Nordic Council of Ministers, Copenhagen.
- Slaterus R. 2007. Iberische Tjiftjaffen in Nederland. *Dutch Birding* 29: 83–91.
- Sluiter J.A. 2017. Riet- en moerasvogels in dynamisch rivierengebied. *Levende Natuur* 118: 94–97.
- de Smet A. 2016. Onderzoek naar de verspreiding van de Steenuil in Zeeuws-Vlaanderen 2015. *Uilen* 6: 84–99.
- Smit H. 2013. De in Alkmaar broedende meeuwen in 2013 opnieuw geteld. *Kleine Alk* 31(3): 16–20.
- Smit H., Platteuw M. & Damm T. 2015. Broedvogels van het stedelijk gebied in Alkmaar. Resultaten van 2013–2014 vergeleken met drie voorgaande inventarisaties. Bijzondere uitgave *Kleine Alk*. Vogelwerkgroep Alkmaar e.o., Alkmaar.
- Smith K.W. & Charman E.C. 2012. The ecology and conservation of the Lesser Spotted Woodpecker. *British Birds* 105: 294–307.
- Smith K.W., Reed J.M. & Trevis B.E. 1992. Habitat use and site fidelity of Green Sandpipers *Tringa ochropus* wintering in Southern England. *Bird Study* 39: 155–164.
- Smits R.R., van Horssen P.W. & van der Winden J. 2010. A risk analysis of the Sacred Ibis in The Netherlands; including biology and management options of this invasive species. Rapport 10–005 Bureau Waardenburg, Culemborg.
- de Snoo G.R., Melman T.C.P., Brouwer F.M., van der Weijden W.J. & Udo de Haes H.A. 2016. Agrarisch natuurbeheer in Nederland. Principes, resultaten en perspectieven. Wageningen Academic Publishers.
- Soldaat L., Visser H., van Roomen M. & van Strien A. 2007. Smoothing and trend detection in waterbird monitoring data using structural timeseries analysis and the Kalman filter. *Journal of Ornithology* 148: 351–357.
- Soldaat L.L., Pannekoek J., Verweij R.J.T., van Turnhout C.A.M. & van Strien A.J. 2017. A Monte Carlo method to account for sampling error in multi-species indicators. *Ecological Indicators* 81: 340–347.
- Sorbi S. 2013. Découverte de la Chevêchette d'Europe *Glaucidium passerinum* en Belgique et suivi d'une tentative de nidification. *Aves* 50: 2–8.
- Souchay G. & Schaub M. 2016. Investigating rates of hunting and survival in declining European Lapwing populations. *PLoS One* 11(9): e0163850. doi.org/10.1371/journal.pone.0163850.
- Sovon 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels. Sovon, Arnhem.
- Sovon 2012. Handleiding Veldwerk Vogelatlas 2012–2015. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Sovon 2014. Vogelbalans 2014. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998–2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

- Spaans A.L. 1998. Breeding Lesser Black-backed Gulls *Larus graellsii* in the Netherlands in the 20th century. *Sula* 12: 173–182.
- Spaans A.L. 1998. The Herring Gull *Larus argentatus* as a breeding bird in the Netherlands in the 20th century. *Sula* 12: 183–196.
- Spaans B. & Postma P. 2001. Inland pastures are an appropriate alternative for salt-marshes as a feeding area for spring fattening Dark-bellied Brent Geese *Branta bernicla*. *Ardea* 89: 427–440.
- Spaans B., Blijleven H.J., Popov I.U., Rykhlikova M.E. & Ebbinge B.S. 1998. Dark-bellied Brent Geese *Branta bernicla bernicla* forego breeding when Arctic Foxes *Alopex lagopus* are present during nest initiation. *Ardea* 86: 11–20.
- Spaans B., van 't Hoff C.A., van der Veer W. & Ebbinge B.S. 2007. The importance of female body stores for egg laying and incubation in Dark-bellied Brent Geese *Branta bernicla bernicla*. *Ardea* 95: 3–15.
- Speek B.J. & Speek G. 1984. Thieme's vogeltrekAtlas. Thieme, Zutphen.
- van der Spek V. 2006. Het voorkomen van Bijeneter als broedvogel in Nederland. *Limosa* 79: 147–154.
- van der Spek V. 2017. GullFest Holland 2017: een burriefestijn (dutchbirding.nl/dbactueel/1374)
- Staal J. & Biemans J. 2008. Kwartelvangst vroeger en nu. Pp. 73–80 in: Lumeij J.T., Jonkers D.A. & Karelse J.J.H.G.D. (red.). *Beter één vogel in de hand*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Staal J. & Koffijberg K. 2008. Kwartels met de Spaanse slag: populatiedynamiek van Kwartels nader geanalyseerd. *Limosa* 81: 98–101.
- Staneva A. & Burfield I. 2017. European birds of conservation concern. BirdLife, Cambridge.
- van den Steen J.J. 1971. Witte Kwikstaart als wintervogel in Zeeuws-Vlaanderen. *Limosa* 44: 194–195.
- van den Steen J.J. 1975. Waarschijnlijk broedgeval van de Cettis Zanger in het natuurreservaat Canisvliet te Sas van Gent (Z-VL.). *Limosa* 48: 211–211.
- Stephens P.A., Mason L.R., Green R.E., Gregory R.D., Sauer J.R., Alison J., Aunins A., Brotons L., Butchart S.H.M., Campedelli T., Chodkiewicz T., Chylarecki P., Crowe O., Elts J., Escandell V., Foppen R.P.B., Heldbjerg H., Herrando S., Husby M., Jiguet F., Lehikoinen A., Lindström A., Noble D.G., Paquet J.Y., Reif J., Sattler T., Szép T., Teufelbauer N., Trautmann S., van Strien A.J., van Turnhout C.A.M., Vorisek P. & Willis S.G. 2016. Consistent response of bird populations to climate change on two continents. *Science* 352: 84–87.
- Stienen E.W.M. 2006. Living with gulls. Trading off food and predation in the Sandwich Tern *Sterna sandvicensis*. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.
- Stienen E.W.M. & Brenninkmeijer A. 1992. Ecologisch profiel van de Visdief (*Sterna hirundo*). Rapport 92/18. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem.
- Stienen E.W.M., Arts F.A., de Boer P., Beeren W.J. & Majoor F. 1998. Broedresultaten van Kokmeeuwen in Nederland in 1997. *Sula* 12: 1–11.
- Stienen E.W.M., van Waeyenberge J., Kuijken E. & Seys J. 2007. Trapped within the corridor of the Southern North Sea: the potential impact of offshore wind farms on seabirds. Pp. 71–80 in: de Lucas M., Janss G.F.E. & Ferrer M. (eds). *Birds and Wind Farms – Risk assessment and Mitigation*. Quercus, Madrid.
- Stienen E.W.M., Brenninkmeijer A. & van der Winden J. 2009. De achteruitgang van de Visdief in de Nederlandse Waddenzee. Exodus of langzame teloorgang? *Limosa* 82: 171–186.
- Stoate C. & Szczyr J. 2001. Whitethroat *Sylvia communis* and Yellowhammer *Emberiza citrinella* nesting success and breeding distribution in relation to field boundary vegetation. *Bird Study* 48: 229–235.
- Stone C.J., Webb A., Barton C., Ratcliffe N., Reed T.C., Tasker M.L., Camphuysen C.J. & Pienkowski M.W. 1995. An atlas of seabird distribution in north-west European waters. JNCC, Peterborough.
- van Straalen K.D. 2016. Zilveren kolonies in de Krammer. *Sterna* 61: 26–27.
- Strucker R.C.W., Arts F.A., Lilipaly S., Berrevoets C.M. & Meininger P.L. 2007. Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2005/2006. Rapport 2007.005. Rijksinstituut voor Kust en Zee, Middelburg.
- Strucker R.C.W., Arts F.A. & Lilipaly S. 2011. Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2009/2010. Rapport RWS Waterdienst BM 11.10, Vlissingen/Delta Project Management, Culemborg.
- Strucker R.C.W., Hoekstein M.S.J. & Wolf P.A. 2014. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2013. RWS Centrale Informatievoorziening BM 14.12/Delta Project Management, Lelystad/Vlissingen.
- Strucker R.C.W., Hoekstein M.S.J. & Wolf P.A. 2016. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2015. RWS Centrale Informatievoorziening BM 16.06/Delta Project Management, Lelystad/Vlissingen.

- Struwe-Juhl B. 2003. Why do White-tailed Eagles prefer coots? Pp. 317–326 in: Helander B., Marquiss M. & Bowerman B. (eds.). Sea Eagle. Swedish Society for Nature Conservation/SNF, Stockholm.
- Sudfeldt C., Dröschmeister R., Langgemach T. & Wahl J. 2010. Vögel in Deutschland 2010. DDA, BfN, LAG VSW, Münster.
- Sudfeldt C., Dröschmeister R., Frederking W., Gedeon K., Gerlach B., Grüneberg C., Karthäuser J., Langgemach T., Schuster B., Trautmann S. & Wahl J. 2013. Vögel in Deutschland 2013. DDA, BfN, LAG VSW, Münster.
- Summers-Smith J.D. 1995. The Tree Sparrow. Guisborough, Cleveland.
- Svensson S., Svensson M. & Tjernberg M. 1999. Svensk fågelatlas. Vår Fågelvärld (Supplement 31), Stockholm.
- van Swaay C.A.M., van Turnhout C.A.M. & Sparrius L. 2017. Naar een Living Planet Index voor de drukfactoren klimaat en stikstof. Rapport De Vlinderstichting 2017.006, Wageningen.
- Swennen C. 1985. Iets over de vogels van het open water van IJsselmeer, Waddenzee en Noordzee. Vogeljaar 33: 208–214.
- van Swieten R. 2009. Geslaagd broedgeval van Wespandief *Pernis apivorus* in Zuidelijk Flevoland in 2006. Takkeling 17: 102–105.
- Syroechkovsky E.E., Zöckler C. & Lappo E. 1998. Status of Brent Goose in Northwest Yakutia, East Siberia. British Birds 91: 565–572.
- Szép T. 1995. Relationship between West African rainfall and the survival of central European Sand Martins *Riparia riparia*. Ibis 137: 162–168.

T

- Taylor I.R. 1994. Barn Owls. Predator-prey relationships and conservation. Cambridge University Press, Cambridge.
- Teixeira R.M. (red.) 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Natuurmonumenten 's-Graveland.
- Teixeira R. 2014. Opkomst en teloorgang van een broedpopulatie Zwarte Zwanen in de regio Bergen op Zoom; een invasieve exoot? Limosa 87: 185–192.
- Telgroep Breskens 2014. Tien miljoen vogels in tienduizend uren. Voorjaarstrek bij Breskens 1981–2013. Telgroep Breskens publicatie 7, Vlissingen.
- Termaat T., van Grunsven R.H.A., Plate C.L. & van Strien A.J. 2015. Strong recovery of dragonflies in recent decades in The Netherlands. Freshwater Science 34: 1094–1104.
- Teunissen W.A. 2016. Gele Kwikstaart *Motacilla flava*. Pp. 105–106 in: Boele A. *et al.* Broedvogels in Nederland in 2014. Rapport 2016/04. Sovon, Nijmegen.
- Teunissen W.A. & van Paassen A. 2013. Weidevogelbalans 2013. Sovon/Landschapsbeheer Nederland. Nijmegen/Utrecht.
- Teunissen W.A., Schekkerman H. & Willems F. 2005. Predatie bij weidevogels. Op zoek naar de mogelijke effecten van predatie op de weidevogelstand. Sovon-onderzoeksrapport 2005/11/Alterra-rapport 1292. Beek-Ubbergen/Wageningen.
- Teunissen W.A., Schotman A.G.M., Bruinzeel L.W., ten Holt H., Oosterveld E.O., Sierdsema H., Wymenga E., Schippers P. & Melman T.C.P. 2012. Op naar kerngebieden voor weidevogels in Nederland. Alterra-rapport 2344/Sovon-rapport 2012-21/A&W-rapport 1799. Wageningen/Nijmegen/Feanwâlden.
- TFSP 2015. Worldwide integrated assessment of the impacts of systemic pesticides on biodiversity and ecosystems. Task Force on Systemic Pesticides. www.tfsp.info/assets/WIA_2015.pdf.
- Thaler E. 1990. Die Goldhähnchen. Neue Brehm Bücherei 597. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt.
- Thijssen J.P. 1923. Het Vogeljaar. Derde druk. W. Versluys, Amsterdam.
- Thijssen J.P. 1942. Het Vogeljaar. Vijfde druk. A.G. Schoonderbeek, Laren.
- Thorup O. 2004. Status of populations and management of Dunlin *Calidris alpina*, Ruff *Philomachus pugnax* and Black-tailed Godwit *Limosa limosa* in Denmark. Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 98: 7–20.
- Thorup O. & Koffijberg K. 2016. Breeding success in the Wadden Sea 2009–2012. A review. Ecosystem No. 36. Common Wadden Sea Secretariat, Trilateral Monitoring and Assessment Group, Joint Monitoring Group of Breeding Birds in the Wadden Sea, Wilhelmshaven.
- Thyen S., Exo K.M., Cervencel A., Esser W. & Oberdiek N. 2008. Saltmarsh as habitat of Common Redshanks *Tringa totanus* breeding in the Wadden Sea of Lower Saxony, Germany: useful hideaway or ecological trap? Vogelwarte 46: 121–130.

- Tijssen W. & Koffijberg K. 2015. Dertig jaar ganzen- en zwanentellingen in de Kop van Noord-Holland. *Limosa* 88: 83–95.
- Timmerman A. & de Vries G. 2016. Raadselachtige Ringmussen (*Passer montanus*) nestkastbewoners bij Eastermar (Frl.) in de periode 1996–2016. *Twirre* 26(2): 11–18.
- Tinbergen L. 1946. De Sperwer als roofvijand van zangvogels. *Ardea* 34: 1–213.
- Tøttrup A.P., Klaassen R.H., Strandberg R., Thorup K., Kristensen M.W., Jørgensen P.S., & Alerstam T. 2012. The annual cycle of a trans-equatorial Eurasian–African passerine migrant: different spatio-temporal strategies for autumn and spring migration. *Proceedings Royal Society of London B: Biological Sciences* 279(1730): 1008–1016.
- Treep J. 2000. Flamingos presumably escaped from captivity find suitable habitat in Western Europe. *Waterbirds* 23: 32–37.
- Treep J. 2012. Flamingo's leven al tientallen jaren in Nederland. Een nieuwe vogelfamilie krijgt vaste voet in onze omgeving (herziene editie). www.flamingosinnederland.info
- Treep J. 2016. Flamingo-jaaroverzichten 2007–2015. www.flamingosinnederland.info
- Troost K., Drent J., Folmer E. & van Stralen M. 2012. Ontwikkeling van schelpdierbestanden op de droogvallende platen van de Waddenzee. *Levende Natuur* 113: 83–88.
- Tulp I. 1998. Reproductie van Strandplevieren *Charadrius alexandrinus* en Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula* op Terschelling, Griend en Vlieland in 1997. *Limosa* 71: 109–120.
- Tulp I.Y.M., Craeymeersch J.A.M., Leopold M.F., van Damme C.J.G., Fey-Hofstede F.E. & Verdaat J.P. 2010. The role of the invasive bivalve *Ensis directus* as food source for fish and birds in the Dutch coastal zone. *Estuarine Coastal and Shelf Science* 90: 116–128.
- van Turnhout C. 2005. Het verdwijnen van de Duinpieper als broedvogel uit Nederland en Noordwest-Europa. *Limosa* 78: 1–14.
- van Turnhout C.A.M. 2011. Birding for science and conservation. Explaining temporal changes in breeding bird diversity in the Netherlands. Proefschrift Radboud Universiteit, Nijmegen.
- van Turnhout C. & van den Brink B. 2011. Trends in broedsucces van Boerenzwaluwen. *Vogeljaar* 59: 63–68.
- van Turnhout C. & Hustings F. 1998. Methodologische achtergronden van het Atlasproject Broedvogels 1998-2000. *Limosa* 71: 130-135.
- van Turnhout C. & van Roomen M. 2008. Drieteenstrandlopers in Nederland : steeds meer wad-, steeds minder strandvogel ? *Limosa* 81: 1–10.
- van Turnhout C.A.M., Foppen R.P.B., Leuven R.S.E.W., Siepel H. & Esselink H. 2007. Scale-dependent homogenization. Changes in breeding bird diversity in the Netherlands over a 25-year period. *Biological Conservation* 134: 505–516.
- van Turnhout C., van der Weide M., Kurstjens G. & Leuven R.S.E.W. 2007. Natuurontwikkeling in rivieruiterwaarden: hoe reageren broedvogels? *Levende Natuur* 108: 52–57.
- van Turnhout C.A.M., Willems F., Plate C., van Strien A., Teunissen W., van Dijk A.J. & Foppen R. 2008. Monitoring common and scarce breeding birds in the Netherlands: applying a post-hoc stratification and weighting procedure to obtain less biased population trends. *Revista Catalana d'Ornitologia* 24: 15-29.
- van Turnhout C.A.M., Hagemeijer E.J.M. & Foppen R.P.B. 2010. Long-term population developments in typical marshland birds in The Netherlands. *Ardea* 98: 283–299.
- van Turnhout C.A.M., Foppen R.P.B., Leuven R.S.E.W., van Strien A. & Siepel H. 2010. Life-history and ecological correlates of population change in Dutch breeding birds. *Biological Conservation* 143: 173–181.
- van Turnhout C.A.M., Ballering L. & Both C. 2011. Trends in populatiegrootte en broedsucces van Bonte Vliegenvangers *Ficedula hypoleuca*: een update. *Limosa* 84: 38–46.
- van Turnhout C.A.M., Leuven R.S.E.W., Hendriks A.J., Kurstjens G., van Strien A., Foppen R.P.B. & Siepel H. 2012. Ecological strategies successfully predict the effects of river floodplain rehabilitation on breeding birds. *River research and applications* 28: 269–282.
- van Turnhout C., Hallmann C., de Boer P., Dijkse L., Klaassen O., Foppen R. & van der Jeugd H. 2013. Lange termijn populatiedynamiek van de Blauwe Kiekendief op de Wadden: inzichten uit een geïntegreerd populatiemodel. *Limosa* 86: 31–42.
- van Turnhout C., Enters A. & van Nee W. 2016a. Broedresultaten van Ooievaars. *Sovon-Nieuws* 29(1): 5–6.
- van Turnhout C., Nienhuis J., Enters A. & van Nee W. 2016b. Hoeveel overwinterende Ooievaars in Nederland? *Sovon-Nieuws* 29(3): 9.

U

- Ubels B. 2017. Vestiging van de Cetti's Zanger in de Ooijpolder. *Mourik* 2017(3): 10–14.
- Ummels J. 2010. Broedresultaten van de Roek in Limburg in het nieuwe millennium. *Limburgse Vogels* 20: 59–63.
- bij de Vaate A. & Jansen E.A. 2012. Driehoeks- en quaggamosselen in Marker- en IJsselmeer: resultaten van onderzoek uitgevoerd in de periode maart 2009 t/m juni 2012. Rapport 2012/02. Waterfauna Hydrobiologisch Adviesbureau, Lelystad.
- Vafidis J.O., Vaughan I.P., Jones T.H., Facey R.J., Parry R. & Thomas R.J. 2016. The effects of supplementary food on the breeding performance of Eurasian Reed Warblers *Acrocephalus scirpaceus*; implications for climate change impacts. *PLoS One* 11: 1–14.
- Valkama J., Vepsäläinen V. & Lehikoinen A. 2011. The third Finnish Breeding Bird Atlas. Finnish Museum of Natural History and Ministry of Environment, Helsinki.
- Valkama J., Saurola P., Lehikoinen P., Lehikoimen E., Piha M., Sola P. & Velmala W. 2014. The Finnish Bird Ringing Atlas (2). Finnish Museum of Natural History and Ministry of Environment, Helsinki.
- Vanermen N., Stienen E.W.M., Courtens W., van de Walle M. & Verstraete H. 2014. Zeevogel uit het sop gelicht – Dwergmeeuw. *Vogelnieuws* 22: 14–19.
- Vastenhouw B., Mostert K. & Vasbinder E. 2013. Gierzwaluwen in de regio Delft in 2012. Rapport, Delft.
- Veen J. 1980. Broedgedrag en broedsucces van een kolonie Dwergmeeuwen *Larus minutus* in Nederland. *Limosa* 53: 73–83.
- Vegelin J. 1989. Zilvermeeuwen *Larus argentatus* en Kleine Mantelmeeuwen *Larus fuscus* als broedvogel op daken in IJmuiden. *Limosa* 62: 154–155.
- Veldkamp R. 1998. Broedvogels van het Nieuwkoopse Plassengebied in 1997. Rapport Bureau Veldkamp, Natuurmonumenten, 's-Graveland.
- Vellinga W.P. 2017. Broedende Steppekiekendief: een prachtige tijd. Nieuwsbrief Werkgroep Grauwe Kiekendief 11(2): 3–6.
- Veraart J.A. & van Gerven L.P.A. 2012. Verzilting, klimaatverandering en de Kaderrichtlijn Water. Case studie het boezemstelsel van Schieland. Nationaal Onderzoekprogramma Kennis voor Klimaat, Utrecht.
- Verduyn H.J.P. & Spaans A.L. 1994. Eerste broedgeval van de Grote Mantelmeeuw *Larus marinus* in Nederland. *Limosa* 67: 111–113.
- Verduyn H.J.P., Stienen E.W.M. & Waeyenberge J. 2002. Geelpootmeeuw *Larus michahellis* als nieuwe broedvogel in België. *Natuur.oriolus*: 120–122.
- Vergeer J.W. & van Zuylen G. 1994. Broedvogels van Zeeland. KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Vergeer J.W., Oomen D., Kampichler C., Marx L. & Sierdsema H. 2013. Beleidsmonitoring broedvogels EHS en beheergebieden in Zeeland 2010–2012. Rapport 2013/62. Sovon, Nijmegen.
- Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Verhees J. 2013. Bruinkopdiksnavelmees mysterie ontrafeld. *Limburgse Vogels* 24: 77–79.
- Verhoeven T. & Schoppers J. 2004. Nestentelling van de Gierzwaluw (*Apus apus*) in 2003. *Vlerk* 21: 11–17.
- Verkade H. 2013. Talrijk overwinteren van Houtsnippen bij Noordwijk in 2009–2013. *Limosa* 86: 222–228.
- Verkade H., Jacobs J., Marijn A. & van Dijk I. 2015. 20 jaar Gierzwaluwen inventariseren in Noordwijk. *Limosa* 88: 164–172.
- Verkuil Y.L., Karlionova N., Rakhimberdiev E.N., Jukema J., Wijmenga J.J., Hooijmeijer J.C.E.W., Pinchuk P., Wymenga E., Baker A.J. & Piersma T. 2012. Losing a staging area: Eastward redistribution of Afro-Eurasian Ruffs is associated with deteriorating fuelling conditions along the western flyway. *Biological Conservation* 149: 51–59.
- Vermeersch G. & Anselin A. 2009. Broedvogels in Vlaanderen in 2006–2007. Recente status en trends van Bijzondere Broedvogels en soorten van de Vlaamse Rode Lijst en/of Bijlage I van de Europese Vogelrichtlijn. Mededelingen Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (3), Brussel.
- Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & van der Krieken B. 2004. Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000–2002. Mededelingen Instituut voor Natuurbehoud (23), Brussel.

- Vermeersch G., Slootmaekers D., T'Jollyn F. & de Bruyn L. 2012. Grondbroeders en begrazing in heidegebieden: bevindingen van het veldseizoen 2011 en eerste resultaten 2012. *Vogelnieuws* 18: 8–11.
- Versluijs M., van Turnhout C.A.M., Kleijn D. & van der Jeugd H.P. 2016. Demographic changes underpinning the population decline of Starlings *Sturnus vulgaris* in The Netherlands. *Ardea* 104: 153–165.
- Verstraet T. & van Dijk A.J. 1997. Vos of grassen? Broedvogels van de Nederlandse duinen sinds 1984. *Limosa* 70: 163–178.
- Vervoort M.P.J. & Klaassen R.H.G. 2016. Foeragegedrag van overwinterende Blauwe Kiekendieven in Oost-Groningen. *Limosa* 89: 145–153.
- Viksne J., Svazas S., Czajkowski A., Janaus M., Mischenko A., Kozulin A., Kuresoo A. & Serebryakov V. 2010. Atlas of duck populations in Eastern Europe. Akstis, Vilnius.
- Vinicombe K.E. & Harrop A.H.J. 1999. Ruddy Shelducks in Britain and Ireland 1986–1994. *British Birds* 92: 225–255.
- le Viol I., Jiguet F., Brotons L., Herrando S., Lindström A., Pearce-Higgins J.W., Reif J., van Turnhout C. & Devictor V. 2012. More and more generalists: two decades of changes in the European avifauna. *Biology Letters* 8: 780–782.
- Virkkala R., Heikkinen R.K., Lehikoinen A. & Valkama J. 2014. Matching trends between recent distributional changes of northern-boreal birds and species-climate model predictions. *Biological Conservation* 172: 124–127.
- Visser M.E., Gienapp P., Husby A., Morrissey M., de la Hera I., Pulido F. & Both C. 2015. Effects of spring temperatures on the strength of selection on timing of reproduction in a long-distance migratory bird. *Plos Biology* 13(4): e1002120. doi: 10.1371/journal.pbio.1002120
- Vlek R. 2000. Amsterdamse Vogelhistorie. De Gierzwaluw 38 (themanummer).
- Vlek R. & Jansen J. 2013. Het broeden van Duinpiepers langs de Nederlandse kust, enkele aanvullingen. *Limosa* 86: 236–239.
- Vlug J.J. 1993. De Roodhalsfuut *Podiceps grisegena* in de broedtijd in Nederland en West-Europa. *Graspieper* 13: 75–84.
- Vlug J.J. 2005. Fortpflanzungsstrategie, Bruterfolg und Familiengröße des Rothalstauchers (*Podiceps grisegena*), insbesondere in Schleswig-Holstein und Hamburg 1969–2002, im Vergleich zu Hauben- (*Podiceps cristatus*) und anderen Lappentauchern (*Podicipedidae*). *Corax* 20: 19–64.
- Vlug J.J. 2011. Die Beziehungen zwischen Rothalstauchern *Podiceps grisegena*, Fischen, Wirbellosen und Amphibien. *Corax* 21: 375–391.
- Vlug J.J. 2012. Kolonialität und Territorialität bei Lappentauchern *Podicipedidae*. *Corax* 22: 81–96.
- Vogel R.L. 2002. Kauwen *Corvus monedula* in konijnenholen in 2002. *Limosa* 75: 53–56.
- Vogel R. & Sierdsema H. 2017. Plotselinge opmars van de Kortsnavelboomkruiper op de Zuidoost-Veluwe. *Vlerk* 34: 30–41.
- Vogelbescherming België 2014. Op de voorgrond: De Velduil. *Mens & Vogel* 54(4): 6–11.
- Vogels J.J., van den Burg A., Remke E. & Siepel H. 2011. Effectgerichte maatregelen voor het herstel en beheer van faunagemeenschappen van heideterreinen; evaluatie en ontwerp van Deel II – 303 bestaande en nieuwe herstelmaatregelen (2006–2010). Rapport 2011/OBN152-DZ. Directie Kennis en Innovatie, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Den Haag.
- Vogelwerkgroep Arnhem e.o. 2008. Vogels van de Veluwezoom. Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken, Arnhem.
- Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland 2015. Vrije vogels. Dynamiek in de vogelstand van Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland, Haarlem.
- Voskamp P. 2000. Populatiebiologie en landschapsgebruik van de Wespindief *Pernis apivorus* in Salland. *Limosa* 73: 67–76.
- Voskamp P. & Driessen J. 2003. De Brilduiker *Bucephala clangula* als broedvogel in Nederland: populatieontwikkeling en habitatgebruik. *Limosa* 76: 59–68.
- Voslamber B. 2011. Canadese Ganzen: herkomst van ruiers in Groningen. *Grauwe Gors* 39: 128–134.
- Voslamber B. 2011. Grauwe Gans: van Rode Lijst tot straatschoffie. *Sovon-Nieuws* 24(4): 16.
- Voslamber B., van der Jeugd H. & Koffijberg K. 2007. Aantallen, trends en verspreiding van overzomerende ganzen in Nederland. *Limosa* 80: 1–17.
- Voslamber B., Knecht E. & Kleijn D. 2010. Dutch Greylag Geese *Anser anser*: migrants or residents? *Ornis Svecica* 20: 207–214.

- Voslamber B., van der Jeugd H. & Koffijberg K. 2010. Broedende ganzen in Nederland. *Levende Natuur* 111: 40–44.
- de Vries I. & Postma R. 2013. Quick scan waterkwaliteit en ecologie Volkerak-Zoommeer. Rapport 1207783-000. Deltares, Utrecht.
- de Vries R.F. 2014. Faunabeheerplan Fryslân 2014–2019. Faunabeheereenheid Fryslân.

W

- Walhout J. 2009. Broedvogelinventarisatie Middelburg 2009. Rapport Gemeente Middelburg.
- Wassink G. 2010. Wat is er aan de hand met de Oehoe in Limburg? Een vergelijking van de reproductie tussen de Zuid-Limburgse populatie en die uit het Nederlands/Duitse grensgebied ter hoogte van Gelderland. *Limburgse Vogels* 20: 52–58.
- Wassink G.J. 2014a. Populatieontwikkeling van de Oehoe *Bubo bubo* in Nederland en delen van West-Duitsland. Met een blik op de toekomst. Wassink Natuurprojecten, Lievelede.
- Wassink G.J. 2014b. Dispersie van jonge Oehoes in beeld gebracht met satellietzenders en GPS-loggers. *Limosa* 87: 91–98.
- Wassmann R. 2004. Der Pirol: ein Tropenwaldvogel in Europa? AULA-Verlag, Wiebelsheim.
- Weeda E.J., Westra R., Westra Ch. & Westra T. 1985. Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties (1). IVN/VARA/VEWIN, Amsterdam.
- Weeda E.J., Westra R., Westra Ch. & Westra T. 1987. Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties (2). IVN/VARA/VEWIN, Amsterdam.
- van der Weele J., Zekhuis M. & Wassink G. 2014. Eerste succesvolle broedgeval van de Oehoe in Overijssel. *Vogels in Overijssel* 13: 59–61.
- uit de Weerd D., Pohlmann H. & Steen L. 2014. Sperweruil in Zwolle in winter van 2013/14. *Dutch Birding* 36: 1–8.
- van der Weerd R. 1995. Eerste zekere broedgeval van een Wespendif *Pernis apivorus* in Oostelijk Flevoland. *Takkeling* 3: 24–25.
- van der Weijden W.J. 1974. Gierzwaluwen van Amsterdam in gevaar. *Vogeljaar* 22: 765–770.
- van der Weijden W.J., Terwan P. & Guldmond A. 2010. Farmland birds across the world. Lynx Edicions, Barcelona.
- Weishaupt N., Arlettaz R., Reichlin T.S., Tagmann-Ioset A. & Schaub M. 2011. Habitat selection by foraging Wrynecks *Jynx torquilla* during the breeding season: identifying the optimal habitat profile. *Bird Study* 58: 111–119.
- Wereld Natuur Fonds. 2017. Living Planet Report. Zoute en zilte natuur in Nederland. WNF, Zeist.
- Werkgroep Grauwe Kiekendief 2017a. Steppekiekendief, nieuwe broedvogel voor Nederland! naturetoday.com/23620
- Werkgroep Grauwe Kiekendief 2017b. Stormachtige toename van de onstuimige Steppekiekendief. naturetoday.com/23619
- Wernham C.V., Toms M.P., Marchant J.H., Clarck J.A., Siriwardena G.M. & Baillie S.R. (eds). 2002. The Migration Atlas: movements of the birds of Britain and Ireland. T. & A.D. Poyser, London.
- Wesołowski T., Rowiński P. & Maziarz M. 2009. Wood Warbler *Phylloscopus sibilatrix*: a nomadic insectivore in search of safe breeding grounds? *Bird Study* 56: 26–33.
- Wetlands International 2016, 2017. Waterbird population estimates. wpe.wetlands.org
- Whittingham M.J., Bradbury R.B., Wilson J.D., Morris A.J., Perkins A.J. & Siriwardena G.M. 2001. Chaffinch *Fringilla coelebs* foraging patterns, nestling survival and territory distribution on lowland farmland. *Bird Study* 48: 257–270.
- Wieland A.P. 1999. Wintergevallen van Buidelmees in Nederland. *Dutch Birding* 21: 37–39.
- Wieland A. 2013. De Grauwe Gors in Zeeland. *Limosa* 86: 203–207.
- Wiersma P., Ottens H.J., Kuiper M.W., Schlaich A.E., Klaassen R.H.G., Vlaanderen O., Postma M. & Koks B.J. 2014. Analyse effectiviteit van het akkervogelbeheer in provincie Groningen. Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief, Scheemda.
- Wiggelaar A.J. & Veenman J. 1960. Botshol, een inventarisatie van de vogelwereld. Stichting Commissie voor de Vecht en het oostelijk en westelijk plassengebied, Amsterdam.
- Wiggers J.M.R., van Ruijven J., Schaffers A.P., Berendse F. & de Snoo G.R. 2015. Food availability for meadow bird families. *Ardea* 103: 17–26.

- Wiggers J.M.R., van Ruijven J., Berendse F. & de Snoo G.R. 2016. Effects of grass field margin management on food availability for Black-tailed Godwit chicks. *Journal for Nature Conservation* 29: 45–50.
- Wigman A.B. 1932. Over de verbreiding van den buizerd *Buteo b. buteo* L., in Nederland in het broedseizoen 1932. *Orgaan Club Nederlandsche Vogelkundigen* 5: 30–31.
- Wijnandts H. 1984. Ecological energetics of the Long-eared Owl (*Asio otus*). *Ardea* 72: 1–92.
- Wijnandts H. 2015. Veldmuizenplaag in Friesland: record aantallen Ransuilen. *Levende Natuur* 116: 65–66
- van Wijngaarden A. 1957. The rise and disappearance of continental vole plague zones in the Netherlands. *Versl. Landbouwk. Onderz.* 63.15: 1–21.
- Wille V., Doer D. & Hackstein M. 2007. Bestandsentwicklung der arktischen Wildgänse in Nordrhein-Westfalen von 1997/1998 bis 2003/2004. *Charadrius* 43: 130–142.
- Willemoes M., Tøttrup A.P., Lerche-Jørgensen M., Jacobsen E.M., Reeve A.H. & Thorup K. 2017. Spatial behaviour and density of three species of long-distance migrants wintering in a disturbed and non-disturbed woodland. *Bird Conservation International* 28: 59–72.
- van Winden E. 2004. De gekozen Grote of Kleine Burgemeester: too close to call. *Sovon-Nieuws* 17(4): 11–13.
- van Winden E. 2006. IJsgorzen in Nederland als sneeuw voor de zon. *Sovon-Nieuws* 19(4): 7–8.
- van Winden E. 2010. IJsdikers in Nederland, altijd leuk als er eentje opduikt. *Sovon-Nieuws* 23(4): 6–7.
- van der Winden J. 2002. Disturbance as an important factor in the decline of Black Terns *Chlidonias niger* in The Netherlands. *Vogelwelt* 123: 33–40.
- van der Winden J. 2005. Black Tern *Chlidonias niger* conservation in The Netherlands – a review. *Vogelwelt* 126: 187–193.
- van der Winden J. 2010. De effecten van Grauwe Ganzen op broedkolonies van de Zwarte Stern. *Levende Natuur* 111: 130–133.
- van der Winden J. 2015. Pojma vloedvlaktes bij Achteraf. Spectaculair resultaat van waterpeilbeheer voor broedvogels. *Kruisbek* 58(5): 2–4.
- van der Winden J. 2016. 2016 een topjaar voor zwarte sterns in Zuid-Holland. Rapport 2016–06. Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- van der Winden J. 2016. Herstel van rietkragen in de Vechtplassen voor de grote karekiet. Rapport 2016–01. Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- van der Winden J. & Dirksen S. 2005. De Krooneend: exoot of gewoon exotisch mooi? *Limosa* 78: 139–144.
- van der Winden J. & van Horssen P.W. 2008. A population model for the Black Tern *Chlidonias niger* in West-Europe. *Journal of Ornithology* 149: 487–494.
- van der Winden J. & Hogeweg N. 2014. Beheer van roerdompbiotoop in het Ilperveld, Noord-Holland. Roerdompen met zenders geven inzicht in habitatgebruik en gedrag. Rapport 14–095. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- van der Winden J. & Hogeweg N. 2016. Waar horen we nog hoempen in het moeras? *Tussen Duin & Dijk* 15: 4–8.
- van der Winden J., Hagemeijer W., Hustings F. & Noordhuis R. 1994. Hoe vergaat het de Krooneend *Netta rufina* in Nederland? *Limosa* 67: 137–145.
- van der Winden J., Hagemeijer W. & Terlouw R. 1996. Heeft de Zwarte Stern *Chlidonias niger* een toekomst als broedvogel in Nederland? *Limosa* 69: 149–164.
- van der Winden J., Dirksen S. & Poot M.J.M. 2009. Laag broedsucces visdieven op de Kreupel in 2009. Voedseltekort in de grootste kolonie van West-Europa. Rapport 09–202. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- van der Winden J., Poot M.J.M. & van Horssen P.W. 2010. Large birds can migrate fast: the post-breeding flight of the Purple Heron *Ardea purpurea* to the Sahel. *Ardea* 98: 395–402.
- van der Winden J., Dirksen S., Gyimesi A. & Poot M.J.M. 2013. Broedsucces en voedsel van visdieven op de Kreupel 2011–2012. Rapport 12–217. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- van der Winden J., Poot M.J.M. & van Horssen P.W. 2014. Foerageerlocaties van Purperreigers in Nederland: ligging, omvang en plaatstrouw in beeld door satellietzenders. *Limosa* 87: 82–90.
- van der Winden J., de Fouw J., Dreef C., van Horssen P.W. & Dirksen S. 2017. Deltagebied: nationaal en internationaal topgebied voor vogels. Status, trends, bedreigingen en toekomst voor watervogels in het Deltagebied. Rapport 17–02 Sjoerd Dirksen Ecology, Utrecht / Vogelbescherming Nederland, Zeist.

- Woets D. 2009. Opkomst en ondergang van een sympatrisch broedende populatie kiekendieven in het laagveenmoeras De Weerribben (1971–2007). *Takkeling* 17: 205–249.
- Woets D. 2011. Over Pestvogels en hun relatie met de Maretak. *Vogeljaar* 59: 227–241
- Wood K.A., Newth J.L., Hilton G.M., Nolet B.A. & Rees E.C. 2016. Inter-annual variability and long-term trends in breeding success in a declining population of migratory swans. *Journal of Avian Biology* 47: 597–609.
- Wood K.A., Nuijten R.J.M., Newth J.L., Haitjema T., Vangeluwe D., Ioannidis P., Harrison, A.L., Mackenzie C., Hilton G.M., Nolet B.A. & Rees E.C. 2017. Apparent survival of an Arctic-breeding migratory bird over 44 years of fluctuating population size. *Ibis* 160: 413–430.
- Wortelboer R. 2015. Gierzwaluwen nader bekeken: tien jaar waarnemingen met camera's bij nesten. *Limosa* 88: 57–73.
- Wouters P. & de Veer W. 2012. Geslaagd broedgeval van de Zwarte Wouw in zuidoostelijk Noord-Brabant. *Takkeling* 20: 53–55.
- Wübbenhorst J. 2012. Der Wendehals *Jynx torquilla* in Niedersachsen und Bremen: Verbreitung, Brutbestand und Habitatwahl 2005–2010 sowie Gefährdungsursachen, Schutz und Erhaltungszustand. *Vogelkundliche Berichte aus Niedersachsen* 43: 15–45.
- Wymenga E., van der Heide Y. & Koopmans M. 2013. Steltlopers op slaappleatsen in Fryslân in 2011. *Twirre* 23: 3–9.
- Wymenga E., Latour J., Beemster N., Bos D., Bosma N., Haverkamp J., Hendriks R., Roerink G.J., Kasper G.J., Roelsma J., Scholten S., Wiersma P. & van der Zee E. 2015. Terugkerende muizenplagen in Nederland. Inventarisatie, sturende factoren en beheersing. Rapport 2123, Altenburg & Wymenga, Feanwâlden.

Y

- Yésou P. 2005. L'ibis sacre *Threskiornis aethiopicus* dans l'ouest de la France: historique et statut actuel. *Ornithos* 12: 81–83.
- Yésou P. 2013. The Lapland Bunting influx in France in 2010/11. *British Birds* 106: 45.
- Yésou P. & P. Clergeau 2005. Sacred Ibis: a new invasive species in Europe. *Birding World* 18: 517–526.
- Yésou P., Clergeau P., Bastian S., Reeber S. & Maillard J.F. 2017. The Sacred Ibis in Europe: ecology and management. *British Birds* 110: 197–212.

Z

- Zijlstra M. 2003. Flevoland het laatste bolwerk van de Bonte Kraai *Corvus cornix* in Nederland? *Limosa* 76: 49–58.
- Zöckler C. 2002. Declining Ruff *Philomachus pugnax* populations: a response to global warming? *Wader Study Group Bulletin* 97: 19–29.
- Zomerdijk P.J. 1993. Krooneenden in en rond de Gouwzee. *Graspieper* 13: 126–130.
- Zwarts L., Bijlsma R.G., van der Kamp J. & Wymenga E. 2009. Living on the edge: wetlands and birds in a changing Sahel. KNNV Publishing, Zeist, The Netherlands.
- Zwarts L., van der Kamp J., Klop E., Sikkema M. & Wymenga E. 2014. West African mangroves harbour millions of wintering European warblers. *Ardea* 102: 121–130.
- Zwarts L., Bijlsma R.G. & van der Kamp J. 2018. Large decline of birds in Sahelian rangelands due to loss of woody cover and soil seed bank. *Journal of Arid Environments* doi.org/10.1016/j.jaridenv.2018.01.013